

Берестинський ліцей №5
Берестинської міської ради Харківської області

КАЛЕЙДОСКОП ЗНАМЕННИХ ДАТ на 2025 рік

Використані матеріали Національної бібліотеки імені Ярослава Мудрого
https://nlu.org.ua/calendar_dat.php?year=2025&month=1

Цього року виповнюється:

2550 років від дня народження **Есхіла** (525 р. до н. е. – 456 р. до н. е.), давньогрецького драматурга

2340 років від дня народження **Теокріта** (Феокріта) (бл. 315 р. до н. е. – бл. 250 р. до н. е.), давньогрецького поета

970 років від дня народження **Нестора Літописця** (1055–1113), київського літописця, письменника, історика, літератора

Рік народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX; за іншими даними народився бл. 1056 р.

925 років від часу заснування (1100) **м. Острог** (Рівненська обл.)

875 років від часу заснування (1150) **м. Корець** (Рівненська обл.)

875 років від часу першої писемної згадки (1150) про **м. Радомишль** (Житомирська обл.)

875 років від часу заснування (1150) **м. Устилуг** (Волинська обл.)

840 років від початку написання (1185–1187) «**Слова о полку Ігоревім**», видатної пам'ятки давньоруської літератури

800 років від дня народження **Томи (Фоми) Аквінського** (бл. 1225–1274), середньовічного філософа, теолога, мислителя

650 років від часу заснування (1375) **м. Бережани** (Тернопільська обл.)

600 років від часу заснування (1425) **м. Бар** (Вінницька обл.)

575 років від часу заснування (1450) **м. Почаїв** (Тернопільська обл.)

575 років від дня народження **Юрія Михайловича Дрогобича** [справж. – Котермак] (бл. 1450–1494) українського вченого, астронома, астролога, поета, філософа, освітнього діяча, медика, першого українського доктора медицини

520 років від дня народження **Роксолани** [Хасекі Хюррем Султан; справж. – Анастасія Гаврилівна Лісовська] (бл. 1505–1558), дружини-українки султана Османської імперії Сулеймана I Пишного, меценатки, філантропки

475 років від дня народження **Памви Беринди** [світське ім'я – Павло] (між 1550 та 1560–1632), українського поета, енциклопедиста, лексикографа, друкаря, гравера, культурно-освітнього діяча

475 років від дня народження **Єлисея Михайловича Плетенецького** [у миру – Олександр, у схимі – Євфимій] (між 1550 та 1554–1624), українського просвітителя, письменника, архімандрита Києво-Печерської лаври (з 1599), церковного, освітнього та громадсько-культурного діяча

450 років від часу заснування (1575) у Нідерландах **Лейденського університету**

440 років від часу виходу у світ (1585) роману М. де Сервантеса «**Галатея**»

440 років від часу заснування (бл. 1585) **Львівської братської школи**

430 років від часу створення (1595) трагедії В. Шекспіра «**Ромео і Джульєтта**»

425 років від дня народження **Гійома (Вільгельм) Левассера** **де Боплана** (бл. 1600–1673), французького військового інженера, архітектора, письменника, картографа

420 років від часу написання (1605) трагедії В. Шекспіра «**Король Лір**»

420 років від дня народження **Івана Дмитровича Сірка** (між 1605 та 1610 – 1680), українського військового та політичного діяча, калницького, ніжинського і зміївського полковника, кошового отамана Запорозької Січі

Рік народження подано за даними за Центрального державного історичного архіву України, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився бл. 1618 р.

410 років від часу заснування (бл. 1615) **Київського Богоявленського братства**

410 років від часу заснування (бл. 1615) **Київської братської школи**

410 років від часу заснування (1615) архімандритом **Є. Плетенецьким друкарні Києво-Печерського монастиря** – центру книгодрукування в Україні у XVI–XVIII ст.

400 років від часу заснування (1625) **м. Батурин** (Чернігівська обл.)

400 років від дня народження **Марусі** (Марії Гордіївни) **Чурай** [псевдо – Чураївна] (1625–1653), напівлегендарної української народної співачки, поетеси, композиторки

390 років від дня заснування (1635) кардиналом Рішельє **Французької академії**

390 років від часу зруйнування (1635) **фортеці Кодак** запорожцями на чолі з **Іваном Сулимою**

390 років від часу заснування (1635) **м. Дніпро** (Дніпропетровська обл.)

385 років від дня народження **Семена Пилиповича Палія** [Гурко] (бл. 1640 – після 1710), українського державного та військового діяча, полковника Фастівського охочекомонного (1684–1702) і Білоцерківського (1702–1704; 1709–1710) полків Української козацької держави

Дату народження подано за Енциклопедією історії України (далі – ЕСУ); за іншими даними народився 1645 р.

340 років від часу відновлення (1685) урядом Речі Посполитої козацького устрою на **Правобережній Україні** – **Богуславського, Брацлавського, Фастівського та Корсунського полків**

325 років від дня народження **Олекси Васильовича Довбуша** [Добошук] (1700–1745), українського опришка, одного з найвідоміших ватажків руху опришків 1730–1740-х рр. у Західній Україні, народного месника

320 років від дня народження **Давида Георгійовича Гурамішвілі** (1705–1792), грузинського поета

300 років від дня народження **Григорія Андрійовича Полетики** (Политики) (1725–1784), українського історика, лексикографа, письменника, перекладача, бібліофіла, громадського та культурного діяча; вважається одним із гіпотетичних авторів «Історії Русів»

290 років від дня народження **Дмитра Григоровича Левицького** (бл. 1735–1822), українського живописця-портретиста, основоположника парадного портрета

290 років від дня народження **Григорія Івановича Полетики** (Политики) (бл. 1735–1798), українського історика, дипломата, перекладача, громадського діяча, двоюрідного брата Г. А. Полетика

275 років від часу заснування (1750) **м. Кам'янське** (Дніпропетровська обл.)

260 років від дня народження **Василя Григоровича Полетики** (Политики) (1765–1845), українського історика, збирача документальних матеріалів з історії України XIV–XVIII ст., громадського діяча

250 років від часу заснування (1775) **Задунайської Січі**

250 років від часу заснування (1775) **м. Оріхів** (Запорізька обл.)

220 років від часу заснування (1805) **Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя** (на той час – Гімназії вищих наук)

205 років від часу заснування (1820) Бібліотеки імені академіка М. О. Лавровського Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (на той час – Бібліотека Ніжинської гімназії вищих наук князя Безбородька)

200 років від часу виходу у світ (1825) роману В. Скотта «Талісман»

200 років від часу заснування (1825) Одеського археологічного музею Національної академії наук України

200 років від дня народження Василя Михайловича Білозерського (1825–1899), українського вченого, журналіста, видавця, громадсько-політичного та культурного діяча, педагога, співзасновника Кирило-Мефодіївського братства

200 років від народження Павла Савича Братиці (1825–1887), українського кобзаря

190 років від дня народження Олексія Кириловича Алчевського (1835–1901), українського промисловця, банкіра, мецената, громадського діяча, чоловіка Х. Алчевської

190 років із часу народження Миколи Хомича Лисикевича (1835–1883), українського поета, мецената, педагога

190 років від дня народження Каленика Васильовича Шейковського (1835–1903), українського мовознавця, лексикографа, етнографа, видавця, педагога

180 років від часу опублікування (1845) романів Александра Дюма-батька «Королева Марго», «Двадцять років по тому»

170 років від дня народження Феофана (Теофана) Олександровича Василевського (1855–1912), українського письменника, публіциста, перекладача, громадського діяча, чоловіка Дніпрові Чайки

165 років від часу заснування (1860) Сумської обласної універсальної наукової бібліотеки (на той час – Перша публічна бібліотека)

Дату заснування подано за сайтом Сумської ОУНБ. Проте у звіті директора бібліотеки І. Олійник (бл. 1943–1944) існує гіпотеза, що Сумська обласна бібліотека існує з 1917 р. А з «Історичної довідки про державну обласну бібліотеку ім. Н. К. Крупської», підписаної директором Г. Коляденко (бл. 1970), відомо, що бібліотеку було засновано на базі міської книгозбірні в 1939 р. Але документального підтвердження тій чи іншій даті до цього часу не знайдено

160 років від часу виходу у світ (1865) роману Ж. Верна «Із Землі на Місяць»

160 років від часу виходу у світ (1865) роману Ч. Діккенса «Наш спільний друг»

160 років від дня народження Дори Юделівни Доброї (1865–?), української меценатки, педагогині, бібліотечної діячки, засновниці окремої спеціалізованої бібліотеки для дітей, підлітків та керівників дитячого читання в Києві, першої в Україні та однієї з перших в Європі

150 років від часу відкриття (1875) Сирецького дендрологічного парку (в основу парку було покладено невеликий масив із хвойних та листяних порід, який знаходився біля будинку колишнього власника квіткового господарства К. Мейера)

150 років від дня виходу у світ (1875) драми І. Нечуя-Левицького «Маруся Богуславка» та комедії «На Кожум'яках»

150 років від дня народження Івана Омеляновича Вороньківського [справж. – Коновал] (1875–1925), українського письменника, поета, фольклориста, педагога, громадського діяча

150 років із часу народження Зінаїди Валентинівни (Василівни) Мірної (1875–1950), української публіцистки, перекладачки, громадсько-політичної діячки, захисниці прав жінок, діячки Української Центральної Ради

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX; за іншими даними народилась 12.10.1878 р.

140 років від дня народження **Михайла Тагайва** (1885–1972), українського театрального актора, співака (Канада)

140 років від дня народження **Номана Челебіджіхана** [повне – Номан Ібраїм-оглу Челебіджіхан] (1885–1918), кримськотатарського громадсько-політичного та державного діяча, письменника, поета, одного з організаторів першого Курултаю, першого голови національного уряду Кримської Народної Республіки (1917), муфтія мусульман Криму, Литви, Польщі, Білорусі

140 років від часу написання (1885) п'єси І. Карпенка-Карого «**Розумний і дурень**»

140 років від часу виходу у світ (1885) роману Гі де Мопассана «**Любий друг**»

140 років від дня народження **Миколи Івановича Касперовича** (1885–1938), українського живописця, реставратора, педагога, учня та послідовника М. Бойчука, одного з основоположників української школи наукової реставрації, засновника київської школи музейної реставрації

130 років від дня народження **Теодора Мамчура** (1895–1965), українського військового діяча, старшини УСС, офіцера Армії УНР та дивізії «Галичина» (США)

130 років від дня народження **Бориса Павловича Ржепецького** (1895–1976), українського вченого-економіста, редактора, громадсько-політичного діяча (США)

130 років від дня народження **Євгена Йосиповича Черняка** (1895–1937), українського кінознавця, публіциста, історика, редактора

125 років від часу заснування (1900) Національного наукового центру «**Інститут землеробства Національної академії аграрних наук України**» (створено як Агрохімічну лабораторію Київського товариства сільського господарства та сільськогосподарської промисловості)

125 років від часу опублікування (1900) публіцистичного твору М. Міхновського «**Самостійна Україна**», в основу якого покладено його промови 19 лютого 1900 р. у Полтаві, а також 26 лютого 1900 р. у Харкові.

У цій праці фактично вперше було проголошено ідею державної незалежності України

125 років від дня народження **Степана Івановича Василевського** (1900–1937), українського мовознавця

120 років від часу заснування (1905) у Львові **Національного музею імені Андрея Шептицького** (постав як приватна фундація Галицького митрополита Андрея (графа) Шептицького з назвою «Церковний музей»)

120 років від часу заснування (1905) **Сумського інституту агропромислового виробництва** (на той час – Сумська державна сільськогосподарська дослідна станція при Сумському сільськогосподарському училищі)

120 років від дня народження **Мамута Дібага** (1905–1942), кримськотатарського письменника, драматурга

110 років від часу виходу у світ (1915) роману В. Вульф «**Подорож назовні**»

110 років від часу виходу у світ (1915) роману Дж. Голсуорсі «**Фріленди**»

100 років від часу заснування (1925) журналу «**Народна творчість та етнологія**» (на той час – «Етнографічний вісник» (1925–1932), згодом – «Український фольклор» (1937–1939), «Народна творчість» (1939 –1941), «Народна творчість та етнографія» (1957–2010))

100 років від часу заснування (1925) Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна Національної академії наук України (на той час – Український біохімічний інститут Народного Комісаріату освіти УРСР у Харкові)

100 років від часу заснування (1925) у Нью-Йорку Союзу українок Америки

100 років від часу заснування (1925) у Парижі Союзу українських емігрантських організацій у Франції

100 років від часу заснування (1925) у Празі Українського Інституту Громадознавства

100 років від часу виходу у світ (1925) збірки оповідань Остапа Вишні «Вишневі усмішки кримські»

100 років від часу виходу у світ (1925) роману В. Вульф «Місіс Деллоуей»

100 років від часу виходу у світ (1925) роману Ф. Кафки «Процес»

100 років від часу виходу у світ (1925) збірки оповідань Г. Косинки «За ворітьми»

100 років від часу виходу у світ (1925) роману А. Крісті «Таємниця камінів»

100 років від часу виходу у світ (1925) загальновідомого варіанту п'єси М. Куліша «Отак загинув Гуска»

100 років від дня народження Ольги Семенівни Чемерис (1925–1950), української діячки ОУН (підпільниці ОУН (б), працівниці СБ ОУН (б))

90 років від часу заснування (1935) Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України

85 років від часу відкриття (1940) Тернопільської обласної бібліотеки для дітей

80 років від часу заснування (1945) в Ужгороді Всеукраїнського державного багатoproфільного видавництва «Карпати» (на той час – Закарпатське книжково-журнальне видавництво системи Держкомпреси УРСР)

80 років від часу заснування (1945) Організації Об'єднаних Націй

75 років від часу заснування (1950) Інституту нейрохірургії ім. акад. А. П. Ромоданова НАМН України (на той час – Київський науково-дослідний інститут нейрохірургії на базі Київського психоневрологічного інституту)

70 років від часу заснування (1955) Національного інституту серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова АМН України

60 років від часу заснування (1965) Державної установи «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України»

30 років від часу заснування (1995) Українського державного інституту культурної спадщини (на той час – Науково-дослідний інститут пам'яткоохоронних досліджень Міністерства культури України)

СІЧЕНЬ

1

Новорічне свято

Обрізання Господнє

День Святителя Василя Великого

Всесвітній день миру (День всесвітніх молитов про мир)

145 років від початку видання (1880) у Львові першої української щоденної газети «Діло», офіційного органу УНДП і УНДО, провідного часопису Галичини

130 років від дня Марії Софії Антонівни Дольницької (1895–1974), української художниці, майстрині-емальєристки, педагогині (Фінляндія, США, Австрія)

Рік народження подано за книжкою І. Кейвана «Українські мистці поза батьківщиною» (Едмонтон; Монреаль, 1996), інтернет-ресурсами; за іншими даними народилась 1894 р.

130 років від дня народження Гната Павловича Западнюка (1895–1979), українського вченого, ветеринарного лікаря, автора стрілецьких пісень, воїна Армії УНР

130 років від дня народження Миколи Миколайовича Тарновського (1895–1984), українського поета, прозаїка, публіциста, перекладача

90 років від дня народження Миколи Івановича Братана (1935–2010), українського письменника, драматурга

90 років від дня народження Лариси Іванівни Остапенко-Білаш (1935–2010), української співачки, радіоведучої, педагогині, дружини відомого композитора О. Білаша

75 років від дня народження Галини Миколаївни Кирпи (1950), української поетеси, письменниці, перекладачки, редакторки

75 років від дня народження Михайла Григоровича Саченка (1950–2006), українського поета, режисера-документаліста, кіносценариста, перекладача

65 років від дня народження Ярослава Йосиповича Грицака (1960), українського історика, письменника, публіциста, засновника і головного редактора щорічного наукового видання «Україна модерна»

2

150 років від дня народження Юрія Жерардовича Колларда (1875–1951), українського інженера, письменника, громадсько-політичного діяча, міністра урядів УНР, співзасновника «Харківської Української студентської громади» та «Легії українських націоналістів», одного з керівників «Союзу визволення України» (Німеччина)

140 років від дня народження Василя Івановича Маслова (1885–1959), українського літературознавця, історика літератури, етнографа, педагога, на його честь названо Прилуцький краєзнавчий музей; брата відомого книгознавця, бібліотекознавця С. Маслова

130 років від дня народження Данила Лимаренка (1895–1968), українського військового та громадського діяча, підполковника Армії УНР (США)

100 років від дня народження Андрія Мар'яновича Нікодемівича [Анджей Маріанович] (1925–2017), українського та польського композитора, піаніста, диригента, педагога

85 років від дня заснування (1940) Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника (на той час – Львівська філія Бібліотеки Академії наук УРСР)

3

400 років від дня укладення (1625) Базавлуцької угоди – першого в історії військово-політичного союзу між Запорізькою Січчю та Кримським ханством

130 років від дня народження Бориса Миколайовича Лятошинського (1895–1968), українського композитора, диригента, педагога, музично-громадського діяча, одного з основоположників модернізму та експресіонізму в українській класичній музиці

130 років від дня народження Насті (Анастасії) Андріанівни Присяжнюк (1895–1987), української фольклористки, етнографині, краєзнавиці, педагогині

100 років від дня народження Володимира Федоровича Сидорука (1925–1997), українського живописця

4

Всесвітній день азбуки Брайля

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 161

240 років від дня народження Якоба Людвіга Карла Грімма (1785–1863), німецького філолога, міфолога, фольклориста, збирача і видавця книжок

140 років від дня народження **Олександра Григоровича Крамова** (1885–1951), українського режисера, актора, педагога

Рік народження подано за ЕСУ, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 1884 р.

100 років від дня народження **Осипа Степановича Зінкевича** (1925–2017), українського літературознавця, видавця, редактора, журналіста, громадсько-культурного діяча, засновника видавництва «Смолоскип», члена ОУН, учасника українського правозахисного руху в країнах Заходу та США, мецената

90 років від дня народження **Михайла Павловича Лісового** (1935–2017), українського вченого-селекціонера, фітопатолога, імунолога

5

Хрещенський святий вечір. Святий вечір водохресний. Голодна кутя

165 років від дня народження **Василя Григоровича Ляскоронського** (1860–1928), українського історика, археолога, етнографа, нумізмата, картографа, педагога, учня В. Антоновича

Дату народження подано за даними Українського інституту національної пам'яті, Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 24.12.1859 р., 24.12.1860 р., 05.01.1861 р.

145 років від дня народження **Василя Миколайовича Верховинця** [справж. – Костів] (1880–1938), українського композитора, диригента, хореографа, хормейстера, фольклориста, педагога, теоретика українського народного танцю

140 років від дня народження **Сидора Кузика** (1885–1925), українського вченого-агронома, публіциста, освітнього та кооперативного діяча

130 років від дня народження **Володимира Івановича Джуса** (1895–1964), українського промисловця, винахідника, мецената (США)

120 років від дня народження **Григорія Микитовича Баглюка** (1905–1938), українського письменника

90 років від дня народження **Миколи Даниловича Сома** (1935–2013) українського поета-шістдесятника, публіциста, педагога

90 років від дня народження **Миколи Архиповича Шудрі** (1935–2012), українського письменника, перекладача, кінодраматурга, літературознавця, журналіста, педагога

6

Богоявлення. Хрещення Господнє. Водохреще

370 років від дня народження **Якоба Бернуллі** (1655–1705), швейцарського математика, основоположника теорій варіаційного числення і диференціальних рівнянь

280 років від дня народження **Жака-Етьєна Монгольф'є** (1745–1799), французького повітроплавця, винахідника повітряної кулі, брата Жозефа Мішеля Монгольф'є

175 років від дня народження **Ксавера Теофіла Франца Шарвенки** (1850–1924), німецького композитора, піаніста, педагога польсько-чеського походження

60 років від дня народження **Володимира Степановича Сивохіпа** (1965), українського музикознавця, диригента, педагога, музично-громадського діяча, генерального директора Львівської національної філармонії

7

Собор Предтечі і Хрестителя Господнього Іоанна

130 років від дня народження **Антон Дмитрович Лебединця** [справж. –Бас-Лебединець] (1895–1979), українського композитора, диригента, педагога, музично-громадського діяча

120 років від дня народження **Костянтина Олександровича Лордкіпанідзе** (1905–1986), грузинського письменника, перекладача, зокрема творів Т. Шевченка, І. Франка

100 років від дня народження **Танасія Танасійовича Баранюка** (1925–1964), українського майстра різьблення по дереву

100 років від дня народження **Джеральда Малкольма Даррелла** (1925–1995), британського вченого-зоолога, натураліста, письменника-анімаліста, засновника Джерсійського тресту збереження диких тварин і Фонду охорони дикої природи

8

110 років від дня народження **Василя Івановича Симчича** (1915–1978), українського актора театру та кіно, театрального режисера

90 років від дня народження **Елвіса Аарона Преслі** (1935–1977), американського співака, актора

90 років від дня народження **Василя Андрійовича Симоненка** (1935–1963), українського поета-шістдесятника, прозаїка, перекладача, журналіста

9

150 років від дня народження **Никанора Харитоновича Онацького** (1875–1937), українського живописця, графіка, поета, драматурга, мистецтвознавця, музейного діяча

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за ЕСУ; за іншими даними народився 21.12.1874 р.

150 років від дня народження **Степана Теодоровича Томашівського** (1875–1930), українського історика, філософа, публіциста, громадсько-політичного діяча, учня М. Грушевського

10

150 років від дня народження **Костянтина (Костя) Яковича Здобудь-Волі** [справж. – Блоха] (1875–1923), українського письменника, військового та громадського діяча часів УНР, полковника Армії Української держави, повстанського отамана

125 років від дня народження **Зіновія Давидовича Заграничного** (1900–1966), українського диригента, композитора, педагога

120 років від дня народження **Осипа Теодоровича Грицака** (1905–1941), українського військового діяча, крайового провідника ОУН

100 років від дня народження **Ліни Біленької** [справж. – Енгеліна Тимофіївна Студецька] (1925), української поетеси

100 років від дня народження **Галини Олександрівни Гриненко** (1925–2013), української письменниці, перекладачки

75 років від дня народження **Василя Васильовича Пилип'юка** (1950–2017), українського фотохудожника, головного редактора журналу «Світло й Тінь», педагога

11

Міжнародний день заповідників і національних парків

Відзначається з 1997 р. за ініціативою Центру охорони дикої природи і Всесвітнього фонду дикої природи

480 років від дня народження **Гвідобальдо дель Монте** (1545–1607), італійського фізика, математика, астронома, філософа

180 років від дня народження **Омеяна Ієронімовича Калужняцького** (1845–1914), українського мовознавця-славіста, палеографа, фольклориста, педагога, громадсько-освітнього діяча

Дату народження подано за старим стилем згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за Енциклопедією історії України (далі – ЕІУ); за новим стилем народився 23.01.1845 р.

150 років від дня народження **Рейнгольда Моріцевича Глієра** (1875–1956), відомого композитора, диригента, педагога, музично-громадського діяча

130 років від дня народження **Лоуренса Гаммонда** (1895–1973), американського інженера, винахідника

125 років від дня народження **Василя Яковича Камінського** (1900 – після 1941), українського історика, архівіста, учня О. Оглоблина

120 років від дня народження **Володимира Шашаровського** (1905–1992), українського театрального актора, режисера (США)

110 років від дня народження **Вітольда-Юрія Антоновича Манастирського** (1915–1992), українського художника, педагога

100 років від дня народження **Віктора Васильовича Полтавця** (1925–2003), українського живописця, графіка

12

Тетянин день

День українського політв'язня

Неофіційна пам'ятна дата. Відзначається щороку з 1975 р. за ініціативою В. Чорновола на честь осіб, яких було заарештовано через політичні переконання

160 років від дня народження **Федора Петровича Балавенського** (1865–1943), українського скульптора, живописця, педагога

140 років від дня народження **Павла Григоровича Клепатського** (Клепацького) (1885 – після 1938), українського історика, архівіста, краєзнавця, члена Української Центральної Ради

Дату народження подано за старим стилем згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за ЕІУ; за новим стилем народився 24.01.1845 р.

13

370 років від дня народження **Бернара де Монфокона** (1655–1741), французького історика, філолога, засновника терміну «палеографія»

150 років від дня народження **Володимира-Теодора Яковича Сінгалеви́ча** (Сінгалеви́ча) (1875–1945), українського громадсько-політичного діяча, правника, дипломата (Австрія)

125 років від дня народження **Олександра Івановича Ковіньки** [справж. – Ковінько] (1900–1985), українського письменника-гумориста

85 років від дня народження **Василя Яковича Тація** (1940–2022), українського вченого-правознавця, організатора вищої юридичної освіти та правової науки в Україні, Героя України (2004)

14

170 років від дня народження **Опанаса Георгійовича Сластіона** (Сластьона) (1855–1933), українського живописця, графіка, архітектора, мистецтвознавця, етнографа, громадського діяча

150 років від дня народження **Альберта Швейцера** (1875–1965) німецького теолога, лікаря, музиканта, місіонера, лауреата Нобелівської премії миру (1952)

140 років від дня народження **Петра Степановича Чучупака** (1885–1920), українського військового та громадського діяча часів УНР, начальника штабу та отамана Холодного Яру, брата Василя Чучупака

125 років від дня **Степана Зеноновича Гжицького** (1900–1976), українського вченого в галузі ветеринарії, основоположника ветеринарної біохімії, засновника і першого директора Інституту біології тварин НААН

110 років від дня народження **Богдана Михайловича Антківа** (1915–1998), українського диригента, композитора, актора, драматурга

15

210 років від дня народження **Василя Івановича Подолинського** (1815–1876), українського історика, публіциста, громадсько-політичного діяча

130 років від дня народження **Арттури Ілмарі Віртанена** (1895–1973), фінського біохіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1945)

120 років від дня (1905) відкриття **Запорізької обласної універсальної наукової бібліотеки імені О. М. Горького** для перших читачів

120 років від дня народження **Григорія Борисовича Берковича** (1905–1976), українського живописця, графіка

110 років від дня народження **Леоніда Григоровича Молодожанина** [Лео Мол] (1915–2009), українського скульптора в галузі монументальної і станкової скульптури, кераміста, вітражиста, мозаїста, живописця (Канада)

Дату народження подано за Шевченківською енциклопедією, ЕСУ, ЕІУ, даними Українського національного біографічного архіву, інтернет-ресурсами; згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX народився 28.01.1915 р.

100 років від дня народження **Миколи Гнатовича Літуса** (1925–2022), українського кінорежисера, сценариста, педагога

100 років від дня заснування (1925) журналу «**Всесвіт**»

30 років від дня відкриття (1995) національного центру «**Український Дім**»

16

День пам'яті захисників Донецького аеропорту (День пам'яті кіборгів)

Неофіційна пам'ятна дата. Відзначається щорічно з 2018 р. за ініціативою захисників Донецького аеропорту

350 років від дня народження **Луї де Рувруа Сен-Сімона** (1675–1755), французького письменника-мемуариста, політичного діяча

150 років від дня народження **Григорія Феофановича Манілова** (1875–1954), українського контрабасиста, диригента

130 років від дня народження **Івана Євстафійовича** (Євстахійовича) **Коробчанського** (1895–1956), українського вченого в галузі паливних технологій

125 років від дня народження **Семена Микитовича Московця** (1900–1971), українського вченого в галузі вірусології, фітопатолога, агробіолога

120 років від дня народження **Анатолія Дмитровича Коваленка** (1905–1973), українського вченого в галузі механіки

17

190 років від дня народження **Антанаса Баранаускаса** (1835–1902), литовського поета

155 років від дня народження **Євгена Йосиповича Левицького** (1870–1925), українського правника, дипломата, публіциста, громадсько-політичного діяча

140 років від дня народження **Броніслава Олександровича Домбровського** (1885–1973), українського зоолога, морфолога

120 років від дня народження **Євгена Васильовича Бондаренка** (1905–1977), українського актора

80 років від дня народження **Івана Федоровича Карабиця** (1945–2002), українського композитора, диригента, педагога, музично-громадського діяча

18

175 років від дня народження **Івана Омеляновича Левицького** (1850–1913), українського бібліографа, письменника, публіциста, журналіста, громадсько-культурного діяча

140 років від дня народження **Олексія (Олекси) Дмитровича Алмазова** (1885–1936), українського військового та громадського діяча, генерал-хорунжого Армії УНР

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX; більшість подають за старим стилем 06.01.1886 р.

100 років від дня народження **Жиля Делеза** (1925–1995), французького філософа

19

180 років від дня народження **Казімежа-Фердинанда Пуласького** (1845–1926), польського історика, генеалoga

Рік народження подано за ЕІУ; за іншими даними народився 1846 р.

130 років від дня народження **Бориса Івановича Крюкова** (1895–1967), українського живописця, графіка (Аргентина)

75 років від дня народження **Петра Васильовича Пікуля** (1950), українського скульптора

20

День вшанування захисників Донецького аеропорту

Відзначається щорічно відповідно наказу міністра оборони та Головнокомандувача Збройних Сил України № 21/24 від 20.01.2022 р.

250 років від дня народження **Андре-Марі Ампера** (1775–1836), французького фізика, математика, одного з основоположників електродинаміки

160 років від дня народження **Михайла Івановича Туган-Барановського** (1865–1919), українського економіста, соціолога, історика, публіциста, педагога, громадського діяча, теоретика кооперативного руху

100 років від дня народження **Юрія Васильовича Мейгеша** (1925–1999), українського письменника

21

Цього дня відбулася масова акція – **символічний ланцюг злуки «Українська хвиля»** від Києва до Львова, один із найбільших у Центральній та Східній Європі (1990)

180 років від дня народження **Олени Антонівни Косач** [справж. – Тесленко-Приходько] (1845–1927), української письменниці, громадської діячки, тітки Лесі Українки

140 років від дня народження **Умберто Нобіле** (1885–1978), італійського дирижаблебудівника, дослідника Арктики

120 років від дня народження **Крістіана Діора** (1905–1957), французького підприємця, модельєра одягу, засновника модного дому *Christian Dior*

120 років від дня народження **Юрія Федоровича Таранченка** (1905–1978), українського диригента, педагога

30 років від дня відкриття (1995) пам'ятника В. Стефанику на території Прикарпатського університету в Івано-Франківську

22

День Соборності України

Відзначається щорічно з 1999 р. Із 30 грудня 2011 р. святкувався як День Соборності та Свободи України. 13 листопада 2014 р., відповідно до Указу Президента України № 871/2014, свято було відновлено як День Соборності України

150 років від дня народження Девіда Льюеліна Ворка Гріффіта (1875–1948), американського кінорежисера, актора, сценариста

130 років від дня народження Степана Олександровича Волинця (1895–1969), українського редактора, публіциста, журналіста, громадсько-політичного діяча (Канада)

125 років від дня народження Анатолія Никаноровича Гудзовського (1900–1984), українського публіциста, громадсько-політичного діяча (США)

100 років від дня народження Ярослави-Ірини Філь (1925–2014), української громадської діячки, лікарки, членкині ОУН і УПА (Німеччина)

23

10 років від дня (2015) завершення героїчної оборони Донецького аеропорту під час російсько-української війни

170 років від дня народження Джона Браунінга (1855–1926), американського конструктора стрілецької та автоматичної зброї

130 років від дня народження Володимира-Теофіла Несторовича (1895–1980), українського письменника, публіциста, економіста, журналіста, редактора, громадського діяча (США)

120 років від дня народження Константина Ільдефонса Галчинського (1905–1953), польського поета, перекладача

110 років від дня народження Юрія Йосиповича Бернадського (1915–2006), українського вченого-стоматолога, дослідника в галузі щелепно-лицьової хірургії, травматології, онкології, пластичної хірургії, хірургічної стоматології, історії та бібліографії стоматології

80 років від дня народження Миколи Семеновича Слободяника (1945), українського вченого в галузі неорганічної хімії

24

Міжнародний день освіти

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 25

День зовнішньої розвідки України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 22.11.2018 р. № 381/2018

110 років від дня народження Василя Ящуна (1915–2001), українського мовознавця, педагога, поета (США)

100 років від дня народження Петра Петровича Ротача (1925–2007), українського історика, краєзнавця, енциклопедиста, літературознавця, письменника, поета, перекладача, громадського діяча

90 років від дня народження Юрія Андрійовича Макушина (1935), українського скульптора, педагога

50 років від дня народження Решата Мідатовича Аметова (1975–2014), кримськотатарського громадського діяча, активіста, Героя України (2017, посмертно)

170 років від дня народження **Едуарда Мєєра** (1855–1930), німецького історика, дослідника

125 років від дня народження **Феодосія (Теодосія) Григоровича Добржанського** (Добжанського) (1900–1975), українського та американського генетика, біолога, зоолога, ентомолога, еволюціоніста, основоположника американської популяційної генетики

100 років від дня народження **Михайла Самійловича Заславського** (1925–1976), українського балетмейстера

100 років від дня народження **Миколи Григоровича Находкіна** (1925–2018), українського фізика, педагога

85 років від дня народження **Олександра (Олеся) Сергійовича Завгороднього** (1940–2018), українського поета, перекладача, лексикографа, дисидента

Всесвітній день допомоги хворим на проказу

Відзначається щорічно, в останню неділю січня, починаючи з 1954 р. Заснований ООН у 1953 р. на честь французького громадського діяча Р. Фоллеро, який присвятив усе життя боротьбі з хворобою Хансена – проказою

Міжнародний день митника

Відзначається щорічно з 1983 р., у день першої сесії Ради митного співробітництва, що відбулась у цей день 1953 р. (з 1994 р. – Всесвітня митна організація)

Міжнародний день чистої енергії

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 77 / 327

310 років від дня народження **Клода Адріана Гельвеція** (1715–1771), французького філософа-просвітителя, енциклопедиста, літератора, ідеолога

170 років від дня народження **Ганни Іванівни Павлик** (1855–1928), української письменниці, громадсько-політичної діячки, активної учасниці жіночого руху в Галичині

150 років від дня народження **Віктора Івановича Клименка** (1875–1926), українського військового діяча, генерал-хорунжого Армії УНР

120 років від дня народження **Петра-Маркіяна Івановича Ісаїва** (1905–1973), українського історика, філософа, журналіста, видавця, педагога, громадського діяча (США)

110 років від дня народження **Валентини Олексіївни Тишковець** (1915–1977), української кінооператорки

110 років від дня народження **Василя Лукиновича Федорончука** (1915–1984), українського журналіста, видавця, редактора, громадсько-політичного діяча (Франція, Італія)

Дату народження подано за ЕІУ; за іншими даними народився 26.03.1915 р.

75 років від дня народження **Володимира Стефановича Білецького** (1950), українського вченого в галузі гірництва, видавця, редактора, перекладача, громадсько-політичного діяча

Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 7. Цього дня 1945 р. радянські війська звільнили в'язнів концтабору Освенцим

165 років від дня опублікування (1860) повного видання «Кобзаря» **Т. Шевченка**

250 років від дня народження **Фрідріха Вільгельма Йозефа фон Шеллінга** (1775–1854), німецького філософа-ідеаліста

235 років від дня народження **Петра Петровича Гулака-Артемовського** (1790–1865), українського історика, письменника, поета, байкаря, перекладача, педагога, культурно-освітнього та громадського діяча, одного з класиків нової української літератури

110 років від дня народження **Якова Яковича Гніздовського** (1915–1985), українського графіка, живописця, кераміста, скульптора, есеїста, мистецтвознавця (США)

85 років від дня заснування (1940) **Тернопільської обласної бібліотеки для дітей**

45 років від дня відкриття (1980) у Києві **Літературно-меморіального музею-квартири П. Г. Тичини**

28

День затвердження Державного Прапора України

Цього дня 1992 р. Верховна Рада України прийняла Постанову «Про затвердження Державним Прапором України Національного прапора»

120 років від дня народження **Павла Матвійовича Горобця** (1905–1974), українського живописця, графіка, критика мистецтва

120 років від дня народження **Петра Йосиповича Колесника** (1905–1987), українського письменника, літературознавця

105 років від дня відкриття (1920) **Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка**

90 років від дня народження **Леоніда Олександровича Грабовського** (1935), українського композитора, музикознавця, одного з представників композиторської групи «Київський авангард»

90 років від дня народження **Теодора Костянтиновича Попеску** (1935–2008), українського артиста балету, хореографа, педагога

29

День пам'яті героїв Крут

Відзначається щорічно в день, коли біля селища Крути в 1918 р. відбувся бій між більшовицькою армією та загоном київських студентів і бійців вільного козацтва. В Україні офіційно цю дату почали відзначати після підписання Президентом України Указу «Про вшанування пам'яті Героїв Крут» № 15/2007 від 15.01.2007 р.

Міжнародний день мобілізації зусиль проти загрози ядерної війни

Відзначається з 1985 р., коли було підписано «Делійську декларацію», в якій містився заклик до припинення гонитви ядерних озброєнь, скорочення і подальшої поступової ліквідації ядерних арсеналів країн світу та усунення самої загрози ядерної війни

370 років від початку (29.01–01.02.1655) **Охматівської** (Дрижипільської) **битви**

220 років від дня відкриття (1805) **Харківського національного медичного університету** (на той час – Медичний факультет Харківського Імператорського університету)

220 років від дня відкриття (1805) **Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна** (на той час – Імператорський Харківський університет)

120 років від дня народження **Івана Андрійовича Гарайди** (1905–1944), українського вченого, історика, мовознавця, бібліографа, редактора, видавця, педагога, культурного та освітнього діяча Закарпаття

30

Собор трьох святих: Василя Великого, Іоанна Золотоустого, Григорія Богослова

130 років від дня народження **Петра Гавриловича Дяченка** (1895–1965), українського військового діяча, генерал-поручника Армії УНР

130 років від дня народження **Василя Залуцького** [справж. – Оробець] (1895–1973), українського живописця, графіка, скульптора (Канада)

130 років від дня народження **Василя Орелецького** (1895–1976), українського правознавця, публіциста, педагога, громадсько-політичного діяча (Німеччина)

120 років від дня народження **Оксани Яківни Мешко** (1905–1991), української педагогині, учасниці правозахисного руху, співзасновниці й голови Української Гельсинської Групи

95 років від дня народження **Всеволода Зіновійовича Нестайка** (1930–2014), українського письменника, прозаїка, драматурга, класика сучасної української дитячої літератури

31

155 років від дня народження **Володимира Миколайовича Перетца** (1870–1935), українського історика, філолога, літературознавця, театрознавця, етнографа, джерелознавця, палеографа, бібліографа, організатора українського наукового життя, засновника Київської філологічної школи

Дату народження подано за EIU, вид. «Матеріали до біографій етнологів та народознавців України» (Київ; Запоріжжя, 2001), даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 14.03.1870 р.

120 років від дня народження **Джона Генрі О'Гари** (1905–1970), американського письменника

80 років від дня народження **Галини Василівни Степанченко** (1945), української музикознавиці

ЛЮТИЙ

1

140 років від дня народження **Марії Євгенівни Малиш-Федорець** [Мінченко] (1885–1960), української актриси (Австралія)

Дату народження подано за ЕСУ; за іншими даними народилась 02.02.1885 р.

130 років від дня народження **Якова Абрамовича Дубинського** (1895–1958), українського археолога, краєзнавця, музейного працівника

130 років від дня народження **Андрія Петровича Ковалівського** (1895–1969), українського історика-схознавця, етнографа, україніста

120 років від дня народження **Еміліо Джіно Сегре** (1905–1989), італійського та американського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1959)

95 років від дня народження **Миколи Петровича Бідняка** (1930–2000), українського живописця, іконописця, графіка, майстра декоративно-ужиткового мистецтва

60 років від дня народження **Лариси Миколаївни Недін** (1965), української актриси, письменниці, журналістки, педагогині, громадської діячки

30 років від дня заснування (1995) **Української бібліотечної асоціації**

2

Стрітення Господнє

Всесвітній день водно-болотних угідь

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 317

260 років від дня народження **Тимофія Федоровича Осиповського** (1765–1832), українського математика, філософа, ректора Харківського університету (1813–1820; нині – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна)

180 років від дня народження **Івана Павловича Пулюя** (1845–1918), українського фізика, електротехніка, винахідника, організатора науки, публіциста, перекладача, педагога, громадського діяча, одного з першовідкривачів радіоактивного випромінювання

150 років від дня народження **Фріца Крейсlera** (Крайслера) (1875–1962), австрійського скрипаля, композитора

135 років від дня народження **архієпископа Костянтина** [у миру – Костянтин Сергійович Малюшкевич] (1890–1937), українського церковного діяча, архієрея УАПЦ (1919–1937), єпископа Уманського та Катеринославського, архієпископа Київського, вікарія Митрополита Василя (Липківського)

130 років від дня народження **Євмена Петровича Повстяного** (1895–1970), українського художника, майстра декоративної вибійки

125 років від дня народження **Мануїла Йосиповича Шехтмана** (1900–1941), українського живописця, графіка, театрального художника, педагога; належав до творчої групи «бойчуків»

70 років від дня народження **Любові Олександрівни Кияновської** (1955), української музикознавиці, музичної критикині, педагогині

3

290 років від дня народження **Ігнація Красицького** (1735–1801), польського філософа, письменника, поета, драматурга, публіциста, журналіста, церковного діяча

180 років від дня народження **Карела Глазера** (1845–1913), словенського літературознавця, мовознавця, перекладача

110 років від дня народження **Олександра Сергійовича Поваренних** (1915–1986), українського вченого в галузі мінералогії і кристалохімії

100 років від дня народження **Бориса Миколайовича Андрійченка** (1925–1999), українського прозаїка, публіциста

4

Всесвітній день боротьби проти раку

Проголошено Міжнародним союзом проти раку (UICC)

Міжнародний день людського братерства

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A / RES / 75 / 200

150 років від дня народження **Людвіга Прандтля** (1875–1953), німецького вченого в галузі механіки, одного з засновників експериментальної аеродинаміки

145 років від дня народження **Климента Васильовича Квітки** (1880–1953), українського фольклориста, етнографа, музикознавця, правознавця, чоловіка Лесі Українки

140 років від дня народження **Степана-Максима Володимировича Балея** (1885–1952), українського та польського психолога, філософа, педагога

140 років від дня народження **Георгія Володимировича Фольборта** (1885–1960), українського фізіолога

80 років тому (4–11.02.1945) відбулась **Кримська (Ялтинська) конференція** глав держав Великої Британії, СРСР і США

5

440 років від дня заснування (1585) у Львові **Успенського Ставропігійського братства**

175 років від дня народження **Остапа Степановича Терлецького** (1850–1902), українського літературознавця, публіциста, видавця, громадсько-політичного діяча

110 років від дня народження **Віктора Владиславовича Адамкевича** (1915–1973), художника, графіка, педагога

110 років від дня народження Роберта Гофстедтера (1915–1990), американського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1961)

90 років від дня народження Бориса Микитовича Наріжного (1935–2006), українського прозаїка, публіциста, історика

6

360 років від дня народження Анни Стюарт (1665–1714), королеви Англії, Шотландії та Ірландії

105 років від дня народження Василя Михайловича Левковича (1920–2012), українського військового діяча, полковника УПА

75 років від дня народження Віталія Галійовича Василевського (1950), українського художника-монументаліста, живописця

70 років від дня народження Христини Василівни Керити (1955), української поетеси

70 років від дня народження Наталії Михайлівни Клименко (1955), української поетеси, музеєзнавиці

70 років від дня народження Валентини Степанівни Пашкової (1955), української бібліотекознавиці, бібліографині, культурно-освітньої та громадської діячки

7

140 років від дня народження Гаррі Сінклера Льюїса (1885–1951), американського письменника, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1930)

120 років від дня народження Ульфа Сванте фон Ойлера (1905–1983), шведського фізіолога, фармаколога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1970)

110 років від дня народження Бориса Абрамовича Буркатова [справж. – Гольденштейн] (1915–2016), українського письменника, літературознавця, критика, журналіста, драматурга, перекладача (США)

100 років від дня народження Миколи Борисовича Ніколаєва (1925–2012), українського художника декоративно-вжиткового мистецтва

8

325 років від дня народження Даніеля Бернуллі (1700–1782), швейцарського фізика, математика, механіка, одного з творців кінетичної теорії газів, гідродинаміки і математичної фізики

175 років від дня народження Івана Павловича Похитонova (1850–1923), українського живописця, графіка

130 років від дня народження Олександра Юліановича Кульчицького [Шумило фон Кульчицький] (1895–1980), українського психолога, філософа, громадсько-політичного та освітнього діяча (Франція)

100 років від дня народження Віктора Івановича Зарецького (1925–1990), українського живописця, графіка, монументаліста, педагога, громадського діяча, чоловіка А. Горської

80 років від дня народження Івана Васильовича Паславського (1945–2021), українського філософа, історика, перекладача

9

160 років від дня народження Еріха Дагоберта фон Дригальські (1865–1949), німецького геофізика, географа, мандрівника, полярного дослідника

130 років від дня народження Івана Романовича Галинського [справж. – Лопата] (1895–1965), українського співака-бандуриста, кобзаря

125 років від дня народження Никифора Панасовича Щербини (1900–1977), українського поета, перекладача, журналіста, освітнього діяча (США)

115 років від дня народження **Галини Ісаківни (Ісааківни) Мазепи-Коваль** (1910–1995), української та венесуельської художниці, керамістки

10

Всесвітній день зернобобових

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 251

250 років від дня народження **Чарльза Лема** (1775–1864), англійського письменника, поета, критика

130 років від дня народження **Василя Вишиваного** [справж. – Вільгельм фон Габсбург-Лотрінген (Габсбург-Льотрінген)] (1895–1951), австрійського військового та політичного діяча, полковника Легіону Українських Січових Стрільців та Армії УНР, дипломата, поета

100 років від дня народження **Володимира Юхимовича Недави** (1925–2009), українського вченого-селекціонера в галузі розведення і генетики тварин

90 років від дня народження **Таїсії Йосипівни Литвиненко** (1935), української актриси, режисерки, педагогині

85 років від дня утворення (1940) у Кракові **Револуційного Проводу ОУН** під керівництвом С. Бандери

75 років від дня народження **Ольги Іванівни Страшенко** (1950–2015), української письменниці, бібліотекарки, літературознавиці

11

Міжнародний день жінок і дівчат у науці

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 70 / 212

Всесвітній день хворого

Відзначається щорічно за ініціативи Папи Римського Іоанна Павла II

День безпечного Інтернету

Відзначається щорічно з 2004 р. у другий вівторок лютого за ініціативою європейських некомерційних організацій

225 років від дня народження **Вільяма Генрі Фокса Талбота** (1800–1877), англійського фізика, хіміка, винахідника негативно-позитивного процесу у фотографії (калотипія, толботипія)

220 років від дня народження **Івана Михайловича Скоропадського** (1805–1887), українського мецената, громадського та культурно-освітнього діяча

160 років від дня народження **Василя Стефановича Кульженка** (1865–1934), українського книгознавця, видавця, культурного діяча, педагога

125 років від дня заснування (1900) у Харкові **Револуційної української партії** – першої політичної партії на Наддніпрянській Україні

120 років від дня народження **Братко Крефта** (1905–1996), словенського письменника, драматурга, літературознавця, режисера

90 років від дня народження **Олега Гущина** (1935–1997), українського живописця, майстра художнього скла, ювелірного мистецтва

12

360 років від дня народження **Рудольфа Якоба Камераріуса** (1665–1721), німецького ботаніка

190 років від дня народження Ксенофонта Григоровича Климковича (1835–1881), українського письменника, поета, перекладача, журналіста

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за Українською літературною енциклопедією (далі – УЛЕ); за іншими даними народився 17.01.1835 р.

190 років від дня народження Анатолія Федоровича Кралицького (1835–1894), українського письменника, етнографа, історика, фольклориста, педагога, священника, громадсько-культурного діяча

160 років від дня народження Казімежа Пшерви-Тетмаєра (1865–1940), польського письменника, поета, прозаїка, драматурга

130 років від дня народження Оксани Трохимівни Павленко (1895–1991), української художниці, майстрині монументального та станкового живопису, художньої кераміки, рисунку

Рік народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за інтернет-ресурсами; за іншими даними народилась 1896 р.

130 років від дня народження Анатолія Галактіоновича Петрицького (1895–1964), українського живописця, театрального художника

100 років від дня народження Олени Миколаївни Базанової (1925–2001), української історикині, архівістки

110 років від дня народження Василя Андрійовича Бандери (1915–1942), учасника українських національно-визвольних змагань, члена ОУН, брата Степана Бандери

13

Всесвітній день радіо

Відзначається щорічно за ініціативою ЮНЕСКО з 2011 р.

160 років від дня народження Григорія Львовича Любомирського (1865–1937), українського композитора, музикознавця, педагога

85 років від дня народження Віктора Івановича Кукси (1940), українського громадського діяча, дисидента, учасника національно-визвольного руху

14

День Святого Валентина (День закоханих)

Міжнародний день дарування книг

Неофіційне свято. Започатковано 2012 р. американкою Е. Бродмур з метою підвищення інтересу до книг і бібліотек

150 років від дня народження Теодора Лонгиновича Рожанковського (1875–1970), українського вченого, судді, правника, громадсько-політичного та військового діяча, першого командувача УСС

140 років від дня народження Володимира Дмитровича Коваля (1885–1927), українського агронома, кооператора, громадсько-політичного діяча, одного з засновників Української Центральної Ради (Чехія)

110 років від дня народження Марії Авксентіївни (Оксентіївни) Руденко (1915–2003), української майстрині декоративно-прикладного мистецтва, фольклористки, етнографині, краєзнавиці, педагогині, культурної діячки; на честь мисткині названо Могилів-Подільський музей етнографії та народної творчості

95 років від дня народження **Георгія В'ячеславовича Якутовича** (1930–2000), українського художника-графіка, майстра ліногравюри, ксилографії та офорту, художника кіно

15

День вшанування учасників бойових дій на території інших держав

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 11.02.2004 р. № 180/2004

180 років від дня народження **Еліу Рута** (1845–1937), американського політика, юриста, державного діяча, лауреата Нобелівської премії миру (1912)

90 років від дня народження **Леоніли (Ліни) Петрівни Стебловської** (1935), українського живописиці, художниці монументально-декоративного мистецтва, педагогині

75 років від дня народження **Марії Василівни Гоцуляк** (1950), української майстрині декоративно-ужиткового мистецтва, поетеси, журналістки

16

День військового журналіста України

Відзначається щорічно відповідно до наказу міністра оборони України від 14.02.2018 р. № 63

180 років від дня народження **Джорджа Фроста Кеннана** (1845–1924), американського дипломата, політолога, історика, публіциста

140 років від дня народження **Зінаїди Сергіївни Рибчинської** (1885–1964), української драматичної акторки, співачки

140 років від дня народження **Мирослава Сіменовича-Сіменса** (1885–1967), українського громадсько-політичного діяча (США)

120 років від дня народження **Петра Антиповича Власюка** (1905–1980), українського вченого-агрохіміка, ґрунтознавця, фізіолога рослин, громадського діяча

105 років від дня народження **Олега Йосиповича Зуєвського** (1920–1996), українського поета, перекладача, літературознавця (США, Канада)

17

Всесвітній день сталого туризму

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 77 / 269

160 років від дня народження **Сильвіє-Страхимира Краньчевича** (1865–1908), хорватського письменника, критика

140 років від дня народження **Володимира Олександровича Неллі** (1895–1980), українського режисера, педагога

125 років від дня народження **Миколи Івановича Супруненка** (1900–1984), українського історика

18

Початок **масових розстрілів мирних протестувальників** на Майдані Незалежності в центрі Києва (2014)

280 років від дня народження **Алессандро Джузеппе Вольта** (1745–1827), італійського фізика, хіміка, фізіолога, одного з основоположників вчення про електрику

200 років від дня народження **Мора Йокаї** (1825–1904), угорського письменника, поета, мемуариста, драматурга, публіциста, театрального критика, видавця, редактора, громадсько-політичного діяча

170 років від дня народження **Левка Платоновича Симиренка** (1855–1920), українського вченого-селекціонера, помолога, теоретика і практика садівництва, фундатора наукового садівництва в Україні

125 років від дня народження **Оксани Андріївни Петрусенко** [справж. – Ксенія Бородавкіна] (1900–1940), української співачки, актриси

Дату народження подано за Українською музичною енциклопедією (далі – УМЕ), Шевченківською енциклопедією, інтернет-ресурсами; за іншими даними народилась 17.02.1900 р.

80 років від дня народження **Юрія Валентиновича Ряста** [справж. – Каверін] (1945–2014), українського поета, публіциста, перекладача

19

Міжнародний день захисту морських ссавців (День китів)

Запроваджено в 1986 р., коли набув чинності мораторій на китовий промисел, оголошений Міжнародною китовою комісією

День Державного герба України

Цього дня 1992 р. Верховна Рада України затвердила тризуб як Малий герб України, визначаючи його головним елементом Великого герба України

160 років від дня народження **Георгія Миколайовича Висоцького** (1865–1940), українського вченого в галузі лісівництва, ґрунтознавства, геоботаніки та гідрології, основоположника науки про ліс і лісову дослідницьку справу

110 років від дня народження **Степана Івановича Малюци** (Малюци-Пальчинецького) (1915–1991), українського бандуриста, композитора, поета, педагога, громадського діяча (США)

Дату народження подано за ЕСУ, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 19.11.1915 р., 12.02.1915 р.

100 років від дня народження **В'ячеслава Олександровича Кудіна** (1925–2018), українського вченого, кінознавця, філософа (США)

90 років від дня народження **Віктора Іларіоновича Павлюка** (1935–2007), українського графіка, художника

20

Всесвітній день соціальної справедливості

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 10

День Героїв Небесної Сотні

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 11.02.2015 р. № 69/2015

170 років від дня народження **Ганни Петрівни Затиркевич-Карпинської** (1855–1921), української актриси, співачки

140 років від дня народження **Дмитра Ілліча Абриньби** (1885–1918), українського військового діяча, командира Гайдамацького куреня Армії УНР

120 років від дня народження **Уласа Олексійовича Самчука** [справж. – Данильчук] (1905–1987), українського письменника, журналіста, публіциста, редактора, громадсько-політичного діяча, члена ОУН (Канада)

100 років від дня народження **Віктора Леонтійовича Свободи** [справж. – Віталій Леонтійович Тканов] (1925–1992), українського мовознавця, літературознавця, політолога, письменника, перекладача, редактора, педагога, правозахисника (Велика Британія)

Міжнародний день рідної мови

Проголошено на XXX сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО, відзначається щорічно з 2000 р. відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 56 / 262

175 років від дня народження **Вікентія** (Вікенса, Чеслава, Честослава) **В'ячеславовича Хвойки** (1850–1914), українського археолога, дослідника, киевознавця, першовідкривача Зарубинецької, Трипільської і Черняхівської культур, педагога

Дату народження подано за надгробною плитою, інтернет-ресурсами; за старим стилем народився 09.02.1850 р.; за іншими даними народився 08(21).02.1850 р.

170 років від дня народження **Тимофія Григоровича Лубенця** (1855–1936), українського педагога, методиста, громадського та освітнього діяча

Дату народження подано за даними Українського національного біографічного архіву, Педагогічного музею України НАПН України, довідником «Провідники духовності в Україні», інтернет-ресурсами; за даними ЕСУ народився 05.03.1855 р.

160 років від дня народження **Федора Захаровича Омельченка** (1865–1924), українського мікробіолога, патоморфолога, антрополога

130 років від дня народження **Генріка Карла Петера Дама** (1895–1976), данського біохіміка, фізіолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1943)

120 років від дня народження **Дмитра Васильовича Нитченка** [справж. – Ниценко, від 1944 – Ніценко; псевд.: Дмитро Чуб] (1905–1999), українського письменника, поета, перекладача, літературознавця, мовознавця, журналіста, редактора, видавця, педагога, культурно-освітнього та громадського діяча, засновника видавництва «Ластівка», організатора та керівника Літературно-мистецького клубу ім. В. Симоненка (Австралія)

120 років від дня народження **Тимоша Гнатовича Олесіюка** (1895–1978), українського дипломата, лікаря, громадсько-політичного діяча (США)

110 років від дня народження **Євгена Михайловича Ліфшиця** (1915–1985), українського фізика-теоретика

100 років від дня народження **Ігоря Наумовича Шамо** (1925–1982), українського композитора, піаніста, автора музики гімну Києва (пісня «Як тебе не любити, Києве мій!»)

22

Європейський день підтримки жертв злочинів

Відзначається щорічно в багатьох країнах Європейського Союзу. Запроваджений Міжнародною правозахисною організацією *Victim Support Europe*

570 років від дня народження **Йоганна Рейхліна** (1455–1522), німецького філолога, гуманіста, письменника, творця фонетичної системи читання середньовічних грецьких текстів, названої його ім'ям

120 років від дня народження **Владислава Курашкевича** (1905–1997), польського мовознавця, автора праць із діалектології східнослов'янських мов, зокрема з української

90 років від дня народження **Григорія Ільковича Кореня** (1935–1998), українського художника-монументаліста, графіка, живописця

85 років від дня народження **Олеся Євгеновича Шевченка** (1940), українського журналіста, політичного діяча, учасника національно-визвольного руху, голови Київської організації Української Гельсінської Спілки

23

570 років від дня виходу друком (1455) у Майнці **42-рядкової Біблії Йоганна Гутенберга**, що служить традиційною точкою відліку історії друкарства в Європі

340 років від дня народження **Георга Фрідріха Генделя** (1685–1759), німецького композитора, органіста

170 років від дня народження **Едварда Харкевича** (1855–1913), українського мовознавця, освітнього діяча

120 років від дня народження **Івана Дем'яновича Момота** (1905–1931), українського літературознавця, критика

100 років від дня народження **Єлизавети Іванівни Чавдар** (1925–1989), української співачки, педагогині

24

3 роки від початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну (2022)

175 років від дня народження **Олександра Костянтиновича Кононовича** (1850–1910), українського астрофізика, астронома, педагога

Дату народження подано за ЕСУ, Українським астрономічним порталом; за іншими даними народився 31.01(12.02).1850 р.

160 років від дня народження **Івана Львовича Липи** (1865–1923), українського письменника, публіциста, видавця, громадсько-політичного та культурного діяча

100 років від дня народження **Любові Василівни Попової** (1925–1996), української співачки

115 років від дня народження **Василя Дмитровича Сидора** (1910–1949), українського військового діяча, одного з провідних діячів УПА і ОУН

25

175 років від дня народження **Володимира Григоровича Барвінського** (1850–1883), українського письменника, публіциста, видавця, юриста, громадсько-культурного діяча

125 років від дня народження **Олексія Володимировича Квасницького** (1900–1989), українського вченого-фізіолога, винахідника, педагога

120 років від дня народження **Павла Павловича Вірського** (1905–1975), українського артиста балету, балетмейстера, хореографа, педагога

120 років від дня народження **Розалії Борисівни Гуревич** (1905–1971), української бібліографіні, бібліотекознавиці, педагогині

90 років від дня народження **Олексі Григоровича Мусієнка** (1935–2002), письменника, журналіста

26

День спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 26.02.2020 р. № 58/2020

140 років від дня народження **Миколи Івановича Федюка** (1885–1962), українського живописця, графіка, скульптора, педагога

125 років від дня народження **Василя Калениковича Масюка** (1900–1988), українського майстра художньої кераміки

90 років від дня народження **Вацлава Сигізмундовича Мошинського** (1935–2019), українського режисера, фотохудожника, педагога

27

150 років від дня народження **Володимира Петровича Філатова** (1875–1956), українського офтальмолога, хірурга, поета, мемуариста, художника, винахідника, засновника школи вітчизняних офтальмологів, організатора та першого директора Інституту очних хвороб і тканинної терапії НАМН України

130 років від дня народження **Івана Михайловича Пігуляка** (1895–1982), українського редактора, публіциста, військового та громадсько-культурного діяча (США)

Дату народження подано за ЕСУ; за іншими даними народився 24.09.1895 р.

100 років від дня народження **Олександра Олександровича Біляєва** (1925–2006), українського вченого, мовознавця, методиста, педагога

95 років від дня народження **Галини Іванівни Воскобійник** (1930–2020), української громадської діячки, меценатки (США)

28

350 років від дня народження **Гійома Деліля** (1675–1726), французького географа, картографа

195 років від дня народження **Григорія Миколайовича Ге** (1830–1911), українського історика-краєзнавця, прозаїка, публіциста, драматурга, громадсько-культурного діяча, брата художника М. Ге і письменника І. Ге

130 років від дня народження **Михайла Федоровича Матчака** (1895–1958), українського публіциста, видавця, військового та громадсько-політичного діяча

105 років від дня народження **Григорія Кириловича Смагла** (1920–1995), українського культурного діяча, організатора бібліотечної справи на Вінниччині

90 років від дня народження **Всеволода Вікторовича Васильєва** (1935–2021), українського вченого в галузі електроніки й моделювання

Цього місяця виповнюється:

170 років від початку (1855) **«Київської козаччини»** – масових селянських виступів у Київській губернії за відновлення козацтва як суспільного стану і військового формування

140 років від дня народження **Всеволода Олександровича Голубовича** (1885–1939), українського громадсько-політичного та державного діяча

85 років від часу заснування (1940) **Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки**

40 років від часу відкриття (1985) **Київського академічного театру опери і балету для дітей та юнацтва** (Київська опера; на той час – Державний дитячий музичний театр)

БЕРЕЗЕНЬ

1

Всесвітній день цивільної оборони

Відзначається щорічно в день набрання чинності – 1 березня 1972 р. – Статуту Міжнародної організації цивільної оборони

Всесвітній день морських трав

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 76 / 265

День «Нуль дискримінації»

Відзначається щорічно з 2014 р. за рішенням ООН. Ініціатором виступила ЮНЕЙДС (об'єднана програма ООН щодо ВІЛ/СНІД)

180 років від дня народження **Федора Аполлоновича Піроцького** (1845–1898), українського інженера, винахідника першого у світі трамваю на електричній тязі

170 років від дня народження **Явдохи Микитівни Зуїхи** [справж. – Сивак] (1855–1935), української народної співачки, фольклористки

125 років від дня народження **Федора Михайловича Малицького** (1900–1988), українського поета, прозаїка, журналіста

2

480 років від дня народження **Томаса Бодлі** (1545–1613), англійського вченого, дипломата, збирача стародавніх манускриптів, засновника бібліотеки Оксфордського університету, названої на його честь

Всесвітній день письменника

Відзначається згідно з рішенням 48-го конгресу Міжнародного ПЕН-клубу, який відбувся 12–18 січня 1986 р.

Всесвітній день дикої природи

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 205

159 років від дня заснування (1866) Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого (на той час – Київська російська публічна бібліотека)

180 років від дня народження Георга Фердинанда Людвіга Філіпа Кантора (1845–1918), німецького математика, основоположника теорії множин

130 років від дня народження Рагнара Антона Кіттіля Фріша (1895–1973), норвезького економіста, лауреата Нобелівської премії в галузі економіки (1969)

120 років від дня народження Максима Федотовича Гулого (1905–2007), українського біохіміка, Героя України (2005)

100 років від дня народження Федора Юрійовича Палфія (1925–1996), українського вченого-біохіміка

4

210 років від дня народження Михайла Михайловича Вербицького (1815–1870), українського композитора, диригента, віртуоза-гітариста, священника, автора мелодії державного гімну «Ще не вмерла України»

160 років від дня народження Олекси-Федора Христофоровича Бобикевича (1865–1902), українського письменника, журналіста, видавця, священника, педагога, громадсько-культурного діяча

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за даними Українського національного біографічного архіву, ЕСУ; за іншими даними народився 20.03.1865 р., 20.08.1865 р.

160 років від дня народження Едуарда Вільде (1865–1933), естонського письменника, драматурга, основоположника та одного з визначних представників критичного реалізму в естонській літературі

125 років від дня народження Ієремії Яковича Айзенштока (1900–1980), українського літературознавця, бібліографа, педагога

100 років від дня народження Поля Моріа (1925–2006), французького композитора, аранжувальника, диригента

5

Міжнародний день просвіти з питань роззброєння та нерозповсюдження

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 77 / 51

165 років від дня народження Ярослава Іполитовича Окуневського (1860–1929), українського письменника, військового лікаря, громадсько-політичного та військового діяча

155 років від дня народження Євгена Оскаровича Патона (1870–1953), українського вченого в галузі електрозварювання та мостобудування, інженера, педагога, фундатора українських науково-інженерних шкіл мостобудування та електрозварювання металів; спроектував понад 30 мостів, зокрема міст через Дніпро в Києві, названий на його честь

Дату народження подано за ЕІУ, даними Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України, виданням М. Дмитрієнко, В. Томазова «Рід Патонів:

історико-генеалогічне дослідження. Документи» (Київ, 2013); за іншими даними народився 04.03.1870 р.

120 років від дня народження **Василя Івановича Сокола** (1905–2001), українського письменника, журналіста, драматурга, редактора, педагога (Австралія)

75 років від дня загибелі (1950) Головного командира УПА **Романа Шухевича**

30 років від дня відкриття (1995) пам'ятника **Т. Шевченку** перед головним корпусом Волинського національного університету імені Лесі Українки

6

Присвоєння почесної відзнаки «Місто-герой України» Волновасі, Гостомелю, Маріуполю, Харкову, Херсону, Чернігову (2022)

Відповідно до Указу Президента України від 06.03.2022 р. № 111/2022

550 років від дня народження **Мікеланджело Буонарроті** (1475–1564), італійського скульптора, архітектора, інженера, художника, поета

160 років від дня народження **Григорія Івановича Грушевського** (1865–бл. 1922), українського письменника, драматурга, фольклориста, педагога, громадського діяча

Дату смерті подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними помер бл. 1933 р.

120 років від дня народження **Ярослава Затлоукала** (1905–1958), чеського поета, критика, редактора

100 років від дня народження **Валерія Павловича Ламаха** (1925–1978), українського графіка, живописця, майстра настінного розпису

90 років від дня народження **Богдана Рубчака** (1935–2018), українського поета, есеїста, перекладача, літературознавця (США)

7

240 років від дня народження **Алессандро Франческо Томазо Мандзоні** (1785–1873), італійського письменника

175 років від дня народження **Томаша Гарріга Масарика** (1850–1937), чеського філософа-гуманіста, соціолога, державного та політичного діяча, першого президента Чехо-Словаччини (1918–1935)

190 років від дня народження **Василя Федоровича Симиренка** (1835–1915), українського підприємця-цукровара, вченого, мецената

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 1831 р.

170 років від дня народження **Миколи Івановича Максимовича** (1855–1928), українського вченого-гідролога, інженера шляхів сполучення, архітектора

150 років від дня народження **Моріса Жозефа Равеля** (1875–1937), французького композитора

150 років від дня народження **Едгара Говарда Стертеванта** (1875–1952), американського мовознавця

150 років від дня народження **Гіядора (Ядора) Миколайовича Стрипського** (1875–1946), українського та угорського історика літератури, бібліографа, етнографа, поета, перекладача, громадсько-політичного діяча

8

Міжнародний день боротьби за права жінок і міжнародний мир

Відзначається щорічно з 1977 р. за рішенням ООН на згадку про культурні, політичні та соціально-економічні досягнення жінок

Міжнародний жіночий день

День землевпорядника

Відзначається щорічно в другу суботу березня відповідно до Указу Президента України від 11.12.1999 р. № 1556/99

130 років від дня народження **Колау Надірадзе** [справж. – Ніколоз Галактіонович] (1895–1990), грузинського поета, перекладача, останнього з плеяди грузинських поетів-символістів

100 років від дня народження **Юхима Петровича Геллера** (1925–1998), українського спортсмена, шахіста, шахового теоретика

100 років від дня народження **Віктора Павловича Глуздова** (1925–2011), українського живописця, графіка

85 років від дня народження **Леоніда Михайловича Осики** (1940–2001), українського кінорежисера, сценариста, одного з представників хвилі «українського поетичного кіно»

Дату народження подано за ЕІУ, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 08.08.1940 р.

9-10

Щороку в Україні відзначають Шевченківські дні, які припадають на роковини народження і смерті Тараса Шевченка – 9 і 10 березня

9

211 років від дня народження **Тараса Григоровича Шевченка** (1814–1861), українського поета, художника, мислителя, громадського діяча

95 років від початку (09.03–19.04.1930) **сфабрикованого процесу над членами «Спілки визволення України» (СВУ)**

200 років від дня народження **Павла Івановича Леонтовича** (1825–1880), українського письменника, культурно-освітнього діяча

145 років від дня народження **Василя Івановича Сімовича** (1880–1944), українського вченого-мовознавця, літературознавця, видавця, редактора, культурного та громадського діяча

130 років від дня народження **Івана Даниловича Дніпровського** [справж. – Шевченко] (1895–1934), українського письменника, перекладача

100 років від дня народження **Григорія Павловича Денисенка** (1925–2002), українського майстра художньої кераміки

100 років від дня народження **Володимира Васильовича Юрчишина** (1925–2017), українського вченого, економіста-аграрника

30 років від дня відкриття й освячення (1995) **пам'ятника Т. Шевченку** в Луцьку

10

День Державного гімну України

Затверджено Кабінетом Міністрів України 7 грудня 2021 р.

Міжнародний день жінок-суддів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 274

160 років від дня (1865) першого публічного виконання Гімну України **«Ще не вмерла України...»** (слова П. Чубинського, музика М. Вербицького) на концерті до дня пам'яті Т. Шевченка в Перемишлі (Польща)

490 років від дня відкриття (1535) іспанськими мореплавцями Галапагоських островів у Тихому океані

11

250 років від дня народження Василя Григоровича Анастасевича (1775–1845), українського бібліографа, книгознавця, письменника, перекладача, видавця, громадського діяча

180 років від дня народження Василя Петровича Єрмакова (1845–1922), українського вченого, математика, педагога, одного з організаторів Київського фізико-математичного товариства

130 років від дня народження Василя Степановича Чучупака (1895–1920), українського військового та громадського діяча часів Української революції, Головного отамана Холодноярської Республіки, брата Петра Чучупака

120 років від дня народження Василя Семеновича Ващенка (1905–1993), українського мовознавця, основоположника досліджень у галузях української діалектології, лексикографії, лексикології лінгвостилістики, історії мови

120 років від дня народження Василя Гнатовича Лапокниша (1905–1974), українського кінорежисера

12

340 років від дня народження Джорджа Барклі (Берклі) (1685–1753), ірландського філософа, ідеаліста, єпископа

190 років від дня народження Саймона Ньюкома (1835–1909), американського астронома, математика, економіста

100 років від дня народження Романа Володимировича Кучера (1925–1991), українського фізико-хіміка

100 років від дня народження Гаррі Макса Гаррісона (1925–2012), американського та ірландського письменника-фантаста, редактора, художника-ілюстратора

100 років від дня народження Михайла Михайловича Сапатюка (1925–2000), українського художника

13

170 років від дня народження Персіваля Ловелла (1855–1916), американського математика, астронома, сходовознавця, дипломата, дослідника планети Марс

140 років від дня народження Ольгерда Іпполіта (Ольгерда-Іполита) Бочковського (1885–1939), українського соціолога, політолога, етнолога, публіциста, педагога, громадсько-політичного діяча, одного з провідних європейських фахівців з теорії нації та національних відносин I пол. XX ст. (Чехія)

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX та зб. наук. пр. «Ukraine magna. Vol. I: Українська політична еміграція у XX столітті: досвід культурно-спільнотного себепредставлення і самоутвердження в Західному світі: до 130-річчя від дня народження Ольгерда Бочковського» (Київ, 2016); за іншими даними народився 14.03.1885 р.

135 років від дня народження Аркадія Петровича Животка (1890–1948), українського письменника, драматурга, публіциста, журналіста, книгознавця, літературознавця, редактора, видавця, педагога, громадсько-політичного діяча (Німеччина)

120 років від дня народження Миколи Дмитровича Станіславського (1905–1970), українського режисера

115 років від дня народження Наталії Романівни Березинської-Шухевич (1910–2002), української громадсько-культурної діячки, учасниці національно-визвольної боротьби ОУН-УПА, дружини Головного командира УПА Р. Шухевича

100 років від дня народження Марії Степанівни Штепи (1925–2020), української літераторки, учасниці національно-визвольних змагань, членкині ОУН

65 років від дня народження Юрія Ігоровича Андруховича (1960), українського поета, прозаїка, есеїста, перекладача, одного з засновників поетичної групи «Бу-Ба-Бу»

60 років від дня народження Галини Миколаївни Манів (1965), української письменниці, перекладачки, редакторки

14

Міжнародний (Всесвітній) день дій проти гребель (Міжнародний день річок)

Започатковано 1997 р. з ініціативи громадської організації «Міжнародна мережа річок» (США)

День українського добровольця

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України від 17.01.2017 р. № 1822-VIII

190 років від дня народження Всеволода Порфірійовича Коховського (1835–1891), українського письменника, педагога, військового діяча

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за ЕІУ, УЛЕ; за іншими даними народився 16.03.1835 р.

190 років від дня народження Джованні Вірджініо Скіапареллі (1835–1910), італійського астронома

120 років від дня народження Реймона Клода Фердінанда Арона (1905–1983), французького філософа, соціолога, політолога, публіциста, наукові напрацювання якого широко використовуються також українськими дослідниками при вивченні соціальної історії ХХ ст.

80 років від дня народження Всеволода Івановича Ткаченка (1945–2018), українського поета, перекладача, енциклопедиста, літературо- і країнознавця, дипломата

15

Всесвітній день захисту прав споживачів

Відзначається щорічно з 1983 р. під егідою ООН

175 років від дня одруження (1850) у Бердичеві французького письменника Оноре де Бальзака і графині Евеліни Ганської

165 років від дня народження Володимира Ароновича Хавкіна [справж. ім'я – Маркус-Вольф, також використовував – Вальдемар (Мордехай-Вольф)] (1860–1930), українського, французького, швейцарського та індійського бактеріолога, імунолога, епідеміолога, творця перших вакцин проти чуми та холери

120 років від дня народження Сергія Сергійовича П'ятницького (1905–1971), українського вченого-лісівника, селекціонера, одного з засновників лісової селекції в Україні

16

День працівників житлово-комунального господарства і побутового обслуговування населення

Відзначається щорічно в третю неділю березня відповідно до Указу Президента України від 15.02.1994 р. № 46/94 (Указ в редакції Указу Президента від 19.05.1995 р. № 385/95)

180 років від дня народження Олексія Олександровича Андрієвського (1845–1902), українського історика, археографа, літератора, публіциста, педагога, громадського діяча

Дату народження подано за старим стилем згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX; за новим стилем народився 28.03.1845 р.; за іншими даними народився 28.02(12.03).1845 р.

90 років від дня народження **Ігоря Миколайовича Коваленка** (1935–2019), українського вченого в галузі математики та кібернетики

17

Теплого Олексі

140 років від дня народження **Франца Михайловича Коковського** (1885–1940), українського письменника, драматурга, критика, перекладача, етнографа, правознавця, громадського діяча, одного з організаторів таємного літературно-освітнього гуртка «Молода Україна»

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, ЕСУ; згідно записів у метричній книзі народився 17.09.1885 р., в автобіографії зазначено – 17.03.1885 р., в інших джерелах – 02.07.1885 р.

140 років від дня народження **Олександра Семеновича Федоровського** (1885–1939), українського геолога, географа, археолога, палеонтолога

Дату народження подано за вид. «Біобібліографічний словник учених Харківського університету. Т. 2. Історики (1905–2012 рр.)» (Харків, 2012), енциклопедичним словником-довідником «Дослідники археології України»; за іншими даними народився 04.03.1885 р., 29.03.1885 р., 30.04.1885 р.

75 років від дня народження **Мирослава Шкандрія** (1950), канадського літературознавця, мистецтвознавця українського походження

18

125 років від дня народження **Василя Кириловича Чапленка** (1900–1990), українського письменника, драматурга, мовознавця, літературознавця, критика, редактора (США)

110 років від дня народження **Арона Йосиповича Копштейна** (1915–1940), українського поета, журналіста

19

165 років від дня народження **Веніаміна Олександровича Кордта** (1860–1934), українського історика, археографа, архівіста, бібліографа, картографа, джерелознавця, бібліотекознавця, літературознавця, одного з організаторів Всенародної бібліотеки України (нині – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського)

130 років від дня народження **Григорія Васильовича Голинського** (Голинського-Гурбича) (1895–1941), українського військового діяча, командира Гуцульського куреня УГА

130 років від дня народження **Максима Тадейовича Рильського** (1895–1964), українського поета, перекладача, громадського діяча

125 років від дня народження **Фредеріка Жоліо-Кюрі** (1900–1958), французького фізика, громадського діяча, одного з засновників і лідерів всесвітнього Руху прихильників миру та Пагуошського руху вчених (рух вчених, які виступають за мир, роззброєння та міжнародну безпеку, за запобігання світової термоядерної війни та наукову співпрацю), лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1935)

120 років від дня народження **Олександра Прокоповича Маркевича** (1905–1999), українського вченого-зоолога, паразитолога

100 років від дня народження Федора Тимофійовича Глущука (1925–2009), українського графіка, педагога

95 років від дня народження Ліни Василівни Костенко (1930), української поетеси, письменниці, культурологині, дисидентки, громадської діячки

20

Міжнародний день щастя

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 281

День французької мови в ООН

Засновано для святкування багатомовності та культурного різноманіття, а також для сприяння рівноправному використанню всіх шести офіційних мов ООН

100 років від дня народження Оксани Михайлівни Ашер (1925–2018), української поетеси, літературознавиці, дослідниці творчості батька – М. Драй-Хмари

90 років від дня народження Марії Григорівни Вавричин (1935–2010), українського історика, археографа, бібліографа, картографа

80 років від дня народження Павла Лопати (1945), українського художника, культурного діяча (Канада)

21

Всесвітній день поезії

Відзначається щорічно відповідно до рішення 30-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО

Всесвітній день людей з синдромом Дауна

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 149

Міжнародний день боротьби за ліквідацію расової дискримінації

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 2142 (XXI)

Міжнародний день Навруз

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 64 / 253

Міжнародний день лісів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 67 / 200

155 років від дня народження Олександра Гнатовича Лотоцького (1870–1939), українського вченого, письменника, публіциста, видавця, громадсько-політичного та державного діяча

140 років від дня народження Володимира Бертольдовича Вільнера (1885–1952), українського режисера, актора, педагога

100 років від дня народження Пітера Брука [повне – Пітер Стівен Пол Брук] (1925–2022), англійського режисера театру та кіно

70 років від дня народження Лесі (Олени Анастасіївни) Ворониної (1955), української письменниці, перекладачки, журналістки, радіоведучої

22

День підняття над смт Макаровом державного прапора України (2022)

Всесвітній день водних ресурсів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 193

80 років від початку (1945) переможного бою відділу УПА «Галайда І» під командуванням В. Василяшка проти двох полків Червоної армії та спецвідділів НКВС поблизу с. Зіболки на Львівщині

130 років від дня народження Василя Кириловича Авраменка (1895–1981), українського балетмейстера, хореографа, режисера, актора, педагога, дослідника українського народного танцю (США)

130 років від дня народження Івана Леонтійовича Ле [справж. ім'я – Мойся] (1895–1978), українського письменника, журналіста, редактора, громадського діяча

Дату народження подано за даними ЕСУ, ЕІУ, УЛЕ; за іншими даними народився 21.03.1895 р.

130 років від дня народження Марії Володимирівни Сабат-Свірської (1895–1983), української оперної та камерної співачки, педагогині

130 років від дня народження Георгія Миколайовича Тасіна [справж. – Розов] (1895–1956), українського кінорежисера, сценариста

23

Всесвітній метеорологічний день

Відзначається щорічно з 1950 р. від дня набуття чинності Конвенції Всесвітньої метеорологічної організації (ВМО) WMO / EC-XII / Res. 6

150 років від дня народження Анатолія Георгійовича Васютинського (1875–1946), українського лікаря-офтальмолога

Дату народження подано за надгробком, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 04.04.1875 р.

130 років від дня народження Сергія Миколайовича Єржиковського (1895–1989), українського живописця, графіка, педагога

125 років від дня народження Остапа Яковича Демчука (1900–1945), українського письменника, журналіста (Німеччина)

60 років від дня народження Тараса Володимировича Денисенка (1965–2017), українського актора, сценариста, режисера

20 років від дня заснування (2005) у Львові Наукового центру іудаїки та єврейського мистецтва імені Ф. Петрякової

24

Присвоєння почесної відзнаки «Місто-герой України» Бучі, Ірпеню, Миколаєву, Охтирці (2022)

Присвоєно відповідно до Указу Президента України від 24.03.2022 р. № 164/2022

Всесвітній день боротьби з туберкульозом

Відзначається щорічно з 1882 р., від дня, коли доктор Р. Кох оголосив про виявлення туберкульозної бацили

Міжнародний день права на встановлення істини щодо грубих порушень прав людини і гідності жертв

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 196

Всеукраїнський день боротьби із захворюванням на туберкульоз

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 22.03.2002 р. № 290/2002

140 років від дня народження Марти Іванівни Закревської [справж. – Ментцер] (1885–1950), української співачки, педагогині

125 років від дня народження Івана Семеновича Козловського (1900–1993), українського співака

90 років від дня відкриття (1935) пам'ятника Т. Шевченку в Харкові

70 років від дня народження Ігоря Йосиповича Білозіра (1955–2000), композитора, диригента, співака

25

Благовіщення Пресвятої Богородиці

Міжнародний день солідарності із жертвами рабства та трансатлантичної работоргівлі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 122

Міжнародний день солідарності з працівниками [ООН], які утримуються під вартою і зникли безвісти

Відзначається щорічно відповідно до рішення Конвенції з безпеки персоналу ООН та пов'язаного з нею персоналу, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН А / RES / 49 / 59

День Служби безпеки України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 22.03.2001 р. № 193/2001

130 років від дня народження Івана Никифоровича Лакизи (1895–1938), українського літературознавця, критика, публіциста, журналіста, редактора, видавця

Дату народження подано за ЕСУ, кн. «...З порога смерті... : письменники України – жертви сталінських репресій» (Київ, 1991), даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 25.11.1895 р.

115 років від дня народження Михайла Васильовича Дяченка [Марко Боєслав] (1910–1952), українського військового та політичного діяча, поета УПА, публіциста, ідеолога, пропагандиста українського збройного підпілля ОУН-УПА, редактора підпільного часопису «Чорний ліс» (1947–1950)

100 років від дня народження Бориса Кузьмовича Єгорова (1925–2017), українського художника, педагога

100 років від дня народження Сергія Івановича Івченка (1925–1984), українського ботаніка, письменника

26

Собор Архангела Гавриїла

День звільнення м. Тростянця від російських окупантів (2022)

День Національної гвардії України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 18.03.2015 р. № 148/2015

100 років від дня народження П'єра Булеза (1925–2016), французького композитора, диригента, музичного діяча, одного з лідерів європейського композиторського авангарду

70 років від дня народження Галини Яківни Склярєнко (1955), української мистецтвознавиці

27

Всесвітній або Міжнародний день театру

Відзначається щорічно з 1962 р. Започаткований у Відні на IX конгресі Міжнародного інституту театру при ЮНЕСКО в 1961 р.

180 років від дня народження **Вільгельма Конрада Рентгена** (1845–1923), німецького інженера, фізика, винахідника короткохвильового електромагнітного випромінювання, відомого нині як рентгенівське проміння, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1901)

150 років від дня народження **Альбера Марке** (1875–1947), французького живописця, графіка

28

День звільнення м. Ірпеня від російських окупантів (2022)

155 років від дня народження **Юліана Олександровича Бачинського** (1870–1940), українського історика, журналіста, публіциста, дипломата, громадсько-політичного діяча

150 років від дня народження **Миколи Михайловича Пирогова** [Пирогів] (1875–1961), українського терапевта, полковника Армії УНР, освітнього діяча (Австралія)

100 років від дня народження **Дмитра Михайловича Гнатюка** (1925–2016), українського співака, режисера, педагога, Героя України (2005)

29

100 років від дня народження **Олександри Петрівни Полковникової** (1925–2001), української вченої-селекціонерки в галузі вівчарства

70 років від дня народження **Леоніда Авакумовича Гопанчука** (1955–2013), українського художника

30

Міжнародний день за світ без відходів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 77 / 161

125 років від дня народження **Леся Гомона** [Гомін; справж. – Олександр Дмитрович Королевич] (1900–1958), українського письменника, фольклориста, журналіста

100 років від дня народження **Ірини Дибко-Филипчак** (1925–2012), української письменниці, драматургині, перекладачки, критикині (США)

Дату народження подано за ЕСУ, Енциклопедією української діаспори; за іншими даними народилась 25.03.1925 р.

31

День звільнення м. Бучі від російських окупантів (2022)

340 років від дня народження **Йоганна Себастьяна Баха** (1685–1750), німецького композитора, органіста, клавесиніста, скрипаля, одного з творців світової музичної класики

100 років від дня народження **Марка Зубаря** (1925–1990), українського живописця, графіка, скульптора (США)

100 років від дня народження **Івана Ілліча Чабаненка** (1925–2012), українського вченого-геолога

90 років від дня народження **Галини Леонідівни Гордасевич** (1935–2001), української поетеси, прозаїкині, громадської діячки, співзасновниці Донецького Товариства української мови та Донецького Крайового Руху

КВІТЕНЬ

1

День звільнення смт Бородянка від російських окупантів (2022)

Територію всієї Макарівської громади звільнено від російських окупантів (2022)

Міжнародний день птахів

Відзначається щорічно з 1906 р. від дня підписання Міжнародної конвенції про охорону птахів

День сміху

Неофіційне свято. Відзначається за традицією

220 років від дня народження **Платона Тимофійовича Бориспольця** (1805–1880), українського художника, літографа

160 років від дня народження **Адольфа Зігмонді** (Жигмонді) **Ріхарда** (1865–1929), австрійського та німецького хіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1925)

150 років від дня народження **Едгара Воллеса** (Едгара Вейлса) (1875–1932), англійського письменника, драматурга, журналіста, кіносценариста, творця нового літературного жанру «трилер»

120 років від дня народження **Еммануеля Муньє** (1905–1950), французького філософа, засновника сучасного французького персоналізму

120 років від дня народження **Богдана Павловича Сарамачи** (1905–1975), українського композитора, диригента, режисера, скрипаля, педагога (США)

100 років від дня народження **Стефанії Василівни Петраш-Січко** (1925–1996), української громадської діячки, правозахисниці, учасниці національно-визвольного руху

90 років від дня народження **Вадима Дмитровича Крищенка** (1935), українського поета-піснєра

50 років від дня відкриття (1975) **Державної бібліотеки України для юнацтва** (на той час – Державна республіканська бібліотека УРСР для юнацтва ім. Ванди Василевської)

2

День звільнення Київщини від російських окупантів (2022)

Всесвітній день поширення інформації про проблему аутизму

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 139

300 років від дня народження **Джованні Джакомо Казанови** (1725–1798), італійського письменника, мемуариста, мандрівника

220 років від дня народження **Ганса Крістіана Андерсена** (1805–1875), данського письменника, поета, драматурга, казкаря

150 років від дня народження **Волтера Персі Крайслера** (1875–1940), американського підприємця, автомобілебудівника, засновника корпорації *Chrysler*

135 років від дня народження **Якова Григоровича Савченка** (1890–1937), українського поета, публіциста, критика

130 років від дня народження **Юліана Васильовича Чучмана** (1895–1919), українського військового діяча, чотара УГА

120 років від дня народження **Сержа** (Сергія Михайловича) **Лифаря** (1905–1986), французького артиста балету, балетмейстера, хореографа, публіциста, педагога, теоретика, історика та реформатора балетного мистецтва, театрального-громадського діяча, колекціонера, бібліофіла українського походження

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за Encyclopædia Britannica, спогадами митця; за іншими даними народився 15.04.1904 р.

3

150 років від дня народження **Дениса Васильовича Коренця** (1875–1946), українського історика, географа, педагога, організатора фахового економічного шкільництва, лідера кооперативного руху, культурно-освітнього діяча (Німеччина)

80 років від дня народження **Віталія Івановича Газінського** (1945–2019), українського диригента, композитора, педагога

Міжнародний день просвіти з питань мінної небезпеки та допомоги в діяльності щодо розмінування

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 97

130 років від дня народження **Василя Яковича Потішка** (1895–1991), українського інженера-економіста, політичного діяча, учасника визвольних змагань 1917–1921 та 1940–1950-х рр. (США)

110 років від дня народження **Миколи Семеновича Лемика** (1915–1941), українського політичного діяча, учасника національно-визвольного руху, члена ОУН

75 років від дня народження **Анатолія Івановича Кичинського** (1950), українського поета, перекладача, художника

Міжнародний день моральності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 329

190 років від дня народження **Вітєслава Галека** (1835–1874), чеського поета, прозаїка, драматурга, критика, публіциста, одного з засновників сучасної чеської поезії

90 років від дня народження **Василя Васильовича Ілляшенка** (1935–2014), українського кінорежисера, сценариста, письменника, педагога

90 років від дня народження **Миколи Олексійовича Сороки** (1935–2017), українського письменника, публіциста, журналіста

85 років від дня народження **Данила Євстахійовича Гусара-Струка** (Гузара-Струка) (1940–1999), українського вченого-енциклопедиста, поета, критика, перекладача, редактора, літературознавця, мовознавця, культуролога (Канада)

70 років від дня народження **Валентини Іванівни Давиденко** (1955) української поетеси, перекладачки, журналістки, художниці

Початок війни на Сході України (2014)

День звільнення Чернігівщини від російських окупантів (2022)

Міжнародний день спорту на благо миру та розвитку

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 67 / 296

День геолога

Відзначається щорічно в першу неділю квітня відповідно до Указу Президента України від 07.02.1995 р. № 110/95

140 років від дня народження **Володимира Ілліча Бошка** (1885–1949), українського вченого-юриста

Дату народження подано за ЕСУ, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 07.04.1885 р.

100 років від дня народження **Григорія Яковича Сергієнка** (1925–2015), українського історика

60 років від дня народження **Едуарда (Артемія) Валерійовича Драча** (1965), українського поета, бандуриста, композитора

Всесвітній день здоров'я

Відзначається щорічно в день набуття чинності Статуту ВООЗ WHA / A. 2 / Res. 35

Міжнародний день пам'яті про геноцид в Руанді (1994)

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES 58 / 234

170 років від дня народження **Олександра Феліксімовича (Феліксовича) Мальцева** (1855–1926), українського лікаря-психіатра, невропатолога, фармаколога, на його честь названо Полтавську обласну клінічну психіатричну лікарню

145 років від дня народження **Олександра Костянтиновича Богомазова** (1880–1930), українського живописця, графіка, теоретика мистецтва, педагога, культурного діяча

Дату народження подано за ЕІУ, Encyclopedia of Ukraine, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 26.03.1880 р.

120 років від дня народження **Миколи Андрійовича Частія** (1905–1962), українського співака

105 років від дня народження **Катерини Ієронімівни (Єронімівни) Скокан** (1920–1977), української бібліографіні, літературознавиці, шевченкознавиці

80 років від дня народження **Василя Івановича Голобородька** (1945), українського письменника, поета

8

220 років від дня народження **Гуго (Хуго) фон Моля** (1805–1872), німецького ботаніка, одного з основоположників цитології рослин

130 років від дня народження **Максима Калениковича Куренського** (1895–1940), українського математика

90 років від дня народження **Миколи Георгійовича Рашеєва** (1935–2021), українського режисера, кіносценариста

155 років від дня народження **Олександра Михайловича Безредки** (1870–1940), французького мікробіолога, імунолога українського походження, учня І. Мечникова

80 років від дня народження **Геннадія Георгійовича Кішкіна** (1945), українського перекладача, поета, дисидента (Німеччина)

9

130 років від дня народження **Марії Яківни Овруцької** (1895–1986), української перекладачки

100 років від дня народження **Валерії Андріївни Гуртовенко** (1925–1997), української поетеси

90 років від дня народження **Тамари Панасівни (Опанасівни) Коломісць** (1935–2023), української поетеси, перекладачки

10

Міжнародний день братів та сестер

Неофіційне свято, запроваджене мешканкою Нью-Йорка Клаудією Еварт, відзначається з 1998 р.

120 років від дня народження **Михайла Івановича Гончарука** (1905–1969), українського живописця

120 років від дня народження **Яна Їржі** [справж. – Ольга Урбанкова] (1905–1942), чеської поетеси, перекладачки, зокрема творів П. Тичини, А. Животка та ін.

75 років від дня народження **Петра Павловича Чухрая** (1950–2018), українського бандуриста, педагога, громадського діяча

11

Міжнародний день визволення в'язнів нацистських концтаборів

Відзначається щорічно за ініціативою ООН. Цього дня в 1945 р. в'язні Бухенвальда підняли повстання проти нацистів

80 років від початку (1945) повстання в'язнів концтабору в Бухенвальді

270 років від дня народження Джеймса Паркінсона (1755–1824), англійського лікаря-психіатра, геолога, палеонтолога, який описав хворобу центральної нервової системи – дрижальний параліч (паркінсонізм)

200 років від дня народження Фердинанда Лассалля (1825–1864), німецького філософа, публіциста, політичного діяча

90 років від дня народження Петра Карловича Думича (1935–2009), українського художника декоративного мистецтва

80 років від дня народження Івана Вікторовича Пономаренка (1945–2019), українського співака, педагога

12

Міжнародний день польоту людини в космос

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 271

День працівників ракетно-космічної галузі України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 13.03.1997 р. № 230/97

140 років від дня народження Робера Делоне (1885–1941), французького живописця, графіка, скульптора, художника театру, основоположника «орфізму», чоловіка С. Делоне-Терк

95 років від дня народження Мирослава Володимировича Поповича (1930–2018), українського вченого-філософа, педагога, громадсько-політичного діяча

13

Вхід Господній у Єрусалим. Вербна неділя

180 років від дня народження Ріхарда Асмана (1845–1918), німецького метеоролога

90 років від дня народження Зої Іллівни Варги (1935), української бібліографознавиці, бібліографині, педагогині

90 років від дня народження Віталія Івановича Старостенка (1935), українського геолога, геофізика

14

Всесвітній день боротьби з хворобою Шагаса

Затверджено на 72-й сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я (2019). Запроваджено на честь Карлоса Шагаса – бразильського лікаря, який 14 квітня 1909 р. вперше діагностував це захворювання

330 років від дня народження П'єтро Гварнері (1695–1762), італійського скрипкового майстра

170 років від дня народження Костя Федоровича Паньківського (1855–1915), українського журналіста, видавця, громадського діяча, одного з засновників Наукового товариства ім. Шевченка

120 років від дня народження Йосипа Йосиповича Гірняка (1895–1989), українського актора, режисера, педагога, культурного діяча

80 років від дня народження Сергія Сергійовича Дяченка (1945–2022), українського письменника-фантаста, сценариста (США)

15

Всесвітній день мистецтва

Відзначається з 2012 р., ініційовано Міжнародною асоціацією мистецтв International Association of Art, партнером ЮНЕСКО, для підвищення обізнаності про творчу діяльність в усьому світі

Міжнародний день культури

Запроваджений на честь прийняття в 1935 р. міжнародного договору «Про захист художніх і наукових закладів та історичних пам'яток», відомого в міжнародно-правовій практиці як Пакт Реріха

485 років від дня першої писемної згадки (1540) **м. Тернопіль** (Тернопільська обл.)

140 років від дня народження **Миколи Федоровича Даденкова** (1885–1955), українського вченого, педагога, автора першого підручника з історії педагогіки в Україні

16

315 років від дня (1710) ухвалення **Конституції Пилипа Орлика**

150 років від дня народження **Адріана Володимировича Володимирського** (1875–1936), українського вченого в галузі дефектології та рефлексології, лікаря-психоневролога, одного з активних ініціаторів становлення державної системи спеціальної освіти в Україні у I пол. XX ст.

100 років від дня народження **Олега Григоровича Островського** (1925–2003), українського графіка, живописця, дизайнера, інженера, педагога, мецената, громадського діяча (Велика Британія)

80 років від дня народження **Володимира Дмитровича Ільєнка** (1945–2021), українського актора театру та кіно

17

День пожежної охорони

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 11.10.2013 р. № 555/2013

200 років від дня народження **Ізидора** (Сидора, Ісидора) **Станіславовича Коперницького** (Коперніцького) (1825–1891), польського вченого, антрополога, етнографа, лікаря, педагога, політичного діяча

170 років від дня народження **Марії Карпівни Садовської-Барілотті** (1855–1891), української співачки, драматичної актриси, сестри І. Карпенка-Карого, М. Садовського, П. Саксаганського

140 років від дня народження **Карен Бліксен** [повне – Карен Крістенсе фон Бліксен-Фінеке] (1885–1962), данської письменниці, журналістки

130 років від дня народження **Олександра Веніаміновича Хвостенка-Хвостова** [справж. – Хвостенко] (1895–1986), українського театрального художника, графіка, педагога, одного з основоположників української сценографії

120 років від дня народження **Йосипа Андрійовича Багмута** (1905–1968), українського мовознавця, перекладача

18

Страсна п'ятниця

Міжнародний день пам'яток і визначних місць

Відзначається щорічно з 1984 р., встановлено Асамблеєю Міжнародної ради з питань охорони пам'яток і визначних місць (ІКОМОС), створеної при ЮНЕСКО

День пам'яток історії та культури

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 23.08.1999 р. № 1062/99

165 років від дня народження **Уляна Кравченко** [справж. – Юлія Юліївна Шнайдер] (1860–1947), української письменниці, поетеси, педагогині, активістки українського жіночого руху

130 років від дня народження **Юрія Андрійовича Шкрумеляка** (1895–1965), українського поета, перекладача, дитячого письменника, журналіста, автора творів про визвольну боротьбу УСС-УГА

125 років від дня народження **Валентини Миколаївни Чистякової** (1900–1984), української актриси, педагогині

120 років від дня народження **Джорджа Герберта Гітчінгса** (1905–1998), американського біохіміка, фармаколога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1988)

100 років від дня народження **Івана Гордійовича Катрушенка** (1925–2012), українського живописця, графіка

90 років від дня народження **Миколи Яковича Чурилова** (1935–2014), українського художника-постановника анімаційних фільмів

19

День довкілля

Відзначається щорічно в третю суботу квітня відповідно до Указу Президента України від 06.08.1998 р. № 855/98

230 років від дня народження **Крістіана Готтфріда Еренберга** (1795–1876), німецького натураліста, біолога, зоолога, геолога, анатома, мікроскопіста, засновника мікропалеонтології

175 років від дня народження **Руфіна Гавриловича Судковського** (1850–1885), українського живописця-мариніста

125 років від дня народження **Петра Павловича Обалю** (1900–1987), українського живописця, графіка, педагога

80 років від дня заснування (1945) у Чернівцях **Літературно-меморіального музею Юрія Федьковича**

20

Світле Христове Воскресіння (Великдень)

155 років від дня народження **Василя Олександровича Осьмака** (1870–1942), українського вченого, архітектора, педагога, одного з засновників Київського будівельного інституту (нині – Київський національний університет будівництва і архітектури)

100 років від дня народження **Касяна Дмитровича Євченка** (1925–2009), українського музиканта, майстра народних інструментів

21

Всесвітній день творчості та інноваційної діяльності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 284

110 років від дня народження **Володимира Феодосійовича Яценка** (1915–2010), українського художника

90 років від дня народження **Олександра Ігоровича Муратова** (1935), українського кінорежисера, кіносценариста, поета, публіциста, сина поета, драматурга І. Муратова

22

Всесвітній день Матері-Землі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 63 / 278

100 років від дня народження Володимира Костянтиновича Гавриша (1925–2004), українського геолога

23

День святого великомученика Юрія (Георгія) Побідоносця (Юрія Змієборця)

Всесвітній день книги та авторського права

Відзначається щорічно відповідно до рішення Резолюції 3.18 28-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО від 15.11.1995 р.

День англійської мови в ООН

День іспанської мови в ООН

Засновані ООН у 2010 р. для святкування багатомовності та культурного різноманіття, а також для сприяння рівноправному використанню всіх шести офіційних мов ООН

840 років від початку (1185) походу князя Ігоря Святославовича на половців

250 років від дня народження Джозефа Меллорда Вільяма Тернера (1775–1851), англійського живописця, графіка

130 років від дня народження Лева Юстимовича (Левка Устимовича) Биковського (1895–1992), українського бібліографа, книгознавця, бібліотекознавця, геополітика, історика, журналіста, мемуариста

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за Українською бібліотечною енциклопедією (далі – УБЕ), інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 22.04.1895 р.

130 років від дня відкриття (1895) Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки імені І. П. Котляревського (на той час – Громадська бібліотека)

110 років від дня народження Олександра Івановича Малиновського (1915–1976), українського архітектора

105 років від дня народження Григорія Михайловича Тютюнника [за паспортом – Єгор] (1920–1961), українського письменника, журналіста, публіциста, педагога, брата Григора Тютюнника

Дату народження подано за ЕІУ, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 06.04.1920 р., 06.05.1920 р.

25 років від дня відкриття (2000) пам'ятника святому Миколаю-покровителю міста в Луцьку

24

Міжнародний день багатосторонності і дипломатії в ім'я миру

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 127

185 років від дня народження Миколи Івановича Петрова (1840–1921), українського церковного історика, археолога, етнографа, бібліографа, краєзнавця, книгознавця, літературознавця, мистецтвознавця, бібліотечного, музейного та громадського діяча

Дату народження подано за ЕІУ, УМЕ, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 12.04.1840 р., 06.05.1840 р.

180 років від дня народження Карла Фрідріха Георга Шпіттелера (1845–1924), швейцарського поета, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1919)

140 років від дня народження Аполлінарія Васильовича Новака (1885–1955), українського письменника, журналіста, редактора, громадсько-культурного діяча (Канада)

110 років від дня народження Євгена Станіславовича Боровика (1915–1966), українського фізика

Всесвітній день боротьби з малярією

Відзначається щорічно, заснований на 60-й сесії ВООЗ (2007)

Міжнародний день делегата [держав – членів ООН]

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 286

140 років від дня народження **Івана Івановича Пузанова** (1885–1971), українського вченого-зоолога, зоогеографа, гідробіолога, кримознавця, перекладача, поета

140 років від дня народження **Володимира Прокоповича Тимошенка** (1885–1965), українського економіста (США)

125 років від дня народження **Вольфганга Ернста Паулі** (1900–1958), австрійського та швейцарського фізика-теоретика, одного з творців квантової фізики, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1945)

125 років від дня народження **Вероніки Олександрівни Черняхівської** (1900–1938), української поетеси, перекладачки, онуки письменника М. Старицького, дочки гістолога О. Черняхівського та письменниці Л. Старицької-Черняхівської

120 років від дня народження **Дарії Ярославської** [справж. – Столярчук] (1905–1982), української письменниці, журналістки (США)

День чорнобильської трагедії

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президії Верховної Ради УРСР від 29.03.1990 р. № 8985-XI

Міжнародний день пам'яті жертв радіаційних аварій та катастроф

Відзначається щорічно відповідно до рішення, прийнятого у грудні 2003 р. Генеральною Асамблеєю ООН

Міжнародний день пам'яті про чорнобильську катастрофу

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 125

Міжнародний день інтелектуальної власності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної асамблеї Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), ухваленого у вересні 2000 р.

185 років від дня виходу у світ (1840) **першої поетичної збірки Т. Шевченка «Кобзар»**

135 років від дня народження **Миколи Костянтиновича Зерова** (1890–1937), українського поета, літературознавця, перекладача, критика, педагога

110 років від дня народження **Віталія Єлисейовича Смоляка** (1915–1982), українського театрального режисера, актора

90 років від дня народження **Станіслава Володимировича Тельнюка** (1935–1990), українського письменника, критика, редактора, перекладача

70 років від дня народження **Сергія Вадимовича Набоки** (1955–2003), українського журналіста, видавця, учасника правозахисного руху, дисидента, громадського діяча

30 років від дня відкриття (1995) **пам'ятника жертвам Чорнобиля в Сумах**

Всесвітній день поріднених міст

Відзначається щорічно, в останню неділю квітня, відповідно до рішення Всесвітньої федерації поріднених міст (ВФПМ)

Всесвітній день охорони праці

Відзначається щорічно з 2003 р. за ініціативою Міжнародної організації праці (МОП)

День охорони праці

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 18.08.2006 р. № 685/2006

Початок **операції «Вісла»** – примусових депортацій українців з українських етнічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини та Підляшшя (1947)

160 років від дня народження **Миколи Івановича Івасюка** (1865–1937), українського живописця, педагога, засновника першої на Буковині художньої школи в Чернівцях

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за ЕІУ; за іншими даними народився 14.04.1865 р.

150 років від дня народження **Модеста Даниловича Сосенка** (1875–1920), українського художника-монументаліста, портретиста, пейзажиста, ілюстратора

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 23.04.1875 р.

110 років від дня народження **Уляни Целевич-Стецюк** (1915–1981), української громадсько-політичної діячки (США)

100 років від дня народження **Володимира Прокоповича Аркушенка** (1925–1977), українського актора

Дату народження подано за Тернопільським енциклопедичним словником (далі – ТЕС), даними Українського національного біографічного архіву, інтернет-даними; за іншими даними народився 16.05.1925 р.

29

День пам'яті жертв застосування хімічної зброї

Відзначається щорічно відповідно до рішення 10-ї сесії Конференції держав – учасниць Організації заборони хімічної зброї С-10/5 від 11.11.2005 р.

Міжнародний день танцю

Відзначається щорічно з 1982 р. за рішенням ЮНЕСКО в день народження французького балетмейстера Ж.-Ж. Новера

Всеукраїнський день футболу

Неофіційне свято, відзначається щорічно. Саме цього дня 1992 р. свій дебютний матч зіграла Національна збірна України з футболу

110 років від початку (29.04–04.05.1915) **боїв за гору Маківка** в Карпатах між УСС та російськими військами

150 років від дня народження **Модеста Омеляновича Менцинського** (1875–1935), українського співака (Швеція)

150 років від дня народження **Івана Теофіловича Петрушевича** (1875–1950), українського письменника, журналіста, перекладача, кооперативного та громадсько-культурного діяча (США)

140 років від дня народження **Егона Ервіна Кіша** (1885–1948), чеського та австрійського письменника, журналіста

100 років від дня народження **Валерії Яківни Сироватко** (1925–1994), української актриси

30 років від дня відкриття (1995) **пам'ятника жертвам репресій 1937–1941 рр.** у Биківнянському лісі поблизу Києва

Міжнародний день джазу

Відзначається щорічно з листопада 2011 р. за ініціативою ЮНЕСКО

День прикордонника України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 27.04.2018 р. № 111/2018

120 років від дня народження **Євгенії Зенонівни Григорович** (1905–1978), української режисерки-документалістки, сценаристки

120 років від дня народження **Анатолія Федоровича Крашаниці** (1905–1984), українського письменника, журналіста

Рік народження подано за ЕСУ; за іншими даними народився 1904 р.

ТРАВЕНЬ

1

День праці

125 років від дня народження **Євгенії Ситник-Онуферко** (1900–1975), української журналістки, редакторки, педагогині, громадської діячки (Канада)

110 років від дня народження **Віктора Яковича Починка** (1915–1999), українського вченого в галузі органічної хімії, педагога

100 років від дня народження **Миколи Григоровича Чумаченка** (1925–2011), українського вченого-економіста, організатора науки, педагога

95 років від дня народження **Льва (Левка) Миколайовича Колодуба** (1930–2019), українського композитора, педагога, музично-громадського діяча

90 років від дня народження **Олександра Володимировича Городиського** (1930–1992), українського вченого в галузі електрохімії

90 років від дня народження **Григорія Васильовича Самойленка** (1935), українського філолога, літературознавця, бібліографа, історика культури, краєзнавця

80 років від дня народження **Василя Івановича Зінкевича** (1945), українського співака, Героя України (2009)

80 років від дня народження **Миколи Івановича Сенченка** (1945), українського вченого у галузі обчислювальної техніки та книгознавства, бібліотеко- та бібліографознавця, публіциста, педагога, громадсько-політичного діяча

2

Всесвітній день тунця

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 274

140 років від дня народження **Гната Петровича Стефаніва** (1885–1949), українського військового діяча, полковника УГА, генерал-хорунжого Армії УНР

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 10.02.1886 р.

100 років від дня народження **Леоніда Михайловича Орленка** (1925–1994), українського художника-монументаліста, майстра настінного розпису й мозаїки

3

Всесвітній день свободи преси

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А DEC / 48 / 432

День Сонця

Відзначається щорічно з 1994 р. за ініціативою Міжнародного товариства сонячної енергії

125 років від дня народження **Миколи Федоровича Яковченка** (1900–1974), українського актора театру та кіно

120 років від дня народження **Юрія Адріяновича Лавріненка** (1905–1987), українського літературознавця, публіциста, есеїста, критика, редактора, дослідника «Розстріляного відродження» (США)

4

145 років від дня народження **Юрія (Георгія) Пилиповича Тищенка** (1880–1953), українського письменника, публіциста, перекладача, видавця, журналіста, громадського діяча

75 років від дня народження **Євгена Йосиповича Прокопова** (1950), українського скульптора

5

Всесвітній день португальської мови

Відзначається щорічно з 2019 р. відповідно до рішення 40-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО

Міжнародний день акушерства

Неофіційне свято. Відзначається щорічно з 1987 р. за пропозицією Міжнародної конфедерації акушерок

День фахівців цивільно-військового співробітництва ЗСУ

Відзначається щорічно відповідно до наказу Головнокомандувача Збройних Сил України від 24.12.2022 року № 333

170 років від дня народження **Антоніни Осиповичевої** (1855–1923), української актриси, співачки

125 років від дня народження **Юрія Івановича Липи** (1900–1944), українського письменника, публіциста, лікаря, громадсько-політичного діяча,

автора української геополітичної концепції, одного з ідеологів українського націоналізму

Дату народження подано за ЕСУ, надгробком, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 22.04.1900 р., 18.05.1900 р., 05.06.1900 р.

125 років від дня заснування (1900) першого молодіжного спортивно-пожежно-руханкового товариства «Січ» у с. Завалля (Івано-Франківська обл.)

110 років від дня заснування (1915) у Відні **Загальної Української Ради**

95 років від дня народження **Ніни Опанасівни Вірченко** (1930), української науковиці, математики, дисидентки

80 років від дня народження **Богдани Процак** (1945–2017), української громадської діячки, очільниці осередків «Союзу українок» та Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка у Севастополі

6

День піхоти

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 19.04.2019 р. № 152/2019

120 років від дня народження **Юрія Юрійовича Юрка** (1905–1976), українського геолога, мінералога, геохіміка

100 років від дня народження **Станіслава Георгійовича Ремчукова** (1925–2011), українського художника, графіка

90 років від дня народження Анатолія Вікторовича Бобровського (1935–2005), українського режисера, актора театру та кіно, педагога

7

170 років від дня народження Миколи Феофановича Кащенко (1855–1935), українського вченого-селекціонера в галузі рослинництва, зоолога, ембріолога, одного з засновників та першого директора Зоологічного музею ВУАН (нині –Національний науково-природничий музей НАН України)

160 років від дня народження Марка Федоровича Грушевського (1865– українського етнографа, краєзнавця, педагога, церковного діяча

140 років від дня народження Федора Степановича Дудка (1885–1962), українського письменника, журналіста, громадського діяча

120 років від дня народження Івана Івановича Гурина (1905–1995), українського фольклориста, мовознавця, лексикографа, літературознавця, педагога, громадського діяча

100 років від дня народження Віри Михайлівни Любимової (1925–2020), української співачки, педагогині

80 років від дня народження Олександра Івановича Коваля (1945–2018), українського кінорежисера, кінооператора, сценариста, майстра документалістики, педагога

Дату народження подано за ЕСУ, сайтом Національної академії мистецтв України; за іншими даними народився 05.07.1945 р.

8–9

Дні пам'яті та примирення, присвячені пам'яті жертв Другої світової війни

Відзначаються щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 59 / 26

8

День апостола та євангеліста Іоанна Богослова

Всесвітній день Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

Відзначається щорічно в день народження Анрі Дюнан (1828–1910), засновника Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

День Перемоги в Європі

Відзначається на згадку про 8 травня 1945 р. (в країнах Британської Співдружності 7 травня 1945 р.) – дату, коли Антигітлерівська коаліція офіційно прийняла беззастережну капітуляцію нацистської Німеччини

День пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років

Відзначається щорічно відповідно до Закону України «Про День пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років» від 29.05.2023 р. № 3107-IX

250 років від дня (1775) першої письмової згадки про м. Кривий Ріг (Дніпропетровська обл.)

100 років від дня народження Юрія Макаровича Березанського (1925–2019), українського математика, одного з фундаторів сучасної теорії функціонального аналізу

100 років від дня народження Миколи Сидоровича Грициuti (1925–1997), українського літературознавця

85 років від дня заснування (1940) Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Івана Франка (на той час – Станіславська державна обласна бібліотека з дитячим відділом)

85 років від дня заснування (1940) Львівської обласної універсальної наукової бібліотеки (на той час – Державна обласна бібліотека для дорослих)

40 років від дня відкриття (1985) Славутського історичного музею (на той час – Музей історії партійної та комсомольської організацій)

9

*День Миколи Весняного. Перенесення мощей святителя Миколая Чудотворця
День Європи*

Відзначається щорічно в Європейському Союзі та інших країнах, а також в Україні відповідно до Указу Президента України від 08.05.2023 р. № 266/2023

80 років від дня (1945) перемоги над нацизмом у Другій світовій війні

140 років від дня народження Степана Пилиповича Постернака (1885–1938), українського бібліотекознавця, бібліографа, педагога, громадського діяча, організатора бібліотечної справи в Україні, історика освітнього руху *Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX; більшість джерел подають за старим стилем 27.04.1885 р.*

135 років від дня народження Кирила Івановича Осьмака (1890–1960), українського вченого-аграрія, громадсько-політичного та діяча національно-визвольного руху, члена ОУН, президента УГВР

120 років від дня народження Ольги Іванівни Юнак (1905–1993), української художниці

85 років від дня заснування (1940) Львівської обласної бібліотеки для дітей (на той час – Львівська державна обласна бібліотека для дітей та юнацтва)

10

Всесвітній день мігруючих птахів

Відзначається щорічно в другу суботу травня та другу суботу жовтня. Започаткований у 2006 р. Секретаріатом Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водоплавних птахів (AEWA) у співпраці з Секретаріатом Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, CMS)

Міжнародний день органів

Відзначаються щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 262

840 років від початку (1185) битва на Каялі – бій руських полків під керівництвом новгород-сіверського князя Ігоря Святославича та його брата Всеволода із військом половецького хана Кончака

280 років від дня народження Йоганна Антона Гюльденштедта (Гюльденштедта) (1745–1781), німецького натураліста, лікаря, дослідника флори, фауни й ґрунтів Півдня України

230 років від дня народження Жака Ніколя Огюстена Тьєррі (1795–1856), французького історика, одного з засновників французької історіографії

135 років від дня народження Володимира Васильовича Огієвського (1890–1979), українського вченого в галузі радіотехніки, педагога, одного з засновників першої постійно діючої радіостанції в Україні

Дату народження подано за ЕСУ, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 11.05.1890 р.

110 років від дня народження Лідії Сильвестрівни Крушельницької (1915–2009), української актриси, співачки, режисерки, театральної діячки (США)

11

День матері

Відзначається щорічно в другу неділю травня відповідно до Указу Президента України від 10.05.1999 р. № 489/99

140 років від дня народження **Максима Власовича Луговцова** (1885–1956), українського вченого-металурга, засновника і першого директора Інституту чорної металургії (нині – Інститут чорної металургії імені З. І. Некрасова НАН України)

100 років від дня народження **Зої Костянтинівни Давиденко** (1925–2009), української майстрині художнього ткацтва, педагогині

100 років від дня народження **Миколи Миколайовича Рушковського** (1925–2018), українського актора театру та кіно, педагога

80 років від дня народження **Миколи Олександровича Попінова** (1945–2005), українського художника монументального мистецтва, графіка

12

Міжнародний день медичної сестри

Відзначається щорічно відповідно до рішення Міжнародної ради медичних сестер (ICN), в день народження Ф. Найтінгейл, однієї із засновниць служби сестер милосердя

Міжнародний день охорони здоров'я рослин

Відзначаються щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 76 / 256

210 років від дня народження **Віктора Івановича Григоровича** (1815–1876), українського мовознавця-славіста, археолога, етнографа, історика, педагога, одного з основоположників вітчизняної славістики

Дату народження подано за ЕІУ, УЛЕ, вид. «Матеріали до біографій етнологів та народознавців України» (Київ; Запоріжжя, 2001), даними Українського національного біографічного архіву, інтернет-ресурсами; згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX народився 20.05.1815 р.

160 років від дня народження **Софії Атанасівни Окуневської-Морачевської** (1865–1926), української письменниці, педагогині, активістки жіночого руху, першої жінки-лікарки в Австро-Угорщині, громадсько-культурної діячки

150 років від дня народження **Якова Феофановича** (Теофановича) **Чепіги** (Чепіги-Зеленкевича) (1875–1938), українського педагога, психолога, громадського та освітнього діяча

130 років від дня народження **Вільяма Френсіса Джюка** (1895–1982), американського фізико-хіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1949)

90 років від дня народження **Лариси-Марії-Любові Онишкевич-Залеської** (1935), української літературознавиці, мовознавиці, театрознавиці, критикині, перекладачки, педагогині, громадської діячки (США)

13

230 років від дня народження **Павела Йозефа Шафарика** (1795–1861), чеського та словацького поета, історика, мовознавця, етнографа, славіста, засновника наукової славістики

160 років від дня відкриття (1865) **Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова** (на той час – Імператорський Новоросійський університет)

150 років від дня народження **Антон Сигізмундовича Ловенгардта** (1875–1941), українського письменника, публіциста, журналіста, видавця

110 років від дня народження Миколи Федоровича Анищенка (1915–2009), українського художника театру, графіка

Дату народження подано за старим стилем згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX; за новим стилем народився 26.05.1915 р.

90 років від дня народження Леоніда Степановича Кондратського (1935–2023), українського архітектора

14

День пам'яті українців, які рятували євреїв під час Другої світової війни

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України від 02.02.2021 р. № 4479

140 років від дня народження Отто Клемперера (1885–1973), німецького композитора, диригента

105 років від дня народження Ярослави (Слави) Йосипівни Стецько [уроджена – Музика Ганна Йосипівна (1920–2003)], української громадсько-політичної діячки, журналістки, співзасновниці Червоного Хреста УПА, жіночої мережі та юнацтва ОУН

80 років від дня народження Ростислава Софроневича Мішука (1945–1994), українського філолога, літературознавця

15

Всесвітній день вишиванки

Неофіційне свято. Відзначається щорічно в третій четвер травня

Міжнародний день сім'ї (родини)

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 237

День сім'ї

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 30.12.2011 р. № 1209/2011 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 28.07.2023 р. № 455/2023)

180 років від дня народження Іллі Ілліча Мечникова (1845–1916), українського та французького мікробіолога, зоолога, патолога, геронтолога, одного з основоположників еволюційної ембріології, імунології та мікробіології, творця наукової школи

170 років від дня відкриття (1855) в Києві Центральної геофізичної обсерваторії імені Бориса Срезневського (на той час – Метеорологічна обсерваторія при Київському університеті Святого Володимира)

125 років від дня народження Миколи Івановича Орловського (1900–1974), українського вченого-агронома, селекціонера

120 років від дня народження Михайла Петровича Будянського (1905–1993), українського диригента, педагога

110 років від дня народження Пола Ентоні Семюелсона (1915–2009), американського економіста, лауреата Нобелівської премії в галузі економіки (1970)

100 років від дня народження Юрія Федоровича Злидня (1925–2001), українського живописця

90 років від дня народження Радни Пилиповича Сахалтуєва (1935), українського художника, книжкового графіка, карикатуриста, постановника мультиплікаційних фільмів, одного з творців сучасної української мультиплікації

16

Міжнародний день мирного співіснування

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 130

Міжнародний день світла

Відзначається щорічно відповідно до Резолюції ЮНЕСКО 39 С/16. Цього дня 1960 р. вперше було успішно застосовано лазер, розроблений фізиком та інженером Т. Майманом

175 років від дня народження **Володимира Івановича Щербини** (1850–1936), українського історика, археографа, архівіста, джерелознавця, педагога, громадського діяча

Дату народження подано за ЕІУ, даними Центрального державного історичного архіву України, Українського національного біографічного архіву, сайтом НАН України; за іншими даними народився 28.05.1850 р.

130 років від дня народження **Вотсона Кіркконела** (Ватсона Кіркконела) (1895–1977), канадського письменника, публіциста, філолога, перекладача творів українських письменників

130 років від дня народження **Тодося** (Теодосія, Феодосія) **Степановича Осьмачки** (1895–1962), українського поета, прозаїка, перекладача, педагога, громадсько-політичного діяча

125 років від дня народження **Олександра Яковича Рубана** (1900–1943), українського графіка, майстра мініатюрних та кольорових дереворитів

120 років від дня народження **Генрі Фонди** (1905–1982), американського актора театру та кіно

30 років від дня відкриття (1995) **пам'ятного знаку на честь жителів села, які боролися з нацизмом у лавах УПА** в с. Ратнів (Волинська обл.)

17

Всесвітній день електрозв'язку та інформаційного суспільства

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 252

День науки

Відзначається щорічно в третю суботу травня відповідно до Указу Президента України від 14.02.1997 р. № 145/97

160 років від дня заснування (1865) в Парижі **Міжнародної спілки електрозв'язку** (на той час – Міжнародний телеграфний союз)

140 років від дня народження **Миколи Івановича Удовиченка** (1885–1937), українського військового та державного діяча, генерал-хорунжого Армії УНР (Франція)

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за книжкою Я. Ю. Тинченка «Офіцерський корпус Армії Української Народної Республіки (1917–1921)» (Київ, 2007), інтернет-ресурсами; за даними Українського інституту національної пам'яті, Українського національного біографічного архіву, ЕІУ, народився 27.05.1885 р.

110 років від дня народження **Івана Антоновича Луценка** (1915–2006), українського літературознавця, критика

100 років від дня народження **Анатолія Григоровича Камінського** (1925–2019), українського публіциста, політичного діяча, керівника української служби «Радіо Свобода» у Німеччині (США)

100 років від дня народження **Миколи Миколайовича Новикова** (1925–1996), українського артиста балету, балетмейстера, педагога

100 років від дня народження **Сергія Костянтиновича Сміяна** (1925–2014), українського режисера

90 років від дня народження **Анатолія Федоровича Шекери** [справж. – Шикеро] (1935–2000), українського хореографа, артиста балету, балетмейстера

18

Міжнародний день музеїв

Відзначається щорічно відповідно до рішення XI Генеральної конференції Міжнародної ради музеїв, яка відбулась у травні 1977 р.

День пам'яті жертв політичних репресій

Відзначається щорічно в третю неділю травня відповідно до Указу Президента України від 21.05.2007 р. № 431/2007

День пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу (1944)

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України від 12.11.2015 р. № 792-VIII

День боротьби за права кримськотатарського народу

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 16.05.2014 р. № 472/2014

День резервіста України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 19.04.2019 р. № 154/2019

Початок депортації кримськотатарського народу – насильницького виселення комуністичним тоталітарним режимом кримських татар з їхньої історичної батьківщини – Криму (1944)

175 років від дня народження **Олівера Гевісайда** (1850–1925), британського вченого, інженера, математика, фізика

75 років від дня народження **Гарніка Ашотовича Хачатряна** (1950), українського скульптора

19

610 років від дня (1415) **першої писемної згадки м. Одеса**

115 років від дня народження **Миколи Олександровича Сарми-Соколовського** (1910–2001), українського бандуриста, кобзаря, поета, художника, священника

90 років від дня народження **Євгена Миколайовича Мигайчука** (1935–1999), українського літературознавця, перекладача, редактора, видавця (Румунія)

20

Всесвітній день бджіл

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A / RES / 72 / 211

Всесвітній день метрології

Відзначається щорічно з 1999 р. за ініціативою Міжнародного комітету мір і ваг

День банківських працівників

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 06.03.2004 р. № 316/2004

130 років від дня народження **Івана Лучишина** (1895–1984), українського публіциста, журналіста, громадсько-політичного діяча (Швейцарія)

130 років від дня народження **Реджинальда Джозефа Мітчелла** (1895–1937), британського авіаконструктора, що розробив 24 моделі літаків, зокрема і винищувач *Supermarine Spitfire*

120 років від дня відкриття (1905) у Києві **фунікулера**

120 років від дня народження **Михайла Якимовича Мороза** (1905–1937), українського письменника, поета

105 років від дня народження **Івана Адріяновича Янчишина** (Янцишина) (1920–1969), українського громадського діяча, діяча ОУН (США)

100 років від дня народження **Олександра Юхимовича Данилова** (1925–2000), українського військового диригента, педагога

21

Рівноапостольних Костянтина та матері його Єлени

Всесвітній день культурного різноманіття в ім'я діалогу та розвитку Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 57/249

Міжнародний день чаю

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 241

170 років від дня народження **Еміля Верхарна** (Вергарна) (1855–1916), бельгійського поета, драматурга, критика

170 років від дня народження **Константина Доброджану-Геря** (Доброжяну-Герейя) [справж. – Соломон Абрамович Кац] (1855–1920), румунського соціолога, публіциста, критика, політичного діяча, першого популяризатора творчості Т. Шевченка в Румунії

130 років від дня народження **Костянтина Євгеновича Богуславського** (1895–1943), українського композитора, диригента, співака, хормейстера

130 років від дня народження **Никифора Дровняка** [справж. – Епіфаній; згадується також як: Никифор з Криниці, Никифор Криницький, Ян Криницький, Матейко з Криниці] (1895–1968), українського художника-примітивіста, самоука (Польща)

120 років від дня народження **Юліана Костянтиновича Редька** (1905–1993), українського мовознавця, письменника, критика, перекладача

22

Міжнародний день біологічного різноманіття

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 55 / 201

День перепоховання праху (1861) Тараса Григоровича Шевченка, українського поета, художника, мислителя, громадського діяча, на Чернечій горі поблизу Канева

185 років від дня народження **Марка Лукича Кропивницького** (1840–1910), українського драматурга, актора, режисера, композитора, хормейстера, педагога, театрального діяча, одного з засновників українського професійного театру

130 років від дня народження **Кирила Васильовича Гвоздика** (1895–1981), українського художника-монументаліста

125 років від дня народження **Олександра Івановича Моха** (1900–1975), українського літературознавця, поета, публіциста, перекладача, журналіста, видавця (Канада)

80 років від дня народження **Івана Юрійовича Петровція** (1945–2016), українського прозаїка, поета, перекладача, громадського діяча

80 років від дня народження Юрія Євгеновича Рибчинського (1945), українського поета, пісняра, драматурга, сценариста, одного з основоположників сучасної української естрадної пісні, Героя України (2020)

23

День Героїв або Свято Героїв

Неофіційне свято. Відзначається щорічно на честь українських вояків – борців за волю України. У травні загинув ідеолог українського самостійництва М. Міхновський (1924), 23 та 25 травня було вбито лідерів українського визвольного руху Є. Коновальця (1938) та С. Петлюру (1926). Учасники визвольного руху Свято Героїв відзначали з часів Другої світової війни

День морської піхоти України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 23.05.2018 р. № 145/2018

130 років від дня заснування (1895) Нью-Йоркської публічної бібліотеки

100 років від дня народження Джошуа Ледерберга (1925–2008), американського генетика, біохіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1958)

90 років від дня народження Тамари Франківни Гнатів (1935), української музикознавиці, педагогині, громадської діячки

24

День рівноапостольних Кирила і Мефодія

День слов'янської писемності і культури

Відзначається щорічно в день ушанування пам'яті святих рівноапостольних Кирила і Мефодія відповідно до Указу Президента України від 17.09.2004 р. № 1096/2004

150 років від дня народження Федора Васильовича Тарановського (1875–1936), українського правознавця, історика права, педагога (Сербія)

70 років від дня народження Ольги Миколаївни Довгоп'ят (1955), української поетеси

25

Міжнародний день зниклих безвісти дітей

Відзначається щорічно з 2002 р. за ініціативою Європейського центру зниклих і тих, що зазнали сексуального насильства, дітей

Міжнародний день героїв боротьби з тоталітаризмом

Відзначається щорічно відповідно до резолюції Європейського парламенту 2019 / 2819 (RSP)

День хіміка

Відзначається щорічно в останню неділю травня відповідно до Указу Президента України від 07.05.1994 р. № 219/94

165 років від дня народження Костянтина Івановича Рубинського (1860–1930), українського бібліотекознавця, бібліографа, перекладача, педагога, засновника Харківської бібліотечної школи та української школи бібліотекознавства

160 років від дня народження Пітера Зеємана (1865–1943), нідерландського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1902)

120 років від дня народження Давида Захаровича Яновера (1905–1972), українського актора, режисера, організатора кіновиробництва

100 років від дня народження Олександра Васильовича Ворони (1925–2021), українського художника-монументаліста, графіка, живописця

100 років від дня народження Володимира Юхимовича Міцика (1925), українського вченого-біолога, ветеринарного лікаря

100 років від дня народження **Степана Онисимовича Ярмуса** (1925–2015), українського історика філософії, журналіста, педагога, богослова, церковного діяча, особистого секретаря митрополита І. Огієнка (Канада)

90 років від дня народження **Юрія Феодосійовича Ярмиша** (1935–2013), українського письменника, критика, публіциста, педагога

80 років від дня народження **Сергія Гавриловича Пустовійта** (1945–1992), українського художника

26

180 років від дня народження **Володислава Івановича Федоровича** (1845–1917), українського публіциста, мецената, культурно-просвітницького та громадсько-політичного діяча, батька Дарії Віконської

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 25.05.1845 р.

75 років від дня народження **В'ячеслава Івановича Вінковського** (1950), українського майстра художньої кераміки, педагога

27

135 років від дня народження **Костя (Костянтина) Володимировича Дубняка** (1890–1948), українського економіста, географа, краєзнавця, книгознавця, бібліографа, журналіста, редактора, педагога

28

Всеукраїнський день краєзнавства

Відзначається щорічно, запроваджено відповідно до рішення VI з'їзду Національної спілки краєзнавців України, який відбувся 23.01.2017 р.

125 років від дня народження **Дмитра Левчука** (1900–1977), українського публіциста, журналіста, діяча гетьманського руху (США)

100 років від дня заснування (1925) у Празі **Музею визвольної боротьби українського народу**

70 років від дня народження **Володимира Володимировича Недяка** (1955), українського художника, мистецтвознавця, видавця, фотожурналіста, історика, етнографа, режисера кіно і телебачення, збирача українських старожитностей, засновника приватного історико-етнографічного музею «Козацькі землі України»

30 років від дня відкриття (1995) **пам'ятника І. Франку** в Тернополі

30 років від дня відкриття (1995) **пам'ятника вченому І. Пулюю** в с. Гримайлове (Тернопільська обл.)

29

Вознесіння Господнє

Міжнародний день миротворців ООН

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 57 / 129

150 років від дня народження **Светозара Чоровича** (1875–1919), сербського письменника, драматурга

120 років від дня народження **Володимира Володимировича Ковалевського** (1905–1970), українського літературознавця, критика

90 років від дня народження **Івана Ребошапки** (1935), румунського та українського фольклориста, літературознавця, перекладача, журналіста, педагога

30

Міжнародний день картоплі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 78 / 123

160 років від дня заснування (1865) **Одеського художнього фахового коледжа ім. М. Б. Грекова** (на той час – Одеська малярська школа)

110 років від дня народження **Івана-Богдана Остаповича Весоловського** (1915–1971), українського композитора, піаніста, акордеоніста, пісняра, правознавця (Канада)

31

Всесвітній день без тютюну

Відзначається щорічно відповідно до рішення ВООЗ WHA 42.19, прийнятого на 42-й сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я

День працівників видавництва, поліграфії і книгорозповсюдження

Відзначається щорічно в останню суботу травня відповідно до Указу Президента України від 25.05.1999 р. № 563/99

160 років від дня народження **Марії Михайлівни Старицької** (1865–1930), української актриси, режисерки, педагогині, організаторки театральної освіти в Україні

130 років від дня народження **Івана Михайловича Паславського** (1895 – після 1945), українського журналіста, редактора, видавця, громадського діяча, одного з засновників та провідників осередку товариства «Пласт», «Січ», засновника та голови осередку товариства «Просвіта» (від 1928)

100 років від часу заснування (1925) **Національної спілки краєзнавців України** (на той час – Український комітет краєзнавства)

90 років від дня народження **Еміля Крюби** (1935), французького літературознавця, перекладача, дослідника творчості М. Коцюбинського та Лесі Українки

90 років від дня народження **Володимира Гавриловича Капустяна** (1935–1998), українського кінорежисера, сценариста, письменника, редактора

90 років від дня народження **Валентина Володимировича Філіпенка** (1935–2013), українського художника, педагога

60 років від дня народження **Олега Миколайовича Голосія** (1965–1993), українського живописця, новатора в галузі сучасного мистецтва

Цього місяця виповнюється:

760 років від дня народження **Данте Аліґ'єрі** (1265–1321), італійського поета, письменника, політика

ЧЕРВЕНЬ

1

Всесвітній день батьків

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 292

Міжнародний день захисту дітей

Засновано в 1949 р. за рішенням сесії Міжнародної демократичної федерації жінок

День захисту дітей

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 30.05.1998 р. № 568/98

День працівників місцевої промисловості

Відзначається щорічно в першу неділю червня відповідно до Указу Президента України від 20.08.2002 р. № 726/2002

День працівників водного господарства

Відзначається щорічно в першу неділю червня відповідно до Указу Президента від 18.03.2003 р. № 226/2003

160 років від дня народження **Марії Теофілівни Павликів** (1865 – бл. 1930), української співачки, педагогині

130 років від дня народження **Романа Павловича Придаткевича** (1895–1980), українського композитора, скрипаля, музикознавця, педагога, музично-громадського діяча (США)

70 років від дня народження **Миколи Анатолійовича Тищенка** (1955), українського науковця, журналіста, громадського діяча, учасника національно-визвольної боротьби за незалежність і демократичний устрій України

2

180 років від дня народження **Юстина Григоровича Пігуляка** (1845–1919), українського художника-портретиста, громадського діяча

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за даними ЦДАМЛМ України; за іншими даними народився 01.11.1845 р.

100 років від дня народження **Ігоря Михайловича Стаханова** (1925–2008), українського графіка, педагога

3

Всесвітній день велосипеда

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 272

475 років від дня народження **Івана (Іоанна) Вишенського** (1550 – після 1620), українського письменника-полеміста, релігійного та літературного діяча, одного з засновників Манявського монастиря біля с. Манява (Івано-Франківська обл.)

130 років від дня народження **Йосафата Лабая** (1895–1962), українського педагога, релігійного та освітнього діяча (Аргентина)

110 років від дня народження **Костя Шонк-Русина** (1915–1985), українського художника-емаліста, мистецтвознавця (США)

100 років від дня народження **Януша Радзейовського** (1925–2002), польського історика, дослідника історії України та українсько-польських відносин

90 років від дня народження **Ганни (Галини) Михайлівни Колесник-Ратушної** (1935), української співачки (Канада)

Дату народження подано за ЕСУ, інтернет-ресурсами; за іншими даними народилась 03.04.1935 р.

65 років від дня народження **Віктора Анатолійовича Вергунова** (1960), українського історика природознавства, вченого-аграрія в галузі сільськогосподарської меліорації, організатора галузевої бібліотечної справи

4

Міжнародний день безвинних дітей – жертв агресії

Відзначається щорічно відповідно до рішення Надзвичайної спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН А / RES / ES-7 / 8

День вшанування пам'яті дітей, які загинули внаслідок збройної агресії російської федерації проти України

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України від 01.06.2021 р. № 5343

220 років від дня народження **Яна Православа Коубека** (1805–1854), чеського етнографа, поета, публіциста, перекладача, літературознавця, педагога; певний час жив у Львові, підтримував творчі зв'язки з діячами української культури

Дату народження подано за надгробною плитою, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 05.06.1805 р., 04.07.1805 р.

140 років від дня народження **Михайла Івановича Гордієвського** (1885–1938), українського філософа, історика, педагога, освітнього діяча

Дату народження подано за ЕСУ, Encyclopedia of Ukraine, даними Інституту історичної урбаністики; згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX народився 05.06.1885 р.; за іншими даними народився 06.06.1885 р.

5

Всесвітній день навколишнього середовища

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 2994 (XXVII)

Міжнародний день боротьби з незаконним, непідзвітним та нерегульованим рибним промислом

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 72

150 років від дня народження **Станіслава Костки Неймана** (1875–1947), чеського поета, письменника, критика, мистецтвознавця, перекладача, журналіста, громадського діяча

150 років від дня народження **Ольги Антонівни Бачинської** (1875–1951), української колекціонерки, популяризаторки народної вишивки, громадсько-культурної діячки

130 років від дня народження **Михайла Омеляновича Ялового** [Юліян Шпол] (1895–1937), українського письменника, поета, прозаїка, драматурга, кіносценариста, публіциста, журналіста, редактора, видавця, громадсько-політичного діяча

125 років від дня народження **Денніса (Денеша) Габора** (1900–1979), англійського та угорського фізика, основоположника голографії, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1971)

100 років від дня народження **Миколи Васильовича Плав'юка** (1925–2012), українського економіста, публіциста, громадсько-політичного та державного діяча, останнього Президента уряду УНР в екзилі (Канада)

90 років від дня народження **Євгена Васильовича Концевича** (1935–2010), українського письменника, перекладача

75 років від дня народження **Андрія Храпливого** (1950), американського фізика українського походження

6

День журналіста

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 25.05.1994 р. № 251/94

175 років від дня народження **Карла Фердинанда Брауна** (1850–1918), німецького фізика, винахідника бездротового телеграфу та кінескопа (катодно-променевої трубки), лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1909)

170 років від дня народження **Івана Петровича Білоконського** (1855–1931), українського письменника, історика, журналіста, педагога, освітнього, земського та громадського діяча

170 років від дня народження **Івана Михайловича Садовського** (1855–1911), українського ветеринарного лікаря, анатома, мікробіолога, одного з організаторів ветеринарної справи в Україні

150 років від дня народження **Томаса Манна** (1875–1955), німецького письменника, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1929)

150 років від дня народження **Сергія Михайловича Шемета** (1875–1957), українського журналіста, громадсько-політичного діяча (Австралія)

140 років від дня народження **Євгена Володимировича Вульфа** (1885–1941), українського вченого-ботаніка

140 років від дня народження **Михайла Венедиктовича Микиші** (1885–1971), українського співака, педагога, музично-громадського діяча

110 років від дня народження **Михайла Дмитровича Тодорова** (1915–1997), українського живописця

80 років від дня народження **Олександра Володимировича Комаровського** (1945–2002), українського архітектора

70 років від дня народження **Святослава Леонтійовича Коштелянчука** (1955–2013), українського художника театру та кіно, графіка, ювеліра

50 років від дня народження **Ростислава Андрійовича Семківа** (1975), українського письменника, літературознавця, критика, перекладача, видавця, директора видавництва «Смолоскип» (з 2003 р.)

7

Всесвітній день безпеки харчових продуктів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 250

190 років від дня народження **Адольфа Гейдука** (1835–1923), чеського поета

140 років від дня народження **Льва Рудольфовича Когана** (1885–1959), українського літературознавця, бібліотекознавця, педагога

100 років від дня народження **Віля Григоровича Гримича** (1925–2016), українського перекладача, критика

95 років від дня народження **Івана Олексійовича Кандиби** (1930–2002), українського правозахисника, дисидента, громадсько-політичного діяча, одного з членів-засновників Української Гельсінської групи

90 років від дня народження **Бориса Миколайовича Буєвського** (1935), українського композитора (Бельгія)

80 років від дня народження **Іллі Васильовича Безбаха** (1945–2017), українського художника, музеєзнавця

30 років від дня заснування (1995) **Інституту магнетизму НАН України та МОН України** (створено на базі двох відділів Інституту металофізики НАН України: відділу теоретичної фізики та відділу фізики плівок)

8

День святої Трійці

Всесвітній день океанів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 63 /

День працівників легкої промисловості

Відзначається щорічно в другу неділю червня відповідно до Указу Президента України від 09.06.1994 р. № 285/94

170 років від дня народження **Наталії Іванівни Кобринської** (1855–1920), української письменниці, журналістки, громадської діячки

120 років від дня народження **Антіна Павлося** (1905–1954), українського скульптора, живописця (США)

9

250 років від дня народження **Георга Фрідріха Гротефенда** (1775–1853), німецького філолога, котрий заклав основи дешифрування давньоперського клинопису

150 років від дня народження **Генрі Галлетта Дейла** (1875–1968), англійського нейробіолога, фармаколога, фізіолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1936)

10

Всесвітній день модерну (Всесвітній день стилю модерн)

Неофіційне свято, відзначається з 2013 р.

Всесвітній день морозива

Неофіційне свято. Саме цього дня 1786 р. у США стартували масові продажі цих ласощів

250 років від дня заснування (1775) **Національного військово-медичного клінічного центру «Головний військовий клінічний госпіталь»** (на той час – Київський військовий госпіталь)

230 років від дня народження **Івана Григоровича Озаркевича** (1795–1854), українського письменника, священника, церковного та культурно-освітнього діяча, співзасновника аматорського театру в Коломиї, який здійснив першу в Галичині прилюдну українську виставу

160 років від дня народження **Фредеріка Альберта Кука** (1865–1940), американського лікаря, полярного дослідника, мандрівника

110 років від дня народження **Сола Беллоу** (Соломона Беллоуса) (1915–2005), американського письменника, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1976)

85 років від дня заснування (1940) **Волинської державної обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олени Пчілки**

85 років від дня заснування (1940) **Волинської обласної бібліотеки для дітей**

11

160 років від дня народження **Арпада Земплени** [справж. – Імреї] (1865–1919), угорського письменника, перекладача, зокрема творів Т. Шевченка

125 років від дня народження **Петра Івановича Демчука** (1900–1937), українського філософа, юриста, громадсько-політичного діяча

120 років від дня народження **Ольги Миколаївни Благовидової** (1905–1975), української співачки, педагогині, однієї із засновниць одеської вокальної школи

12

Всесвітній день боротьби із дитячою працею

Відзначається щорічно за ініціативою Міжнародної організації праці

День працівника фондового ринку

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 11.03.2008 р. № 202/2008

200 років від дня народження Антоні (Антон) Юліана Шнайдера (1825–1880), українського історика, археолога, етнографа, краєзнавця, колекціонера історичних документів та археологічних знахідок

120 років від дня народження Романа Євстахійовича Барановського (1905–1986), українського ветеринарного лікаря, редактора, громадського діяча (США)

120 років від дня народження Фросини Андріївни Карпенко (1905–1992), української поетеси, письменниці, фольклористки

13

Міжнародний день поширення інформації про альбінізм

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 69 / 170

160 років від дня народження Олександра Миколайовича Виєзжева (1865–1918), українського живописця

160 років від дня народження Вільяма Батлера Єйтса (1865–1939), ірландського поета, драматурга, театрального діяча, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1923)

160 років від дня народження Антона Попеля (1865–1910), українського скульптора, педагога

150 років від дня відкриття (1875) Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. С. Грушевського (на той час – Громадська бібліотека при Одеському товаристві взаємної допомоги прикажчиків-євреїв за ініціативи Самсона Львовича Бернфельда)

110 років від дня народження Михайла Соханівського (1915–1999), українського актора, співака, диригента (Канада)

14

Всесвітній день донора крові

Відзначається щорічно відповідно до рішення Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я ВНА 58.13. Цього дня в 1868 р. народився австрійський лікар К. Ландштейнер, який відкрив групи крові в людини

180 років від дня народження Івана Васильовича Лучицького (1845–1918), українського історика-медієвіста, педагога

75 років від дня народження Олени Тимофіївни Гнедаш (1950), української художниці монументального мистецтва

15

Всесвітній день розповсюдження інформації про зловживання відносно літніх людей

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 127

День батька

Відзначається щорічно у третю неділю червня відповідно до Указу Президента України від 18.05.2019 р. № 274/2019

250 років від дня (1775) руйнування російською імперською армією Запорізької Січі

150 років від дня народження Володимира Петровича Григоровича-Барського (1875 – після 1926), українського композитора, піаніста, педагога

140 років від дня народження Володимира Павловича Муравйова (1885–1963), українського вченого-фітопатолога

140 років від дня народження Миколи Дмитровича Потьомкіна (1885–1965), українського вченого в галузі тваринництва

110 років від дня народження Томаса Хакла Веллера (1915–2008), американського вірусолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1954)

16

Міжнародний день сімейних грошових переказів

Заснований з ініціативи Міжнародного фонду сільськогосподарського розвитку – спеціальної структури в межах ООН (2015)

170 років від дня народження Григорія Павловича Шлейфера (1855–1913), українського архітектора, громадського діяча

100 років від дня народження Марії Андріївни Вальо (1925–2011), української бібліографіні, літературо- та бібліотекознавиці

100 років від дня заснування (1925) Спілки української молоді

75 років від дня народження Тамари Ізмайлівни Вилегжаніної (1950), української бібліотекознавиці, бібліографіні, діячки культури, генерального директора Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого (2004–2022)

17

Всесвітній день боротьби з опустелюванням і засухою

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 49 / 115

125 років від дня народження Митрофана Тадейовича Кононенка (1900–1965), українського актора

95 років від дня народження Михайла Миколайовича Гориня (1930–2013), українського правозахисника, дисидента, громадсько-політичного діяча

80 років від дня народження Ігоря Прокоповича Січовика (1945–2021), українського письменника, драматурга

20 років від дня відкриття (2005) в Києві приватного Музею сучасного мистецтва України

18

Міжнародний день боротьби з мовою ворожнечі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 309

День сталої гастрономії

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES 71 / 246

180 років від дня народження Шарля Луї Альфонса Лаверана (1845–1922), французького біолога, паразитолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1907)

120 років від дня народження Дмитра Григоровича Гринька (1905–1986), українського письменника, критика, публіциста

120 років від дня народження Левка Івановича Медведя (1905–1982), українського вченого-гігієніста

110 років від дня народження Костянтина Івановича Заблонського (1915–2006), українського інженера-механіка

110 років від дня народження Романа Ільницького (1915–2000), українського історика, публіциста, журналіста, редактора, бібліотекаря, педагога, громадсько-політичного діяча, члена ОУН (США)

110 років від дня народження Леоніда Івановича Чернова (1915–1990), українського живописця, графіка

Всесвітній день дитячого футболу

Проголошений Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) і Міжнародною федерацією футбольних асоціацій (ФІФА) з метою привернення уваги світової спільноти до проблем дітей і пропаганди здорового способу життя серед молоді

Міжнародний день боротьби з сексуальним насильством в умовах конфлікту

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 69 / 293

День фермера

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 18.06.2020 р. № 234/2020

100 років від дня відкриття (19.06–01.09.1925) в Києві першої у світі космічної Виставки з вивчення світових просторів

130 років від дня народження Олександра Ілліча Бродського (1895–1969), українського вченого в галузі фізичної хімії

100 років від дня народження Олександри Захарівни Смолярової (1925–2014), української актриси

80 років від дня народження Галини Луківни Горбатенко (1945), української диригентки, педагогині

80 років від дня народження Людмили Іванівни Приходько (1945–2024), української актриси

Всесвітній день біженців

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 55 / 76

150 років від дня народження митрополита Полікарпа [у миру – Петро Дмитрович Сікорський] (1875–1953), українського церковного та громадського діяча, митрополита УАПЦ у діаспорі (Франція)

130 років від дня народження Бориса Костянтиновича Грінвальдта (1895–1972), українського режисера, актора (США)

130 років від дня народження Діонісія (Діонизія) Зубрицького (1895–1949), українського письменника, публіциста, літературознавця, художника, священника, культурно-громадського діяча (Словаччина)

120 років від дня народження Сергія Костянтиновича Всехсвятського (1905–1984), українського астронома

110 років від дня народження Олександра Борисовича Слуцького (1915–1967), українського історика

100 років від дня народження Андрія Васильовича Німенка (1925–2006), українського скульптора, графіка, мистецтвознавця, поета

90 років від дня народження Володимира Васильовича Перепаді (1935–2018), українського скульптора, педагога

Міжнародний день святкування сонцестояння

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 300

Міжнародний день йоги

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 69 / 131

220 років від дня народження **Миколи Васильовича Закревського** (1805–1871), українського історика, етнографа, краєзнавця, фольклориста, археолога, мовознавця, письменника, художника

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за даними Українського національного біографічного архіву, ЕСУ; за іншими даними народився 23.06.1805 р., 24.06.1805 р.

140 років від дня народження **архієпископа Ігоря** [у миру – Іван Семенович Губа] (1885–1966), українського церковного діяча, одного з засновників УАПЦ в екзилі (США)

125 років від дня народження **Катерини Михайлівни Грушевської** (1900–1943), української фольклористки, етносоціологині, культурологині, етнографині, перекладачки, дочки М. Грушевського

120 років від дня народження **Жана-Поля Сартра** (1905–1980), французького письменника, філософа, сценариста, громадського діяча, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1964)

90 років від дня народження **Франсуази Саган** (1935–2004), французької письменниці, драматургині, сценаристки, кінорежисерки

22

День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 17.11.2000 р. № 1245/2000

Початок **німецько-радянської війни** (1941–1945)

350 років від дня заснування (1675) королем Англії Карлом II **Гринвіцької королівської обсерваторії**, меридіан, що проходить через обсерваторію, було прийнято за точку відліку довготи

200 років від дня народження **Володимира Ксаверія Тадеуша Дідушицького** (1825–1899), українського вченого-орнітолога, мецената, колекціонера, природознавця, зоолога, етнографа, археолога, політичного діяча, засновника Природознавчого музею та Музею мистецьких промислів у Львові

100 років від дня народження **Івана Савича Гончарука** (1925–1989), українського військового діяча, члена ОУН

80 років від дня народження **Володимира Григоровича Заркова** (1945–1999), українського співака, педагога

50 років від дня народження **Василя Федоровича Кметя** (1975), українського історика-медієвіста, архівіста, організатора бібліотечної справи, директора Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка

23

Міжнародний день вдів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 189

День Державної служби ООН

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 57 / 277

День Державної служби

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 04.04.2003 р. № 291/2003

День пам'яті жертв розстрілів політичних в'язнів у тюрмах Західної України (1941)

Пам'ять жертв цього злочину вшановується на рівні окремих громад. Український інститут національної пам'яті закликає до загальнонаціонального вшанування та висвітлення теми в ЗМІ

290 років від дня народження **Жана-Батіста-Рене Робіне** (1735–1820), французького філософа, просвітителя, енциклопедиста

130 років від дня народження **Олександра Петровича Юри-Юрського** [справж. – Юра] (1895–1968), українського актора, режисера

100 років від дня народження **Євгена Васильовича Дуценка** (1925–2011), українського диригента, педагога

100 років від дня народження **Олівера Смітіза** (1925–2017), англійського та американського генетика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (2007)

Дату народження подано за даним сайту «The Nobel Prize»; за іншими даними народився 23.07.1925 р.

75 років від дня народження **Івана Васильовича Голубова** (1950), українського композитора, музикознавця, педагога

24

Різдво пророка Іоанна Хрестителя. День Івана Купала

Міжнародний день жінок у дипломатії

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 76 / 269

175 років від дня народження **Івана Миколайовича Гриневецького** (1850–1889), українського актора, режисера

165 років від дня народження **Феофіла (Теофіла) Гавриловича Яновського** (1860–1928), українського вченого, лікаря-терапевта, фізіолога, фтизіатра, пульмонолога, нефролога, педагога

140 років від дня народження **Яна (Івана-Степана-Марії) Токаржевського-Карашевича** (1885–1954), українського історика, геральдиста, дипломата, громадсько-політичного діяча (Велика Британія)

25

День моряка

Відзначається щорічно відповідно до Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти STCW / CONF. 2 / DC / 4

День митника України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 25.06.2020 р. № 251/2020

125 років від дня народження **Онуфрія Іваха** (1900–1964), українського поета, прозаїка, журналіста, редактора, перекладача (Канада)

100 років від дня народження **Володимира Івановича Біляйва** (1925–2006), українського письменника, поета, журналіста, громадсько-політичного та культурного діяча (США)

26

Міжнародний день боротьби зі зловживанням наркотичними засобами та їхнім незаконним обігом

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 42 / 112

Міжнародний день на підтримку жертв тортур

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 52 / 149

День кримськотатарського прапора

Неофіційне свято, відзначається за рішенням органів самоврядування кримськотатарського народу з 2010 р., символізує єдність, наступність поколінь кримських татар та їхню боротьбу за свободу і право на самовизначення

215 років від дня народження **Василя Васильовича Тарновського** (старшого) (1810–1866), українського етнографа, історика права, мецената, громадського діяча

80 років від дня народження **Олега Борисовича Орленка** (1945–2008), українського поета

27

День мікро-, малих і середніх підприємств

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES 71 / 279

140 років від дня народження **Антоніни Миколаївни Кудрицької** (1885–1971), української письменниці, фольклористки, журналістки

125 років від дня народження **Олександра (Леся) Івановича Сердюка** (1900–1988), українського актора театру та кіно, режисера, педагога, батька актора Леся Сердюка

75 років від дня народження **Тамари Дмитрівни Артеменко-Кільчицької** (1950–2021), української актриси

75 років від дня народження **Олега Івановича Любківського** (1950), українського графіка

28

День Конституції України

200 років від дня народження **Ріхарда Августа Карла Еміля Ерленмейєра** (1825–1909), німецького хіміка-органіка

150 років від дня народження **Анрі Леона Лебега** (1875–1941), французького математика, автора теорії інтегрування (т. зв. інтеграл Лебега)

135 років від дня народження **Петра Івановича Франка** (1890–1941), українського вченого, письменника, педагога, військового діяча, фундатора авіації УГА, співзасновника «Пласту», сина І. Франка

90 років від дня народження **Анатолія Васильовича Онуфрієнка** (1935–1997), українського баяніста, композитора, педагога, музично-громадського діяча

Дату подано за ЕСУ, УМЕ; за іншими даними народився 27.06.1935 р.

29

День святих первоверховних апостолів Петра і Павла

Міжнародний день тропіків

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 70 / 267

День молодіжних та дитячих громадських організацій

Відзначається щорічно в останню неділю червня відповідно до Указу Президента України від 27.06.2008 р. № 599/2008 (зі змінами, внесеними згідно з Указом Президента України від 24.05.2011 р. № 600/2011)

125 років від дня народження **Антуана де Сент-Екзюпері** (1900–1944), французького письменника, авіатора

120 років від дня народження **Володимира Олександровича Фемеліди** (1905–1931), українського композитора, диригента, одного з основоположників української опери і балету

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за даними Українського національного біографічного архіву, біографічним довідником «Мистецтво України»; за іншими даними народився 29.07.1905 р.

70 років від дня народження **Любові Антонівни Пшеничної** (1955), української письменниці, педагогині

30

Міжнародний день астероїда

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 90

Міжнародний день парламентаризму

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 278

340 років від дня народження **Джона Гея** (1685–1732), англійського поета, драматурга

Дату народження подано за Encyclopædia Britannica, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 10.09.1685 р.

145 років від дня народження **Михайла Михайловича Лозинського** (1880–1937), українського публіциста, біографіста, літературознавця, перекладача, театрального критика, правознавця, дипломата, політичного діяча

Дату народження подано за ЕСУ, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 30.07.1880 р.

130 років від дня народження **Томи Кобзея** (1895–1972), українського письменника, публіциста, громадського діяча (Канада)

130 років від дня народження **Юліана Стечишина** (1895–1971), українського публіциста, адвоката, педагога, громадського та релігійного діяча, автора праць з історії української еміграції (Канада)

ЛИПЕНЬ

1

День архітектури України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 17.06.1995 р. № 456/95

135 років від дня народження **Юліана Налисника** (1890–1960), українського правознавця, дипломата, громадського діяча (США)

125 років від дня заснування (1900) **Національного університету «Запорізька політехніка»** (на той час – Олександрівське середнє семикласне механіко-технічне училище)

Дату заснування подано за даними сайту Національного університету «Запорізька політехніка»; за іншими даними засновано 19.11.1900 р.

120 років від дня народження **Олександра Дорофійовича Ганжи** (1905–1982), українського гончаря, майстра керамічної скульптури

2

День податківця України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 25.06.2020 р. № 252/2020

200 років від дня народження **Володимира Степановича Александрова** (Александріва, Олександріва) (1825–1894), українського письменника, поета, музиканта, літератора, краєзнавця, фольклориста

130 років від дня народження **Олеся (Олександра) Семеновича Чишка** (1895–1976), українського композитора, співака, педагога

60 років від дня народження **Ореста Богдановича Принади** (1965), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва, педагога

60 років від дня народження **Романа Степановича Стельмашука** (1965–2015), українського музикознавця, композитора, аранжувальника, педагога, засновника ансамблю «А cappella Leopoldis» та Фестивалю давньої музики у Львові

3

140 років від дня народження **Юліана Буцманюка** (1885–1967), українського художника-монументаліста, живописця, громадсько-політичного діяча (Канада)

140 років від дня народження **Прохора Даниловича Воронина** (Вороніна) (1885–1940), українського письменника, драматурга, перекладача, журналіста, педагога

140 років від дня народження **Павла Васильовича Головіна** (1885–1964), українського хіміка

100 років від дня народження **Дмитра Васильовича Волкова** (1925–1996), українського фізика-теоретика

70 років від дня народження **Валерія Вікторовича Албула** (1955–2018), українського скульптора-фарфориста, кераміста, художника декоративного мистецтва

4

День Національної поліції України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 04.04.2018 р. № 97/2018

День судового експерта

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 10.06.2009 р. № 424/2009

135 років від дня народження **Адама Мечиславовича Солтиса** (1890–1968), українського та польського композитора, диригента, педагога

120 років від дня народження **Михайла Тимофійовича Оратовського** (1905–1966), українського вченого-селекціонера, автора та співавтора 33 районованих сортів черешні

100 років від дня народження **Анатолія Никифоровича Фоміна** (1925–2013), українського художника

90 років від дня народження **Петра Содаля** (1935), українського історика, одного з перших дослідників історії УПА, громадського діяча (США)

5

Міжнародний день кооперативів

Відзначається щорічно в першу суботу липня відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A / RES / 47 / 90

220 років від дня народження **Роберта Фіцроя** (Фіц-Роя) (1805–1865), англійського гідрографа, картографа, метеоролога, основоположника наукової метеорології

125 років від дня народження **Віталія Тимофійовича Волкова** (1900–1973), українського письменника, прозаїка (США)

Дату народження подано за словником-довідником «Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості», Енциклопедією української діаспори, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 1901 р.

125 років від дня народження **Володимира Герасимовича Магара** (1900–1965), українського режисера, актора

80 років від дня народження **Олега Олександровича Кришталя** (1945), українського вченого в галузі біофізики, фізіолога, громадського діяча

6

День Військово-Морських Сил Збройних Сил України

Відзначається щорічно в першу неділю липня відповідно до Указу Президента України від 12.06.2015 р. № 331/2015

День працівників морського та річкового флоту

Відзначається щорічно в першу неділю липня відповідно до Указу Президента України від 12.06.2015 р. № 332/2015

240 років від дня народження **Вільяма Джексона Гукера** (1785–1865), англійського ботаніка

120 років від дня народження **Ондри (Ундри) Лисогорського** [справж. – Ервін Гой] (1905–1989), словацького письменника, поета, перекладача, філолога, засновника ласької мови

90 років від дня народження **Генріха Вікторовича Нечипоренка** (1935–2005), українського живописця, графіка, художника монументального мистецтва

80 років від дня народження **Юлії Леонідівни Лазаревської** (1945–2021), української режисерки, сценаристки, звукооператорки, художниці

7

День працівника природно-заповідної справи

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 18.08.2009 р. № 629/2009

125 років від дня народження **Юрія Корнійовича** (Георгія Корнелійовича) **Смолича** (1900–1976), українського письменника, прозаїка, публіциста, драматурга, мемуариста, критика, журналіста, громадсько-політичного діяча

Дату народження подано за ЕІУ, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 08.07.1900 р.

100 років від дня народження **Івана Васильовича Казнадія** (1925–2006), українського режисера, актора

Рік народження подано за ЕСУ, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 1926 р.

8

160 років від дня народження **Міхала** (Михайла Йосиповича) **Ролле** (1865–1932), польського прозаїка, публіциста, історика, дослідника історії та культури Волині й Поділля

130 років від дня народження **Ігоря Євгеновича Тамма** (1895–1971), відомого фізика-теоретика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики, Почесного громадянина міста Кропивницького

120 років від дня народження **Юлія Васильовича Боршош-Кум'ятського** (1905–1978), українського поета, педагога

100 років від дня народження **Геннадія Станіславовича Довнара** (1925–2009), українського письменника, драматурга, публіциста

9

250 років від дня народження **Метью Грегорі Льюїса** (1775–1818), англійського письменника, драматурга

180 років від дня народження **Джорджа Говарда Дарвіна** (1845–1912), англійського астронома, математика, сина відомого натураліста Ч. Дарвіна

110 років від дня народження **Миколи Йосиповича Сиротюка** (1915–1984), українського літературознавця, прозаїка

90 років від дня народження **Юлія Петровича Шейніса** (1935–2012), українського художника, графіка

10

День Преподобного Антонія Печерського

День племінниць і племінників

Неофіційне свято, відзначається з 2010 р.

250 років від дня народження **Петра Івановича Прокоповича** (1775–1850) українського бджоляра, основоположника раціонального рамкового бджільництва, винахідника рамкового вулика, фундатора першої в Європі школи пасічників, педагога

190 років від дня народження **Генрика Йосифовича Венявського** (1835–1880), польського скрипаля, композитора, педагога

145 років від дня народження **Олександра Філаретовича Скорописа-Йолтуховського** (1880–1946), українського державного, громадсько-політичного та культурного діяча, публіциста, одного з засновників, ідеологів та провідних діячів гетьманського руху в еміграції, співзасновника та члена кураторії Українського наукового інституту в Берліні

130 років від дня народження **Карла Орфа** (1895–1982), німецького композитора, музикознавця, драматурга, театального діяча, педагога

125 років від дня народження **Петра Степановича Погребняка** (1900–1976), українського вченого в галузі лісівництва, екології, геоботаніки, ґрунтознавства, фізичної географії, палеогеографії, геоморфології, ландшафтознавства, охорони природи

100 років від дня народження **Станіслава Кононовича Славича-Приступи** (1925–2013), українського письменника, публіциста, сценариста, журналіста, громадського діяча

100 років від дня народження **Володимира Володимировича Сташиса** (1925–2011), українського вченого, правознавця, педагога, Героя України (2006); на його честь названо Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності Національної академії правових наук України

11

День пам'яті святої рівноапостольної княгині Ольги

День пам'яті жертв геноциду жителів Сребрениці [Боснія і Герцеговина]

Пам'ятна дата, відзначається щорічно в країнах Європейського Союзу

Всесвітній день народонаселення

Відзначається щорічно відповідно до рекомендацій Керівної ради Фонду ООН у галузі народонаселення, поданих у Рішенні ПРООН 89/46, п. 21 від 1989 р., та резолюції Генеральної Асамблеї ООН A / RES / 45 / 216

135 років від дня народження **Олени Діонисівни Петляш** (Петляш-Барілотті) (1890–1971), української співачки, педагогині

125 років від дня народження **Павла Трохимовича Кононенка** (1900–1971), українського письменника, поета

Дату народження подано за даними Українського національного біографічного архіву, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 12.07.1900 р.

110 років від дня народження **Володимира Миколайовича Оглобліна** (1915–2005), українського актора театру та кіно, режисера

100 років від дня народження **Василя Георгійовича Габди** (1925–2003), українського живописця

100 років від дня народження **Миколи Гедди** [повне – Гаррі Густав Микола Гедда] (1925–2017), шведського оперного співака

100 років від дня народження **Івanni Машак** (1925), української письменниці, художниці, учасниці національного підпілля під час Другої світової війни, громадської діячки української діаспори (Велика Британія)

90 років від дня народження **Костянтина Володимировича Єршова** (1935–1984), українського актора, режисера, сценариста

90 років від дня народження **Ігоря Васильовича Лацанича** (1935–2003), українського диригента, музичного діяча, педагога

12

Міжнародний день боротьби з піщаними та пиловими (курними) бурями

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 77 / 294

120 років від дня народження **Павла Олексійовича Ковальського** (1905–1983), українського ветеринара-анатома, нейроморфолога, гістолога, одного з засновників української школи анатомів, гістологів та ембріологів

Дату народження подано за даними Українського національного біографічного архіву та ЕСУ; за іншими даними народився 24.07.1905 р.

110 років від дня народження **Петра Тимофійовича Тронька** (1915–2011), українського історика, краєзнавця, пам'яткоохоронця, організатора музейної справи, державного та громадського діяча, Героя України (2000)

90 років від дня народження **Вадима Петровича Гетьмана** (1935–1998), українського економіста, банкіра, фінансиста, державного та політичного діяча, Героя України (2005, посмертно)

13

День рибалки

Відзначається щорічно в другу неділю липня відповідно до Указу Президента України від 22.06.1995 р. № 464/95

140 років від дня народження **Степана Трохимовича Балицького** (1885–1965), українського гончаря

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за біографічним довідником «Мистецтво України»; за іншими даними народився 13.08.1885 р.

140 років від дня народження **Остапа Миколайовича Лисенка** (1885–1968), українського музикознавця, педагога, сина відомого композитора, піаніста, диригента М. Лисенка

100 років від дня народження **Раїси Михайлівни Сергієнко** (1925–1987), української співачки

100 років від дня народження **Петра Кузьмича Столяренка** (1925–2018), українського художника, пейзажиста, мариніста

90 років від дня народження **Наталії Георгіївни Харакоз** (1935–2022), української письменниці, журналістки, громадської діячки, яка загинула під час блокади Маріуполя

85 років від дня народження **Івана Григоровича Сокульського** (1940–1992), українського письменника, поета, журналіста, дисидента, правозахисника, громадського діяча

14

125 років від дня народження **Олександра Кириловича Горчакова** (1900–1960), українського хірурга, ендокринолога

Дату народження подано за даними Національної наукової медичної бібліотеки, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 15.07.1900 р., 16.07.1900 р.

75 років від дня народження **Олександра Тодоровича Дідика** (1950), українського майстра декоративно-ужиткового мистецтва

75 років від дня народження **Марії Олександрівни Ралко** (1950), української художниці монументально-декоративного мистецтва

15

День пам'яті святого рівноапостольного князя Володимира – хрестителя Київської Русі

Всесвітній день навичок молоді

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 69 / 145

День хрещення Київської Русі-України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 25.07.2008 р. № 668/2008 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 28.07.2023 р. № 455/2023)

День Української Державності

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 24.08.2021 р. № 423/2021 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 28.07.2023 р. № 455/2023)

День українських миротворців

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України від 21.05.2013 р. № 292-VII

180 років від дня народження **Василя (Вільгельма) Івановича Фабриціуса** (1845–1895), українського астронома, одного з засновників київської школи астрономії

145 років від дня народження **Богдана Олександровича Барвінського** (1880–1958), українського історика, бібліотекознавця, бібліографа, архівіста, археографа, педагога

125 років від дня народження **Володимира Автономовича Грінченка** (1900–1948), українського археолога, музеєзнавця

120 років від дня народження **Олександра Леопольдовича Хвилі** [справж. – Брессем] (1905–1977), українського актора театру та кіно

100 років від дня народження **Василя Васильовича Діянича** (1925–1980), українського поета, журналіста

16

День бухгалтера та аудитора

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 18.06.2004 р. № 662/2004 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 20.04.2018 р. № 103/2018)

35 років від дня прийняття (1990) Верховною Радою УРСР «Декларації про державний суверенітет України»

170 років від дня народження **Жоржа Роденбаха** (1855–1898), бельгійського письменника

140 років від дня народження **Володимира Петровича Сальського** (1885–1940), українського військового діяча, генерал-хорунжого Армії УНР

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 04.07.1885 р., 24.07.1885 р., 28.07.1885 р.

65 років від дня народження **Світлани Анатоліївни Короненко** (1960), української письменниці, поетеси, журналістки

17

80 років від початку (17.07–02.08.1945) **Потсдамської** (Берлінської) **конференції** глав урядів СРСР, США і Великобританії

135 років від дня народження **Василя Никифоровича Тютюнника** (1890–1919), українського військового діяча, полковника генерального штабу Армії УНР, командувача Дієвої Армії УНР

Дату народження подано за даними Українського інституту національної пам'яті, Державного історико-культурного заповідника міста Острога, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 17.08.1882 р.

18

Міжнародний день Нельсона Манделі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 64 / 13

180 років від дня народження **Трістана Корб'єра** [справж. – Едуар Жоакен Корб'єр] (1845–1875), французького поета; поезії Т. Корб'єра українською мовою перекладали М. Драй-Хмара, М. Терещенко та Є. Кононенко

170 років від дня народження **Володимира Миколайовича Ястребова** (1855–1899), українського історика, етнографа, археолога, краєзнавця

120 років від дня народження **Панаса Федоровича Кочури** [справж. – Кочур] (1905–1976), українського письменника, прозаїка

19

День тренера

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 24.06.2021 р. № 263/2021

180 років від дня народження **Іллі Ілліча Слатіна** (1845–1931), українського піаніста, диригента, педагога, музично-громадського діяча, організатора харківської професійної музичної освіти, засновника Харківської консерваторії

90 років від дня народження **Валентини Дмитрівни Зубової** (1935–2004), української письменниці

20

День пророка Іллі

Всесвітній день шахів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 22

Міжнародний день Місяця

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 76 / 76

День шахів в Україні

Відзначається щорічно відповідно Постанови Верховної Ради України від 01.11.2011 р. № 3985-VI

День працівників металургійної та гірничодобувної промисловості

Відзначається щорічно у третю неділю липня відповідно до Указу Президента України від 03.06.1993 р. № 187/93 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 27.06.2006 р. № 584/2006)

330 років від дня народження **Іллі Михайловича Турчиновського** (1695 – після 1725), українського письменника, співака, актора, диригента, священника

140 років від дня народження **Теодора Балана** (1885–1972), румунського та українського історика, філолога, архівіста, архівознавця

70 років від дня народження **Григорія Владиленовича Грицюка** (1955–2000), українського співака

21

130 років від дня народження **Василя Степанченка** (1895–1939), українського інженера, хорунжого Армії УНР

80 років від дня народження **Сергія Вікторовича Цушка** (1945–2021), українського поета, прозаїка, перекладача

50 років від дня народження **Євгена Гулевича** (1975–2022), українського філософа, культуролога, філолога, перекладача, журналіста, редактора, громадського діяча, Учасника російсько-української війни

22

230 років від дня народження **Габрієля Ламе** (1795–1870), французького математика, інженера, механіка

130 років від дня народження **Бориса Мойсейовича Бе-Ша** (1895–1968) [справж. – Шаповал], українського графіка, карикатуриста

Дату народження подано за даними Українського національного біографічного архіву, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 23.07.1895 р.

130 років від дня народження **Кирила Васильовича Гвоздика** (1895–1981), українського живописця, монументаліста

125 років від дня народження **Милиці** (Майї, Мілиції) **Миколаївни Симашкевич** (1900–1976), української художниці театру та кіно

23

140 років від дня народження **Никифора Йосифовича Гірняка** (1885–1962), українського публіциста, військово-громадського та освітнього діяча, педагога (США)

110 років від дня народження **Володимира Васильовича Лапіна** (1915–2000), українського художника декоративного мистецтва

90 років від дня народження **Володимира Йосиповича Кравця** (1935–2022), українського архітектора, художника театру, графіка, педагога

90 років від дня народження **Володимира Григоровича Матвіїшина** (1935–2012), українського вченого-мовознавця, літературознавця

24

35 років від дня підняття (1990) у Києві над будівлею Міської ради **національного синьо-жовтого прапора**

120 років від дня народження **Анатолія-Юліана Петровича Курдидика** (1905–2001), українського письменника, журналіста, громадського діяча

90 років від дня народження **Петра Миколайовича Савчука** (1935), українського письменника, поета, гумориста, громадського діяча

80 років від дня народження **Володимира Олександровича Мазура** (1945–2021), українського режисера, сценариста, актора, прозаїка

Всесвітній день запобігання утопленням

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 273

130 років від дня народження **Івана Володимировича Недільського** (1895–1970), українського композитора, диригента, віолончеліста, педагога, одного з засновників Українського музичного інституту Америки (США)

125 років від дня народження **Зінаїди Миколаївни Аксентьєвої** (1900–1969), української геофізики, астрономіні

120 років від дня народження **Еліаса Канетті** (1905–1994), австрійського письменника, драматурга, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1981)

115 років від дня народження **Михайла Костянтиновича Кміта** (1910–1981), українського художника (Австралія)

110 років від дня народження **Богдана-Тараса Васильовича Гнатюка** (1915–1998), українського вченого, інженера, громадського діяча (США)

26

150 років від дня народження **Антоніо Мачадо-і-Руїса** (1875–1939), іспанського поета

150 років від дня народження **Карла Густава Юнга** (Густава Юнга) (1875–1961), швейцарського психолога, психіатра, психоаналітика, філософа культури, основоположника аналітичної психології

140 років від дня народження **Євгена Олександровича Загоровського** (1885–1938), українського історика, краєзнавця, книгознавця, бібліографа, джерелознавця, педагога

140 років від дня народження **Андре Моруа** [справж. – Еміль Соломон Вільгельм Ерзог] (1885–1967), французького письменника

125 років від дня народження **Гаврила Михайловича Пустовійта** (1900–1947), українського графіка, ілюстратора, педагога

27

День святого великомученика і цілителя Пантелеймона

День медичних працівників

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 13.06.2023 р. № 327/2023

День працівників торгівлі

Відзначається щорічно в останню неділю липня відповідно до Указу Президента України від 05.06.1995 р. № 427/95

190 років від дня народження **Джозуе Кардуччі** (1835–1907), італійського поета, літературознавця, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1906)

100 років від дня народження **Івана Захаровича Мартянова** (1925–2010), українського художника книжкової і станкової графіки

90 років від дня народження **Володимира Івановича Юрчишина** (1935–2010), українського графіка, майстра книжкового оформлення, одного з розробників сучасного українського шрифту

28

390 років від дня народження **Роберта Гука** (1635–1703), англійського природознавця, науковця-енциклопедиста

145 років від дня народження **Володимира Кириловича Винниченка** (1880–1951), українського письменника, прозаїка, драматурга, художника, громадсько-політичного та державного діяча

Дату народження подано за ЕІУ, ЕСУ, біографічним довідником «Мистецтво України», інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 18.07.1880 р., 26.07.1880 р., 27.07.1880 р., 07.08.1880 р.

135 років від дня народження **Павла Миколайовича Попова** (1890–1971), українського літературознавця, мистецтвознавця, фольклориста, славіста, критика, книгознавця, бібліографа

130 років від дня народження **Володимира Яковича Герасименка** (1895–1984), українського літературознавця, історика, громадського діяча

130 років від дня народження **Валентина Григоровича Костенка** (1895–1960), українського композитора, музикознавця, музичного критика, педагога, громадського діяча

100 років від дня народження **Самуеля Бламберга Баруха** (1925–2011), американського лікаря, науковця, антрополога, вірусолога, біохіміка, генетика, педагога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1976)

75 років від дня народження **Неоніли Олегівни Артамонової** (1950), української бібліотекознавиці, патентознавиці, фахівчині в галузі науково-медичної інформації та документації

65 років від дня народження **Володимира Даниловича Гришка** (1960), українського співака, педагога

29

День Сил спеціальних операцій Збройних Сил України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 26.07.2016 р. № 311/2016

160 років від дня народження **Андрея Шептицького** [при хрещенні – Роман Марія Олександр граф Шептицький] (1865–1944), українського церковного, культурного та громадсько-політичного діяча, предстоятеля УГКЦ, митрополита Галицького, архієпископа Львівського, єпископа Кам'янець-Подільського, мецената

125 років від дня народження **Ейвінда Улофа Вернера Йонсона** (Юнсона) (1900–1976), шведського письменника, прозаїка, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1974)

120 років від дня народження **Дага Гаммаршельда** [повне – Даг Яльмар Агне Карл Гаммаршельд] (1905–1961), шведського державного діяча, дипломата, юриста, економіста, письменника, перекладача, лауреата Нобелівської премії миру (1961, посмертно)

120 років від дня народження **Пантелеймона Никифоровича Мусієнка** (1905–1980), українського кераміста, керамолога, мистецтвознавця

Дату народження подано за старим стилем згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX; за новим стилем народився 11.08.1905 р.

100 років від дня народження **Вадима Івановича Одайника** (1925–1984), українського живописця, графіка

100 років від дня народження **Мікіса Теодоракіса** (1925–2021), грецького композитора, громадсько-політичного діяча, творця всесвітньо відомої мелодії до танцю сиртакі – однієї з символів сучасної Греції

90 років від дня народження **Алени Моравкової** (1935), чеської перекладачки та популяризаторки української літератури в Чехії

30

Всесвітній день боротьби з торгівлею людьми

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 192

Міжнародний день дружби

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 275

130 років від дня заснування (1895) **Музею Наукового товариства імені Шевченка у Львові** (на його базі в 1951 р. було утворено Український державний музей етнографії та художнього промислу АН УРСР)

100 років від дня народження **Антуана Дюамеля** (1925–2014), французького композитора

31

175 років від дня народження **Сергія Андрійовича Подолинського** (1850–1891), українського вченого, економіста, соціолога, публіциста, мислителя, лікаря, громадсько-політичного діяча

90 років від дня народження **Ніни Іванівни Велігоцької** (1935–2015), української художниці, мистецтвознавиці

60 років від дня народження **Джоан Роулінг** (Ролінг) [відома за літ. псевд. Дж. К. Роулінг] (1965), британської письменниці, сценаристки, кінопродюсерки, авторки серії романів про Гаррі Поттера

Цього місяця виповнюється:

85 років від часу заснування (1940) **Чернівецької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. Івасюка**

СЕРПЕНЬ

1

Винесення чесних древ Животворного Хреста Господнього. Маковія. Медовий Спас (також Перший Спас, Спас на воді, Маковея, Макотрус)

50 років від дня (1975) підписання **Гельсінського акта** – заключного акта Наради з безпеки і співробітництва в Європі. День утворення ОБСЄ

170 років від дня народження **Антон Самійловича Бориневича** (1855–1946), українського статистика-демографа, економіста, бібліографа, організатора першого в Одесі одноденного перепису населення (1892)

125 років від дня народження **Олександра Івановича Копиленка** (1900–1958), українського письменника, критика, педагога

125 років від дня народження **Віри Петрівни Новинської** (1900–1982), української актриси, співачки

80 років від дня народження **Дугласа Діна Ошера** (1945), американського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1996)

2

Міжнародний день пам'яті жертв нацистського геноциду ромів

У ніч із 2 на 3 серпня 1944 р. в таборі смерті Аушвіц-Біркенау нацисти вбили від трьох до чотирьох тисяч ромських в'язнів

135 років від дня народження **Іллі Семеновича (Симоновича) Вугмана** (1890–1962), українського бібліолога, бібліографознавця, бібліотекознавця, педагога, організатора, теоретика і практика бібліотечної справи; зробив значний внесок у розвиток бібліотекознавства й бібліографії, розширення масштабів діяльності Одеської державної публічної бібліотеки (нині – Одеська національна наукова бібліотека), формування одеської бібліотечно-бібліографічної школи

120 років від дня народження **Івана Григоровича Підоплічка** (1905–1975), українського зоолога, палеонтолога, палеогеографа, теріолога, еволюціоніста

105 років від дня народження **Богдана Івановича Осадчука** (1920–2011), українського історика, журналіста, публіциста, дослідника історії Центральної та Східної Європи

100 років від дня відкриття (1925) в Києві стадіону «**Локомотив**» (зазнав значних руйнувань під час ракетного обстрілу російською армією 23.01.2024 р.)

3

День Повітряних Сил Збройних Сил України

Відзначається щорічно в першу неділю серпня відповідно до Указу Президента України від 27.06.2007 р. № 579/2007

135 років від дня народження **Антіна Чекмановського** [справж. – Антон Нивинський] (1890–1945), українського письменника, публіциста, журналіста, культурного та громадсько-політичного діяча, чоловіка Г. Журби

130 років від дня народження **Григорія Домашовця** (1895–1990), українського публіциста, редактора, релігійного діяча (США)

120 років від дня народження **Івана Микитовича Францевича** (1905–1985), українського вченого в галузі фізичної хімії та матеріалознавства, засновника першого у світі академічного Інституту металокераміки і спеціальних сплавів (нині – Інститут проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича НАНУ)

100 років від дня народження **Володимира Миколайовича Верменича** (1925–1986), українського композитора, диригента, педагога, автора музики до пісень: «Чорнобривці» (сл. М. Сингаївського), «Іду я росами» (сл. О. Богачука), «Я мрію про море» (сл. В. Сосюри), «На калині мене мати колихала» (сл. А. М'ястківського), «Польова царівна» (сл. М. Сома) та ін.

100 років від дня народження **Василя Онуфрійовича Омеляненка** (1925–2021), українського майстра декоративного мистецтва

90 років від дня народження **Івана Ананійовича Ковтонюка** (1935–2017), українського художника

4

220 років від дня народження **Вільяма Ровена Гамільтона** (1805–1865), ірландського математика

140 років від дня народження **Олександра Дмитровича Чемисова** (1885–1969), українського живописця, педагога

80 років від дня народження **Жорнового Миколи Івановича** (1945), українського диригента, педагога

75 років від дня народження **Юліана Сильвестровича Тамаша** (1950), українського славіста, поета, прозаїка, есеїста

70 років від дня народження **Костянтина Івановича Косаревського** (1955), українського художника монументально-декоративного мистецтва, педагога

5

День пам'яті жертв Великого терору (1937–1938)

175 років від дня народження **Гі де Мопассана** [повне – Анрі Рене Альбер Гі] (1850–1893), французького письменника

170 років від дня народження **Олександра Миколайовича Виноградського** (1855–1912), українського диригента, композитора, музично-громадського діяча

130 років від дня народження **Федора Андрійовича Козубовського** (1895–1938), українського археолога, бібліографа, музеєзнавця

Преображення Господнє. Яблучний Спас

Всесвітній день боротьби за заборону ядерної зброї (День Хіросіми)

Цього дня 1955 р. у Хіросімі відбулася перша міжнародна конференція за заборону атомної і водневої зброї. У 1985 р. південну частину Тихого океану було оголошено без'ядерною зоною (Договір Раротонга)

100 років від дня народження Афанасія Миколайовича Коляновського (1925–2013), українського поета

100 років від дня народження Володимира Гавриловича Крайниченка (1925–1964), українського режисера, актора, педагога

75 років від дня народження Володимира Івановича Соляника (1950), українського піаніста, джазового музиканта, педагога

7

180 років від дня народження Миколи Олексійовича Руберовського (1845–1915), українського філолога, лексикографа, педагога

170 років від дня народження Іштвана Молнара (1855–1920), угорського літературознавця, перекладача, журналіста, дослідника творчості Т. Шевченка

155 років від дня народження Осипа Петровича Куриласа (1870–1951), українського живописця, графіка

8

Міжнародний день kota

Неофіційне свято, відзначається щорічно з 2002 р. Започатковано Міжнародним фондом захисту тварин

День військ зв'язку

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 01.02.2000 р. № 154/2000

320 років від дня народження Девіда Гартлі (1705–1757), англійського психолога, філософа-матеріаліста, лікаря, одного з засновників асоціативної психології

Дату народження подано за Encyclopædia Britannica; за іншими даними народився 21.07.1705 р., 30.08.1705 р.

145 років від дня народження Володимира Петровича Левинського (1880–1953), українського вченого, публіциста, редактора, журналіста, громадсько-політичного діяча (Австрія)

120 років від дня народження Вахтанга Степановича Ананяна (1905–1980), вірменського письменника

120 років від дня народження Андре Жоліве (1905–1974), французького композитора

9

Міжнародний день корінних народів світу

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A / RES / 49 / 214

170 років від дня народження Доротеї Джерард (1855–1915), шотландської письменниці

135 років від дня народження Михайла Євдокимовича Івченка (1890–1939), українського письменника, літературознавця, журналіста, перекладача

100 років від дня народження Ореста Івановича Корсовецького (1925–2000), українського поета, публіциста, фольклориста, педагога

10

День працівників ветеринарної медицини

Відзначається щорічно в другу неділю серпня відповідно до Указу Президента України від 01.11.2001 р. № 1035/2001

День будівельника

Відзначається щорічно в другу неділю серпня відповідно до Указу Президента України від 22.07.1993 р. № 273/93

180 років від дня народження **Абая** (Ібрагіма) **Кунанбаєва** (1845–1904), казахського поета-просвітителя, прозаїка, композитора, громадського діяча, основоположника нової писемної казахської літератури

150 років від дня народження **Олександра Михайловича Коваленка** (1875–1963), українського вченого, письменника, дипломата, громадсько-політичного діяча, педагога, одного з засновників Революційної української партії (1900)

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за ЕІУ, енциклопедичним словником-довідником «Україна в міжнародних відносинах» (вип. 5, Київ, 2014); за іншими даними народився 24.07.1875 р., 27.07(08.08).1875р.

135 років від дня народження **Макара Олександровича Кушніра** (1890–1951), українського журналіста, громадсько-політичного діяча, одного з засновників ОУН (Бельгія)

90 років від дня народження **Гії Олександровича Канчелі** (1935–2019), грузинського композитора, педагога

11

120 років від дня народження **Юрія Свиридовича Кобилецького** [справж. – Іван Спиридонович] (1905–1987), українського літературознавця, критика

120 років від дня народження **Ервіна Чаргаффа** (1905–2002), американського біохіміка, першого дослідника денатурації ДНК, народженого в Україні

75 років від дня народження **Стіва Возняка** [повне – Стівен (Степан) Гері Возняк] (1950), американського українського походження піонера комп'ютерних технологій, конструктора одного з перших персональних комп'ютерів у світі

12

Міжнародний день молоді

Відзначається відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 54 / 120

День молоді

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 28.07.2021 р. № 333/2021

135 років від дня народження **Олександра Йосиповича Вишнівського** (1890–1975), українського військового діяча, мемуариста, полковника Армії УНР (США)

100 років від дня народження **Олега Аркадійовича Геращенка** (1925–1992), українського вченого в галузі теплофізики та приладобудування, засновника школи теплометрії

100 років від дня заснування (1925) в Києві **Літературно-меморіального будинку-музею Тараса Шевченка** (філії Національного музею Тараса Шевченка)

80 років від дня народження **Жана Нувеля** (1945), французького архітектора

13

370 років від дня народження **Йоганна Христофа Деннера** (1655–1707), німецького музичного майстра, винахідника кларнета

135 років від дня народження **Володимира Івановича Кедровського** (1890–1970), українського журналіста, публіциста, державного та громадсько-політичного діяча, полковника Армії УНР (США)

120 років від дня народження **Гарета Річарда Вона Джонса** (1905–1935), британського журналіста, який вперше в західній пресі заявив про масовий голод в Україні (1932–1933). У 2019 р. відбулась світова прем'єра художнього фільму «Гарет Джонс» (в укр. прокаті – «Ціна правди») про журналіста, який попри смертельні ризики та погрози спецслужб, розкрив правду про трагедію українського народу

90 років від дня народження **Віктора Гнатовича Герасимчука** (1935–2004), українського композитора, педагога

14

110 років від дня народження **Івана Смолія** (1915–1984), українського письменника, фейлетоніста, публіциста, журналіста, редактора (США)

100 років від дня народження **Миколи Івановича Карпенка** (1925–2007), українського поета, перекладача

75 років від дня народження **Людмили Григорівни Петрової** (1950), української бібліотекознавиці, педагогині

15

*Успіння Пресвятої Богородиці. Перша Пречиста
День археолога*

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 06.08.2008 р. № 694/2008

140 років від дня народження **Омеіяна Іллі Падучака** (1885–1961), українського громадського діяча, промисловця, організатора «Просвіти» в Парагваї

120 років від дня народження **Володимира Никифоровича Гавриленка** (1905–1995), українського письменника, прозаїка, публіциста

120 років від дня народження **Мирослава Маріяна Жураківського** (1905 – після 1932), українського військового діяча, члена ОУН

110 років від дня народження **Максима Павловича Комишанченка** (1915–1970), українського літературознавця, критика

16

Перенесення Нерукотворного Образу Господнього. Горіховий Спас

380 років від дня народження **Жана де Лабрюєра** (1645–1696), французького письменника, сатирика-мораліста

180 років від дня народження **Габрієля Йонаса Ліппмана** (1845–1921), французького фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1908)

90 років від дня народження **Марії Пантелеймонівни Буряк** (1935–2008), української вишивальниці, майстрині декоративного розпису

17

780 років від початку (1245) **Ярославської битви**, яка завершила боротьбу за галицький престол між князем Данилом Романовичем та представником чернігівської князівської династії Ростиславом Михайловичем

90 років від дня народження **Віктора Олександровича Малинки** (1935), українського живописця, графіка, педагога

80 років від дня народження **Віктора Геннадійовича Киркевича** (Кіркевича) (1945–2022), українського краєзнавця, літератора, журналіста, колекціонера

30 років від дня відкриття (1995) в Переяславі **Музею українського рушника**

18

340 років від дня народження **Брука Тейлора** (1685–1731), англійського математика

275 років від дня народження **Антоніо Сальєрі** (1750–1825), австрійського та італійського композитора, диригента, педагога

160 років від дня народження **Володимира Івановича Садовського** (Домета-Садовського) (1865–1940), українського хорового диригента та організатора хорів, співака, музичного критика, публіциста, видавця, священника, бібліофіла, мецената, музично-громадського діяча

19

Всесвітній день гуманітарної допомоги

Відзначається відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 63 / 139

День пасічника

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 15.08.1997 р. № 815/97

160 років від дня народження **Олександра Никифоровича Малинки** (1865–1941), українського етнографа, фольклориста

70 років від дня народження **Тамари Олександрівни Яценко** (1955), української актриси театру та кіно

20

140 років від дня народження **Діно Кампана** (1885–1932), італійського поета

130 років від дня народження **Омеіяна Петровича Нижанківського** (1895–1973), українського піаніста, органіста, композитора, музикознавця, педагога

100 років від дня заснування (1925) **Канівського музею-заповідника «Могила Тараса Шевченка»** (нині – Шевченківський національний заповідник)

90 років від дня народження **Семена Свиридовича Антонця** (1935–2022), українського вченого-аграрія, організатора сільськогосподарського виробництва, Героя України (1999)

21

Міжнародний день пам'яті та поминання жертв тероризму

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 165

130 років від дня народження **Юрія Юрійовича** (Георгія Георгійовича) **Вороного** (1895–1961), українського хірурга, який вперше у світі виконав клінічну пересадку трупної нирки (перша в історії спроба пересадки будь-якого цілого органу людині; 1933)

110 років від дня народження **Лариси Мурович** [справж. – Лідія Степанівна Мак-Тимошенко] (1915–2002), української поетеси, перекладачки, журналістки, педагогині, членкині ОУН, громадської діячки (Канада)

110 років від дня народження **Георгія Миколайовича Яблонського** (1915–1955), українського художника, педагога

22

Міжнародний день пам'яті жертв актів насильства на основі релігії або переконань

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 296

80 років від дня (1945) **вступу України в ООН**

125 років від дня народження **Петра Григоровича Юрченка** (1900–1972), українського архітектора, мистецтвознавця, історика української архітектури

105 років від дня народження **Рея Дугласа Бредбері** (1920–2012), американського письменника, драматурга, сценариста

75 років від дня народження Наталії Василівни Вихованчук (1950–2012), української художниці, педагогині

23

День Державного Прапора України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 23.08.2004 р. № 987/2004 (із змінами, внесеними згідно з Указами Президента від 07.08.2009 р. № 602/2009 та від 10.10.2015 р. № 576/2015)

Міжнародний день пам'яті жертв работоргівлі та її ліквідації

Відзначається щорічно за рекомендацією 150-ї сесії виконавчої ради ЮНЕСКО (рішення 8.2) в день повстання рабів Сан-Домінго і Гаїті в 1791 р., яке поклало початок процесу ліквідації системи рабства

Європейський день пам'яті жертв сталінізму та нацизму

Відзначається щорічно з 2009 р. Запропоновано в Декларації Європейського парламенту «Європейська свідомість і тоталітаризм» (2009) як день пам'яті жертв усіх тоталітарних і авторитарних режимів

125 років від дня народження Лавра (Лаврентія) Івановича Дяченка (1900–1937), українського поета, публіциста

90 років від дня народження Михайла Дмитровича Дяка (1935–1976), українського громадсько-політичного діяча, учасника національно-визвольного руху, члена-засновника Українського Національного Фронту

90 років від дня народження Анатолія Олексійовича Перепаді (1935–2008), українського перекладача

75 років від дня народження Григорія Джамаловича Гусейнова (1950), українського письменника, журналіста, краєзнавця, редактора, видавця, редактора часопису «Кур'єр Кривбасу»

24

День Незалежності України (1991)

Відзначається щорічно як державне загальнонародне свято відповідно до Постанови Верховної Ради України від 20.02.1992 р. № 2143-XII

140 років від дня народження Євгена Васильовича Бачинського (1885–1978), українського журналіста, редактора, видавця, дипломата, громадсько-політичного та релігійного діяча

Рік народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX та за ЕСУ; за іншими даними 1878 р.

75 років від дня народження Анатолія Павловича Ткачука (1950), українського диригента, композитора

30 років від дня відкриття (1995) пам'ятного знаку засновникові Запорозької Січі Д. Вишневецькому (Байді) у с. Вишнівка (Тернопільська обл.)

25

175 років від дня народження Шарля Робера Ріше (1850–1935), французького фізіолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1913)

140 років від дня народження Євгена Васильовича Нагірного (1885–1951), українського архітектора

110 років від дня народження Олекси Запорізького [справж. – Олексій Ілліч Сеник] (1915–1968), українського поета, байкаря, драматурга (США)

85 років від дня народження **Марії Миколаївни Влад** (1940–2017), української письменниці, поетеси, журналістки, громадської діячки, однієї з засновниць Жіночої громади Руху та Співки солдатських матерів

85 років від дня народження **Миколи Григоровича Жулинського** (1940), українського літературознавця, критика, громадсько-політичного діяча

26

150 років від дня народження **Джона Бакена Твідсмур** (1875–1940), шотландського письменника, політика, дипломата

145 років від дня народження **Гійома Аполлінера** [справж. – Вільгельм Аполлінарій Костровицький] (1880–1918), французького поета, критика, художника, одного з основоположників літературного авангарду, що визначив напрямки розвитку французької та світової поезії в ХХ ст.

140 років від дня народження **Жуля Ромена** [справж. – Луї Анрі Фарігуль] (1885–1972), французького письменника, поета, драматурга

140 років від дня народження **Корнила Трояна** (1885–1959), українського правника, громадсько-політичного та освітнього діяча

30 років від дня відкриття (1995) **пам'ятника І. Франкові** в Івано-Франківську

27

160 років від дня народження **Чарлза Гейтса Доза** (1865–1951), американського державного та військового діяча, лауреата Нобелівської премії миру (1925)

120 років від дня народження **Володимира Ієронімовича Івановича** (1905–1985), українського письменника, поета

Дату народження подано за ЕСУ, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 27.07.1905 р.

100 років від дня народження **Феодосія Кириловича Рогового** (1925–1992), українського письменника

28

260 років від дня народження **Тадеуша Чацького** (1765–1813), польського історика, економіста, письменника, мецената, громадсько-політичного та культурно-освітнього діяча, засновника Кременецького (Волинського) ліцею

135 років від дня народження **Дмитра Юрійовича Загула** (1890–1944), українського поета-символіста, літературознавця, критика, публіциста, перекладача, педагога, громадського діяча

100 років від дня народження **Григорія Олексійовича Павленка** (1925–1992), українського художника кіно

90 років від дня народження **Василя Івановича Вихристенка** (1935–2016), українського письменника, поета, перекладача, публіциста

75 років від дня народження **Івана Юрійовича Яцканина** (1950), українського письменника, перекладача, публіциста, журналіста, редактора, видавця (Словаччина)

75 років від дня заснування (1950) **Наукового товариства ім. Шевченка** в Сіднеї (Австралія)

Дату заснування подано за Енциклопедією «Наукового товариства імені Шевченка»; за іншими даними засновано 26.08.1950 р.

60 років від дня народження **Сергія Івановича Слабенка** (1965–2023), українського політичного та державного діяча, учасника російсько-української війни

30 років від дня відкриття (1995) **пам'ятника Головнокомандувачу УПА Т. Чупринці (Р. Шухевичу)** в с. Тишківці (Івано-Франківська обл.)

25 років від дня відкриття (2000) Державного літературно-меморіального музею-садиби Олеса Гончара в с. Сухе (Полтавська обл.)

29

Усікновення глави Іоанна Предтечі

День пам'яті Іловайської трагедії

День пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 23.08.2019 р. № 621/2019

Міжнародний день дій проти ядерних випробувань

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 64 / 35

150 років від дня народження Лонгіна (Льонгіна) Михайловича Цегельського (1875–1950), українського дипломата, адвоката, журналіста, видавця, громадсько-політичного та державного діяча

110 років від дня народження Інгрід Бергман (1915–1982), шведської акторки кіно, театру, радіо й телебачення, автобіографістки

100 років від дня народження Дмитра Семеновича Катиніна (1925–2011), українського графіка, художника

80 років від дня народження Михайла Семеновича Каца (1945–2004), українського художника кіно, кінорежисера, сценариста

80 років від дня заснування (1945) Івано-Франківської обласної бібліотеки для дітей

30

Міжнародний день жертв насильницьких зникнень (День зниклих безвісти)

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 209

День авіації

Відзначається щорічно в останню суботу серпня відповідно до Указу Президента України від 16.08.1993 р. № 305/93

135 років від дня народження Юліана Юрія Максимчука (1890–1980), українського правника, філателіста, громадського діяча (США)

195 років від дня заснування (1830) Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка (на той час – Харківська губернська публічна бібліотека)

125 років від дня народження Сергія Вікторовича Шамрая [справж. –Шамраєв] (1900–1939), українського історика, племінника М. Грушевського

105 років від дня заснування (1920) у Празі Української Військової Організації під проводом Є. Коновальця

31

День шахтаря

Відзначається щорічно в останню неділю серпня відповідно до Указу Президента України від 16.08.1993 р. № 304/93

110 років від дня народження Юрія Олексійовича Жлуктенка (1915–1990), українського мовознавця, перекладознавця, перекладача, педагога

100 років від дня народження Віри Климівни Артамонової (1925–2016), української поетеси

Цього місяця виповнюється:

240 років від дня народження **Антон** (Антонія) **Лукіяновича Анджейовського** (Анджейовського, Андрієвського) (1785–1868), українського природознавця, зоолога, ботаніка, письменника, основоположника палеонтологічних досліджень в Україні

ВЕРЕСЕНЬ

1

День знань

Офіційно відзначається щорічно з 1984 р.

Початок Другої світової війни (1939)

190 років від дня народження **Вільяма Стенлі Джевонса** (1835–1882), британського економіста, логіка, статистика, філософа

150 років від дня народження **Едгара Райса Берроуза** (1875–1950), американського письменника, одного з засновників американської фантастики

125 років від дня відкриття (1900) **Одеського національного медичного університету** (на той час – Медичний факультет Новоросійського університету)

120 років від дня народження **Тамари Григорівни Абакелії** (1905–1953), грузинської скульпторки, художниці

110 років від дня заснування (1915) у Рівному **Наукової бібліотеки Національного університету водного господарства та природокористування**

100 років від дня народження **Роя Джея Глаубера** (1925–2018), американського фізика-теоретика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (2005)

100 років від дня народження **Ігоря Рафаїловича Юхновського** (1925–2024), українського фізика-теоретика, державного та громадсько-політичного діяча, Героя України (2005)

90 років від дня народження **Зеновія** (Зиновія) **Петровича Флінти** (1935–1988), українського живописця, графіка, художника-кераміста

2

День нотаріату

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 22.02.2010 р. № 211/2010

190 років від дня народження **Петра Савича Єфименка** (1835–1908), українського історика, етнографа, фольклориста, бібліографа, літературного критика, бібліографа, громадсько-культурного діяча

Дату народження подано за старим стилем згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX; за новим стилем народився 14.09.1835 р.

180 років від дня народження **Івана Яковича Рудченка** [псевд. – Іван Білик] (1845–1905), українського письменника, перекладача, критика, публіциста, фольклориста, етнографа, старшого брата і співавтора Панаса Мирного

160 років від дня народження **Андрія Михайловича Андрейчина** (1865–1914), українського гравера, літографа, видавця, громадсько-культурного діяча

125 років від дня народження **Романа Миколайовича Турина** (1900–1979), українського живописця, портретиста, громадського діяча

85 років від дня народження **Богдана Михайловича Сороки** (1940–2015), українського живописця-графіка

3

150 років від дня народження **Ольги Іполитівни Окуневської** (1875–1960), української піаністки, педагогині, культурно-освітньої діячки

120 років від дня народження **Карла Девіда Андерсона** (1905–1991), американського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1936)

90 років від дня народження **Анатолія Юхимовича Філіппова** (1935), українського актора, режисера

75 років від дня народження **Євгена Васильовича Паперного** (1950), українського актора театру та кіно

4

60 років тому (1965) під час прем'єрного показу в київському кінотеатрі «Україна» фільму С. Параджанова «Тіні забутих предків» відбувся **публічний протест В. Стуса, В. Чорновола, І. Дзюби, С. Параджанова проти першої хвилі політичних репресій**, що став також першим правозахисним виступом на теренах СРСР

140 років від дня народження **Стефана Броніславовича Бєліни-Скупецького** [справж. – Скупецький] (1885–1962), українського та польського співака, педагога

100 років від дня народження **Івана Володимировича Шостака** (1925–2001), українського майстра народно-декоративного розпису

75 років від дня народження (1950) **Галини Федорівни Авдоніни-Шпергль**, української художниці декоративно-ужиткового мистецтва

5

Міжнародний день благодійності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 67 / 105

290 років від дня народження **Йоганна Крістіана Баха** (1735–1782), німецького композитора, клавесиніста

155 років від дня народження **Володимира Васильовича Сікевича** (1870–1952), українського військового та політичного діяча, генерал-хорунжого Армії УНР, посла УНР в Угорщині (Канада)

120 років від дня народження **Артура Кестлера** (1905–1983), британського письменника, журналіста, автора роману «Ніч ополудні» (1940) про епоху «великого терору» в СРСР 1930-х рр.

100 років від дня народження **Михайла Михайловича Кречка** (1925–1996), українського диригента, композитора, публіциста, педагога, культурно-громадського діяча

6

165 років від дня народження **Павла Івановича Чижевського** (1860–1925), українського публіциста, громадсько-політичного та державного діяча, міністра фінансів УНР

150 років від дня народження **Михайла Дашкевича** (1875–1948), українського письменника (Румунія)

135 років від дня народження **Северина Михайловича Левицького** (1890–1962), українського педагога, громадського та пластового діяча, одного з провідних діячів українського скаутського руху «Пласт» (США)

100 років від дня народження **Петра Феодосійовича Мовчуна** (1925–2010), українського скульптора, художника

100 років від дня народження **Ярослава Григоровича Розумного** (1925–2013), українського літературознавця, мовознавця, критика, громадського діяча (Канада)

85 років від дня народження **Юрія Шимка** (1940), українського громадсько-політичного діяча, президента Світового конгресу вільних українців (1988–1993) (Канада)

7

Міжнародний день чистого повітря для блакитного неба

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 212

Міжнародний день поліцейського співробітництва

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 77 / 241

День воєнної розвідки України

Відзначається щорічно відповідно до Указ Президента України від 07.09.2022 р. №629/2022

День підприємця

Відзначається щорічно в першу неділю вересня відповідно до Указу Президента України від 05.10.1998 р. № 1110/98

150 років від дня народження **Олександра Олександровича Мурашка** [до 1891 р. – Крачковський] (1875–1919), українського живописця, педагога, громадського діяча

125 років від дня народження **Миколи Федоровича Наконечного** (1900–1981), українського мовознавця

8

Різдво Пресвятої Богородиці. Друга Пречиста

День звільнення м. Балаклії (Харківська обл.) від російських окупантів (2022)

Міжнародний день письменності

Відзначається щорічно відповідно до рішення 14-ї сесії ЮНЕСКО № 1.141 (1966)

Міжнародний день солідарності журналістів

Відзначається щорічно з 1958 р. відповідно до рішення IV Конгресу Міжнародної організації журналістів

90 років від дня народження **Леоніда Івановича Рудницького** (1935), українського літературознавця, філолога, германіста, славіста, україніста, співредактора численних американських та українських енциклопедій (США)

9

Міжнародний день захисту освіти від нападів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 275

440 років від дня народження **Армана Жана дю Плессі де Рішельє** (1585–1642), французького державного та політичного діяча, кардинала

180 років від дня народження **Мар'яна Алоїза Ломницького** (1845–1915), українського науковця-натураліста, ентомолога, геолога

125 років від дня народження **Олександра Теодоровича Смакули** (1900–1983), українського фізика, кристалографа, винахідника антирефлексійного покриття лінз, фундатора квантової органічної хімії (США)

120 років від дня народження **Анатолія Івановича Станіславського** (1905–1995), українського архітектора, одного з фундаторів української містобудівної школи

110 років від дня народження **Ігоря Володимировича Мезенцева** (1915–1984), українського архітектора, живописця, графіка, педагога

День звільнення міст Куп'янська та Ізюма (Харківська обл.) від російських окупантів (2022)

140 років від дня народження **Олександра Володимировича Палладіна** (1885–1972), українського вченого-біохіміка, засновника української школи біохіміків

120 років від дня народження **Бориса Івановича Балінського** (1905–1997), українського та південноафриканського вченого-біолога, ембріолога, ентомолога

Дату народження подано за ЕСУ, вид. «Реєстр імен Українського біографічного словника. Літери А–Б» (Київ, 2008), даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 23.09.1905 р.

120 років від дня народження **Вахтанга Івановича Вронського** [справж. – Надірадзе] (1905–1988), українського артиста балету, балетмейстера, педагога

120 років від дня народження **Володимира Миколайовича Костецького** (1905–1968), українського живописця, педагога

85 років від дня народження **Миколи Андрійовича Горбала** (1940), українського поета, музиканта, правозахисника, [громадсько-політичного діяча](#)

Дату народження подано за ЕСУ, Міжнародним біографічним словником дисидентів країн Центральної та Східної Європи й колишнього СРСР (Т. 1. Україна. Ч. 1. Харків, 2006), за даними віртуального музею «Дисидентський рух в Україні»; за паспортом народився 06.05.1941 р.

11

160 років від дня народження **Яна Райніса** [справж. – Яніс Пліекшанс] (1865–1929), латиського поета, драматурга, перекладача, громадського діяча

140 років від дня народження **Девіда Герберта Річарда Лоуренса** (1885–1930), англійського письменника, поета, драматурга, критика, художника

90 років від дня народження **Євгена Ілліча Шафранського** (1935–2015), українського кіносценариста, письменника

12

150 років від дня народження **Олександра Антоновича Кошиця** (1875–1944), українського диригента, композитора, етнографа, педагога, музично-громадського діяча, організатора Української республіканської капели (спільно з К. Стеценком). Визначною подією був виступ хору О. Кошиця в Нью-Йорку (1922), де вперше було виконано «Щедрик» М. Леонтовича, який став популярним у всьому світі

135 років від дня народження **архієпископа Олександра** [у миру – Олександр Григорович Ярещенко] (1890 – після 1934), українського проповідника, церковного діяча УАПЦ, закатованого в концтаборі ГУЛАГ

125 років від дня народження **Леся Лозовського** [справж. – Олександр Кирилович] (1900–1922), українського графіка

120 років від дня народження **Олександра Володимировича Запорожця** (1905–1981), українського психолога, педагога

100 років від дня народження **Олександра Михайловича Лопухова** (1925–2009), українського живописця, педагога, громадського діяча

100 років від дня народження **Мелетія Семенюка** (1925–2004), українського військового діяча, воїна УПА, засновника і багаторічного голови Братства вояків ОУН і УПА Волинського краю ім. Кліма Савура, учасника Норильського повстання в ГУЛАГу

13

День фізичної культури і спорту

Відзначається щорічно в другу суботу вересня відповідно до Указу Президента України від 29.06.1994 р. № 340/94

День українського кіно

Відзначається щорічно в другу суботу вересня відповідно до Указу Президента України від 12.01.1996 р. № 52/96

День українського борцю

Неофіційне свято, відзначається у другу суботу вересня

150 років від дня народження **Михайла Михайловича Мочульського** (1875–1940), українського літературознавця, письменника, критика, перекладача

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 05.11.1875 р., 13.11.1875 р. 18.11.1875 р.

14

Воздвиження Хреста Господнього

День пам'яті українців – жертв примусового виселення з Лемківщини, Надсяння, Холмищини, Південного Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини в 1944–1951 рр.

Відзначається щорічно в другу неділю вересня відповідно до Постанови Верховної Ради України від 08.11.2018 р. № 2608-VIII

День працівників нафтової, газової та нафтопереробної промисловості Відзначається щорічно в другу неділю вересня відповідно до Указу Президента України від 12.08.1993 р. № 302/93

День танкових військ

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 09.09.2023 р. № 574/2023

110 років від дня народження **Галини Денисівни Зорі** (1915–2002), української художниці, майстрині натюрморту, педагогині

90 років від дня народження **Юрія Михайловича Канигіна** (1935), українського письменника, публіциста, есеїста, економіста, соціолога

70 років від дня народження **Марії Іванівни Ярмо** (1955), української музикознавиці, педагогині

15

Міжнародний день демократії

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 7

170 років від дня народження **Якима Дмитровича Бігдая** (1855–1909), українського фольклориста, композитора, режисера, видавця, громадського діяча

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за Великою українською енциклопедією (далі – ВУЕ), інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 09.09.1855 р.

140 років від дня відкриття (1885) **Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»** (на той час – Харківський практичний технологічний інститут)

140 років від дня народження **Марселя Аллена** [повне – Паскаль Марі Едуард Марсель Аллен] (1885–1969), французького письменника, журналіста

120 років від дня народження Хацкеля Соломоновича Наделя [Надель] (1905–1968), українського бібліографа, бібліотекознавця, історика літератури, фольклориста, сходознавця

100 років від дня народження Володимира Миколайовича Геншке (1925–1984), українського художника декоративного скла

85 років від дня народження Олександра Володимировича Шугая (1940), українського письменника, поета, прозаїка, есеїста, перекладача, журналіста

80 років від дня народження Людмили Михайлівни Скирди (1945), української вченої-літературознавиці, поетеси, критикині, культурологині, перекладачки

16

Міжнародний день збереження озонового шару

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 49 / 114

Міжнародний день інтервенційної кардіології

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 76 / 302

140 років від дня народження Карен Горні (1885–1952), американської психологині, психоаналітикині, представниці неофрейдизму

135 років від дня народження Михайла Івановича Осінчука (1890–1969), українського художника-монументаліста, іконографа, живописця, графіка, мистецтвознавця (США)

120 років від дня народження Іллі Михайловича Полякова (1905–1976), українського вченого-генетика

110 років від дня народження Марії Химинець (Кедюлич-Химинець) (1915–2014), української військової та громадської діячки, учасниці організації «Жіноча Січ»

100 років від дня народження Михайла Семеновича Грицяя (1925–1988), українського літературознавця, фольклориста

17

День мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії

Всесвітній день безпеки пацієнтів

Відзначається щорічно відповідно до рішення 72-ї сесії ВООЗ

День безпеки пацієнтів

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 04.09.2019 р. № 648/2019

День рятувника

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 12.09.2008 р. № 830/2008

День усиновлення

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 27.11.2008 р. № 1088/2008 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 28.07.2023 р. № 455/2023)

100 років від дня народження Ярослава Борисовича Гороховатського (1925–1976), українського хіміка

90 років від дня народження Тамари Софронівни Дідик (1935–2023), української співачки

90 років від дня народження Кена Кізі [справж. – Кеннет Елтон] (1935–2001), американського письменника, драматурга, журналіста, автора культового роману «Над зозулиним гніздом» (1962)

75 років від дня народження Сергія Васильовича Тримбача (1950), українського кінознавця, кінокритика, сценариста, педагога, культурно-громадського діяча

75 років від дня народження Сергія Васильовича Шипа (1950), українського музикознавця, педагога

18

Всесвітній день рівної оплати праці

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 142

125 років від дня народження Віри Іванівни Бури-Мацапури (1900–1991), української художниці, поліграфістки, авторки мистецтвознавчих статей

120 років від дня народження Грети Гарбо [справж. – Грета Ловіса Густафссон] (1905–1990), шведської та американської актриси

120 років від дня народження Степана Богдановича Охримовича (1905–1931), українського громадсько-політичного діяча, одного з організаторів та ідеологів пластового руху на Галичині, співзасновника та діяча ОУН

120 років від дня народження Олександра Зосимовича Широкова (1905–1996), українського геолога

19

320 років від дня народження Йоасафа (Йосафата) Горленка [у миру – Яким Андрійович] (1705–1754), українського освітнього та церковного діяча, письменника, прославленого в лику святих (1911)

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX; за іншими даними народився 21.09.1705 р.

190 років від дня народження Михайла Петровича Авенаріуса (1835–1895), українського фізика, метеоролога, кліматолога, педагога, організатора Київської школи фізиків-експериментаторів

150 років від дня народження Федора Даниловича Кушнерика (1875–1941), українського поета, кобзаря

65 років від дня народження Оксани Стефанівни Забужко (1960), української письменниці, поетеси, перекладачки, публіцистки, літературознавиці, культурологині, громадської діячки

20

День винахідника і раціоналізатора

Відзначається щорічно в третю суботу вересня відповідно до Указу Президента України від 16.08.1994 р. № 443/94

День фармацевтичного працівника

Відзначається щорічно в третю суботу вересня відповідно до Указу Президента України від 07.09.1999 р. № 1128/99

140 років від дня народження Дмитра Павловича Осічного (1885–1962), українського письменника

Дату народження подано за Українським національним біографічним архівом, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 28.09.1885 р.

130 років від дня народження Дмитра Костянтиновича Зерова (1895–1971), українського вченого в галузі ботаніки, ботанічної географії, бріології, флористики

120 років від дня народження Тетяни Костянтинівни Якимович (1905–1989), української літературознавиці, педагогині

80 років від дня народження **Світлани Андріївни Йовенко** (1945–2021), української поетеси, , перекладачки, критикині

55 років від дня народження **Дари Корній** [справж. – Мирослава Іванівна Замойська] (1970), української письменниці, журналістки

21

Міжнародний день миру

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 55 / 282

День миру

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 05.02.2002 р. № 100/2002

День працівника лісу

Відзначається щорічно в третю неділю вересня відповідно до Указу Президента України від 28.08.1993 р. № 356/93 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 01.10.2008 р. № 885/2008)

100 років від дня народження **Армандо Нануцці** (1925–2001), італійського кінооператора, одного з найвидатніших майстрів італійського і світового кінематографа 1940–1990 рр.

75 років від дня народження **Раїси Олексіївни Хилько** (1950), української артистки балету, педагогині

70 років від дня народження **Катерини Петрівни Пасічної** (1955), української письменниці, поетеси

22

День партизанської слави

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 30.10.2001 р. № 1020/2001

190 років від дня народження **Олександра Опанасовича Потебні** (1835–1891), українського мовознавця, філософа, теоретика літератури, фольклориста, етнографа, педагога, громадського діяча, засновника Харківської лінгвістичної школи, основоположника психологічного методу в літературознавстві

150 років від дня народження **Мікалоюса Константінаса Чюрльоніса** (1875–1911), литовського живописця, композитора

135 років від дня народження **Павла Варламовича Носача** (1890–1966), українського кобзаря, композитора, бандуриста

130 років від дня народження **Пола Муні** [справж. – Фредерік Мешілем Маєр Вайзенфройнд] (1895–1967), американського актора театру та кіно, народженого в Україні

23

Міжнародний день жестових мов

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 161

175 років від дня народження **Івана Михайловича Каманіна** (1850–1921), українського історика, архівіста, палеографа

135 років від дня народження **Аркадія Васильовича Казки** (1890–1929), українського письменника, поета, перекладача, педагога

Дату народження подано за даними Українського інституту національної пам'яті, УЛЕ, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 24.09.1890 р.

120 років від дня народження **Володимира Михайловича Кубійовича** (1900–1985), українського географа, картографа, демографа, енциклопедиста, видавця, громадсько-політичного діяча, організатора української науки в діаспорі (Париж)

110 років від дня народження **Володимира Юрійовича Бандурака** (1915–1982), українського письменника

110 років від дня народження **Кліффорда Гленвуда Шалла** (1915–2001), американського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1994)

90 років від дня народження **Маргарити Миколаївни Ніколаєвої** (1935–1993), української гімнастки

24

150 років від дня народження **В'ячеслава Костянтиновича Розвадовського** (1875–1943), українського художника, педагога, популяризатора народного мистецтва

135 років від дня народження **Івана Івановича Мозалевського** [псевд. Жан Алле] (1890–1975), українського графіка, живописця, мистецтвознавця, педагога

Дату народження подано за ЕІУ, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 12.03.1890 р.

130 років від дня народження **Сергія Гордійовича Карпенка** (1895–1959), українського актора

130 років від дня народження **Андре Фредеріка Курнана** (1895–1988), американського лікаря, фізіолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1956)

120 років від дня народження **Северо Очоа** (1905–1993), іспанського та американського біохіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1959)

90 років від дня народження **Леоніда Генріховича Фрізмана** (1935–2018), українського літературознавця, філолога, публіциста, педагога

25

260 років від дня народження **Міхала Клеофаса Огінського** (1765–1833), польського композитора, політичного та державного діяча

100 років від дня народження **Михайла Сергійовича Бароянца** (1925–2006), українського живописця

100 років від дня народження **Юрія Павловича Хілобокова** (1925–1996), українського диригента, скрипаля, педагога

85 років від дня народження **Лариси Захарівни Мороз** (1940), української літературознавиці, мистецтвознавиці, театрознавиці

26

День апостола та євангеліста Іоанна Богослова

Міжнародний день боротьби за повну ліквідацію ядерної зброї

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 32

140 років від дня народження **Михайла Орисика** (1885–1946), українського майстра художнього різьблення на дереві, педагога, засновника школи дерев'яної лемківської скульптури

135 років від дня народження **Івана Васильовича Полтавця-Остриниці** (1890–1957), українського військово-політичного та державного діяча (Німеччина)

80 років від дня народження **Світлани Іванівни Коливанової** (1940), української артистки балету, балетмейстерки, педагогині

27

Всесвітній день туризму

Відзначається щорічно в день затвердження Статуту Всесвітньої туристичної організації

День туризму

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 21.09.1998 р. № 1047/98

150 років від дня народження **Олександра Матвійовича Вербицького** (1875–1958), українського архітектора, педагога, автора проєктів сучасної споруди Київського залізничного вокзалу та Київського державного банку (нині – Національний банк України) та ін.

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX та за ЕІУ; за іншими даними народився 26.09.1875 р.

140 років від дня народження **Всеволода Михайловича Зуммера** (1885–1970), українського мистецтвознавця

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за біографічним довідником «Мистецтво України», інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 26.09.1885 р.

130 років від дня народження **Володимира Олександровича Кобилянського** (1895–1919), українського письменника, поета, перекладача, педагога

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за ЕІУ, УЛЕ; за іншими даними народився 27.08.1895 р.

125 років від дня народження **Микити Миновича Грищенка** (1900–1987), українського вченого, педагога, організатора освіти в Україні

120 років від дня народження **Валеріана Даниловича Довженка** (1905–1995), українського музикознавця, композитора, музично-громадського діяча

120 років від дня народження **Івана Демидовича Золотоверхого** (1905–1978), українського історика, культуролога, книгознавця, бібліографа, педагога

115 років від дня народження **Миколи Васильовича Арсенича** (Арсенича-Березовського) (1910–1947), українського військово-політичного діяча, творця військової контррозвідки ОУН – Служби Безпеки ОУН

28

Міжнародний день загального доступу до інформації

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 5 та рішення ЮНЕСКО 38 С/70

Всесвітній день боротьби проти сказу

Відзначається щорічно з 2007 р., встановлений з ініціативи Глобального альянсу з контролю сказу (*Global Alliance for Rabies Control*). Приурочений до дня смерті французького мікробіолога Л. Пастера, який створив першу в історії вакцину від сказу

День машинобудівника

Відзначається щорічно в четверту неділю вересня відповідно до Указу Президента України від 08.09.1993 р. № 361/93

110 років від дня народження **Івана Олександровича Гуржія** (1915–1971), українського історика

Дату народження подано за ЕІУ, довідником «Провідники духовності в Україні», даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 15.09.1915 р.

29

29–30 Дні пам'яті жертв Бабиного Яру

Міжнародний день поширення інформації про продовольчі втрати та харчові відходи

Відзначається щорічно, заснований з ініціативи Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН

260 років від дня народження **Карла Людвіга Гардінга** (1765–1834), німецького астронома, який відкрив астероїд Юнона

180 років від дня народження **Івана Карповича Карпенка-Карого** [справж. – Тобілевич] (1845–1907), українського драматурга, актора, режисера, прозаїка, театрального діяча, одного з корифеїв українського побутового театру

140 років від дня народження **Михайла Михайловича Щеглова** (1885–1955), українського художника, карикатуриста, ілюстратора книг

90 років від дня народження **Левка Довговича** (1935), українського хорового диригента, культурно-громадського діяча (Словаччина)

50 років від дня заснування (1975) **Інституту розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця НААН України**

30

Міжнародний день перекладу

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 288

Всеукраїнський день бібліотек

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України 14.05.1998 р. № 471/98 від

310 років від дня народження **Етьєна Бонно де Кондільяка** (1715–1780), французького філософа, психолога, логіка, економіста, основоположника асоціативної психології

190 років від дня народження **Федора Івановича Заревича** (1835–1879), українського письменника, журналіста, публіциста, редактора, видавця, засновника української періодики в Галичині

125 років від дня народження **Параски Олексіївни Березовської** (1900–1986), української вишивальниці

120 років від дня народження **Костянтина Петровича Кошевського** [справж. – Скляр] (1895–1945), українського режисера

120 років від дня народження **Невілла Френсіса Мотта** (1905–1996), англійського фізика-теоретика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1977)

110 років від дня народження **Любові Євгенівни Возняк-Лемик** (1915–2007), української громадсько-політичної діячки, учасниці повстанського і правозахисного руху, членкині ОУН

90 років від дня народження **Теофіла Ребошапки** (1935), українського поета (Румунія)

75 років від дня народження **Любові Андріївни Дубровіної** (1950), української історикині бібліотечної справи, книгознавиці, документознавиці, архівознавиці, засновниці української кодикологічної школи, генеральної директорки Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (з 2018 р.)

Цього місяця виповнюється:

400 років від початку (вересень–листопад 1625) козацько-селянського повстання під проводом гетьмана Марка Жмайла проти політичного, економічного, релігійного гніту Речі Посполитої

110 років від часу заснування (1915) в Рівному Національного університету водного господарства та природокористування (на той час – Київське середнє сільськогосподарське гідротехнічне училище)

80 років від часу заснування (1945) Закарпатської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Ф. Потушняка (створено на базі Ужгородської міської публічної бібліотеки)

ЖОВТЕНЬ

1

Покрова Пресвятої Богородиці

Міжнародний день музики

Відзначається щорічно за рішенням Міжнародної музичної ради при ЮНЕСКО

Міжнародний день людей похилого віку

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 45 / 106

День захисників і захисниць України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 14.10.2014 р. №806/2014 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 28.07.2023 р. № 455/2023)

День Українського козацтва

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 07.08.1999 р. № 966/99 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 28.07.2023 р. № 455/2023)

День ветерана

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 24.09.2004 р. № 1135/2004

190 років від дня народження Остапа (Євстахія) Волощак (1835–1918), українського ботаніка, біолога, зоолога, флориста, педагога

190 років від дня народження Адама Поліцера (1835–1920), австрійського лікаря, одного з основоположників отіатрії, розділу оториноларингології

125 років від дня народження Степана Куропася (1900–2001), українського журналіста, публіциста, мемуариста, видавця, громадського діяча (США)

100 років від дня народження Марії Петрівни Савчин (1925–2013), української політичної діячки, членкині ОУН і УПА (США)

90 років від дня народження Джулі Ендрюс (1935), англійської актриси театру та кіно, співачки («Мері Поппінс», «Звуки музики»)

85 років від дня народження Михайла Ільковича Михайлюка (1940), українського поета, прозаїка, критика, головного редактора часопису Союзу українців Румунії «Український вісник» (Румунія)

80 років від дня заснування (1945) Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України (на той час – Науково-дослідний інститут психології)

2

Міжнародний день боротьби проти насилля

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 61 / 271

35 років від початку (02–17.10.1990) у Києві студентської **Революції на граніті** – масової акції громадянської непокори, спрямованої на захист національних інтересів українського народу

160 років від дня народження **Дениса Володимировича Січинського** (1865–1909), українського композитора, диригента, піаніста, музичного критика, музично-громадського діяча

90 років від дня народження **Юрія Григоровича Савченка** (1935–2018), українського художника

90 років від дня народження **Ірми Фантинівни Тоцької** (1935–2013), української музеєзнавиці, історикині, археологині

3

125 років від дня народження **Томаса Клейтона Вулфа** (1900–1938), американського письменника

125 років від дня народження **Михайла Олександровича Донця** (1900–1981), українського режисера, актора

80 років від дня народження **Юрія Васильовича Діденка** (1945), українського графіка, дизайнера

4

Всесвітній день захисту тварин

Вперше проведений у 1925 р. з ініціативи німецького письменника і зоозахисника Г. Ціммерманна. Затверджений у 1931 р. Міжнародним конгресом прихильників руху захисту прав тварин, який проходив у Флоренції (Італія)

150 років від дня відкриття (1875) **Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича** (на той час – Чернівецький університет ім. Франца-Йосифа)

140 років від дня народження **Дмитра Васильовича Андрусенка** (1885–1965), українського диригента, бандуриста, педагога, організатора капели бандуристів (Суми)

125 років від дня відкриття (1900) **Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької** (на той час – Великий міський театр)

120 років від дня народження **Бориса Миколайовича Лисаневича** (1905–1985), українського артиста балету, підприємця (Непал)

5

Всесвітній день учителя

Відзначається щорічно в ознаменування річниці підписання Рекомендацій ЮНЕСКО та Міжнародної організації праці щодо становища вчителів (UNESCOPRESSE, vol. 4, no. 17, p. 9)

День працівників освіти (День учителя)

Відзначається щорічно в першу неділю жовтня відповідно до Указу Президента України від 11.09.1994 р. № 513/94

День територіальної оборони України

Відзначається щорічно в першу неділю жовтня відповідно до Указу Президента України від 30.09.2020 р. № 417/2020

110 років від дня народження **Івана Васильовича Коляски** (1915–1997), українського історика, публіциста, перекладача, дисидента, громадського діяча

85 років від дня народження **Володимира Омеляновича Забаштанського** (1940–2001), українського поета, перекладача

75 років від дня народження **Володимира Григоровича Пахомова** (1950), українського художника декоративно-ужиткового та монументального мистецтва

День апостола Фоми

Всесвітній день Хабітат (Міжнародний день житла)

Відзначається щорічно в перший понеділок жовтня відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 40 / 202

Всесвітній день бавовни

Відзначається з 2019 р. відповідно до рішення ООН

Всесвітній день архітектури

Відзначається щорічно в перший понеділок жовтня за рішенням 20-ї Генеральної асамблеї Міжнародного союзу архітекторів

Міжнародний день лікаря

Відзначається щорічно в перший понеділок жовтня з ініціативи ВООЗ

280 років від дня народження **Франциска Смуглевича** (1745–1807), польського художника, засновника литовської національної школи живопису

125 років від дня народження **Дмитра Євменовича Бованенка** (1900–1942), українського історика, економіста, педагога

120 років від дня народження **Юхима Ісаковича Русинова** (1905–1969), українського композитора, диригента

115 років від дня народження **Романа Миколайовича Кравчука** (1910–1951), українського військово-політичного діяча, члена ОУН, полковника УПА

80 років від дня заснування (1945) **Івано-Франківського національного медичного університету** (на той час – Станіславський державний медичний інститут)

7

150 років від дня народження **Антоніа Казимировича Добкевича** (1875–1956), українського та польського піаніста, педагога

140 років від дня народження **Нільса Генрика Давида Бора** (1885–1962), датського фізика, громадського діяча, одного з творців сучасної фізики, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1922)

100 років від дня народження **Василя Васильовича Кіосе** (1925–1993), українського диригента, педагога

90 років від дня народження **Віктора Івановича Задорожного** (1935–2010), українського живописця, педагога

90 років від дня народження **Томаса Майкла Кенеллі** (1935), австралійського письменника, драматурга

75 років від дня народження **Леоніда Борисовича Горовця** (1950–2013), українського та ізраїльського кінорежисера, сценариста

8

День юриста

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 16.09.1997 р. № 1022/97

440 років від дня народження **Генріха Шютца** (1585–1672), німецького композитора, диригента, органіста, педагога

190 років від дня народження **Отто Христіана Мора** (1835–1918), німецького інженера, механіка, творця однієї з теорій міцності (теорія міцності Мора)

180 років від дня народження **Віктора Львовича Кирпичова** (1845–1913), українського вченого-механіка, інженера, педагога, громадського діяча, організатора вищої технічної освіти в Україні, засновника і першого директора Харківського технологічного інституту

(1885–1898; нині – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут») та Київського політехнічного інституту (1898–1902; нині – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»)

140 років від дня народження **Володимира Євтимовича (Юхимовича) Свідзінського** (1885–1941), українського поета, літературознавця, перекладача

125 років від дня народження **Файни Григорівни Гасенко** [справж. – Омельченко] (1900–1965), української актриси

100 років від дня народження **Леля Миколайовича Кузьмінкова** (1925–2012), українського художника монументально-декоративного мистецтва, живописця, графіка, скульптора, громадського діяча

100 років від дня народження **Степана Ільковича Стельмашука** (1925–2011), українського диригента, композитора, музиканта, фольклориста, есеїста, педагога, культурно-громадського діяча

80 років від дня народження **Миколи Павловича Зніщенка** (1945), українського бібліотекознавця, бібліографознавця, книгознавця, педагога

75 років від дня народження **Галини Михайлівни Сапегіної** (1950), української художниці

9

Всесвітній день пошти

Відзначається щорічно в річницю заснування Всесвітнього поштового союзу (UPU / Tokyo Congress 1969/ Res. C. 11)

190 років від дня народження **Шарля Каміля Сен-Санса** (1835–1921), французького композитора, диригента, піаніста, органіста, музичного критика, громадського діяча

120 років від дня народження **Юхима Яковича Лішанського** (1905–1982), українського режисера, педагога

60 років від дня народження **Сергія Олексійовича Карпенка** (1965), українського майстра різьблення на дереву

10

Всесвітній день охорони психічного здоров'я

Відзначається щорічно з 1992 р. за ініціативою Всесвітньої федерації психічного здоров'я ВООЗ

День працівників стандартизації та метрології

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 08.10.2002 р. № 910/2002

125 років від дня народження **Євгенії Еммануїлівни Азарх-Опалової** (1900–1985), української актриси театру та кіно

120 років від дня народження **Івана Івановича Волошина** (1905–1973), українського письменника, журналіста

90 років від дня народження **Ореста Івановича Кураша** (1935–2006), українського диригента, педагога, громадського діяча

90 років від дня заснування (1945) у таборі для переміщених осіб в Авгсбурзі **Архіву-Музею ім. Дмитра Антоновича УВАН у США**

75 років від дня народження **Олександра Олексійовича Белини** (1950–2008), українського кіноактора

11

Міжнародний день дівчаток (Міжнародний день дівчат)

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 170

Всесвітній день мігруючих птахів

Відзначається щорічно в другу суботу жовтня та другу суботу травня. Започаткований у 2006 р. Секретаріатом Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водоплавних птахів (AEWA) у співпраці з Секретаріатом Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, CMS)

220 років від дня народження **Карла Флоріановича Вишневецького** (1805–1863), українського вченого в галузі ветеринарії

200 років від дня народження **Конрада Фердінанда Маєра** (1825–1898), швейцарського письменника, поета

140 років від дня народження **Франсуа Моріака** (1885–1970), французького письменника, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1952)

120 років від дня народження **Олександра Степановича Павлова** (1905–1969), українського живописця

85 років від дня народження **Аркадія Йосиповича Слущкого** (1940–2019), українського поета, перекладача, книгознавця (США)

12

День художника

Відзначається щорічно в другу неділю жовтня відповідно до Указу Президента України від 09.11.1998 р. № 1132/98

День працівників державної санітарно-епідеміологічної служби

Відзначається щорічно в другу неділю жовтня відповідно до Указу Президента України від 05.10.2004 р. № 1178/2004

170 років від дня народження **Артура Нікіша** (1855–1922), німецького та угорського диригента, композитора, педагога, одного з основоположників сучасної школи диригування

160 років від дня народження **Артура Гардена** (1865–1940), англійського біохіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1929)

160 років від дня народження **Володимира Олександровича Кістяківського** (1865–1952), українського фізико-хіміка

100 років від дня народження **Юрія Федоровича Хохоло** (1925–1989), українського архітектора

90 років від дня народження **Лучано Паваротті** (1935–2007), італійського оперного співака

80 років від дня народження **Тетяни Ігорівни Дугаєвої** (1945), української мистецтвознавиці, музеєзнавиці, культурної діячки

13

Міжнародний день зменшення ризику природних катастроф

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 64 / 200

200 років від дня народження **Чарльза Фредеріка Ворта** (1825–1895), французького модельєра, засновника дому моди «House of Worth»

145 років від дня народження **Василя Онуфрійовича Кудрика** (1880–1963), українського письменника, журналіста, священника, громадського діяча (Канада)

140 років від дня народження **Романа Михайловича Волкова** (1885–1959), українського літературознавця, мистецтвознавця, фольклориста

110 років від дня народження Андрія Федоровича Євенка (1915–1991), українського актора, диктора

100 років від дня народження Маргарет Гільди Тетчер (1925–2013), британської політичної діячки

14

600 років від дня народження Алессо Бальдовінетті (1425–1499), італійського художника, майстра художньої мозаїки

170 років від дня народження Юрія (Георгія) Кальмана Юрійовича Жатковича (1855–1920), українського та угорського історика, етнографа, літературознавця, письменника, перекладача, священника

170 років від дня народження Вільяма Йорка Макгрегора (1855–1923), шотландського художника-постімпресіоніста, засновника та теоретика художньої групи Глазго Бойс

150 років від дня народження Андрія Павловича Виноградова (1875–1933), українського вченого в галузі металургії, одного з засновників наукових шкіл з термічної обробки та прокатки металів та організатора першої в Україні металографічної лабораторії

85 років від дня народження Олександра (Леся) Олександровича Сердюка (1940–2010), українського актора театру та кіно, педагога

75 років від дня народження Віктора Федоровича Баранова (1950–2014), українського письменника, поета, прозаїка, перекладача, головного редактора журналу «Київ»

15

Міжнародний день сільських жінок

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 136

410 років від дня заснування (1615) Національного університету «Києво-Могилянська академія» (постала як школа для дітей усіх станів на кошти, відписані знатною київською шляхтянкою Галшкою Гулевичівною)

165 років від дня народження Софії Віталіївни Тобілевич (1860–1953), української актриси, фольклористки, етнографіні, письменниці, перекладачки, дружини корифея українського театру Івана Карпенка-Карого

140 років від дня народження Олександра Антоновича Надраги (1885–1962), українського правознавця, громадського діяча, педагога

130 років від дня народження Володимира Зеноновича Гжицького (1895–1973), українського письменника

130 років від дня народження Василя Георгійовича Федорова (1895–1959), українського письменника, гумориста, перекладача (Чехія)

120 років від дня народження Анатолія Кириловича Бабка (1905–1968), українського хіміка, засновника київської школи хіміків-аналітиків

120 років від дня народження Чарлза Персі Сноу (1905–1980), англійського письменника, фізика, хіміка, державного діяча

16

Всесвітній день продовольства

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 35 / 70

180 років від дня народження Владимира Івановича Мажуранича (1845–1928), хорватського історика, юриста, письменника, лексикографа

125 років від дня народження Федора Родіоновича Богданова (1900–1973), українського хірурга, ортопеда-травматолога

Дату народження подано за ЕСУ, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 15.10.1900 р., 28.10.1900 р.

120 років від дня народження **Василя Васильовича Витвицького** (1905–1999), українського композитора, музикознавця, педагога, громадсько-культурного діяча (США)

100 років від дня народження **Діонізія Шолдри** (1925–1995), українського живописця, архітектора, реставратора

17

Міжнародний день боротьби за ліквідацію бідності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 196

125 років від дня народження **Петра Мефодійовича Василенка** (1900–1999), українського вченого в галузі машинознавства і сільськогосподарської механіки

125 років від дня народження **Дениса Миколайовича Калюжного** (1900–1976), українського гігієніста

110 років від дня народження **Артура Ашера Міллера** (1915–2005), американського драматурга, прозаїка

110 років від дня народження **Марка Ілліча Янковського** (1915–1980), українського художника театру, сценографа

105 років від дня народження (1920–1945) **Юрія Олександровича Стельмашука**, українського політичного діяча, одного з організаторів УПА на Волині

95 років від дня народження **Леоніда Самійловича Товстухи** (1930–2010), українського майстра декоративно-ужиткового мистецтва

90 років від дня народження **Олександра Даниловича Пономаріва** (1935–2020), українського мовознавця, публіциста, перекладача, громадського діяча

80 років від дня народження **Володимира Андрійовича Чепелика** (1945–2021), українського скульптора, педагога

18

День апостола та євангеліста Луки

День працівників целюлозно-паперової промисловості

Відзначається щорічно у третю суботу жовтня відповідно до Указу Президента України від 01.10.2008 р. № 885/2008

180 років від дня народження **Юліана (Юліяна) Медведського (Медвецького)** (1845–1918)], українського та польського вченого, геолога, мінералога, петрографа, педагога, громадського діяча

Дату народження подано за ЕСУ, надгробним пам'ятником; за іншими даними народився 08.10.1845 р., 16.10.1845 р., 28.10.1845 р.

140 років від дня народження **Віктора Григоровича Аверіна** (1885–1955), українського біолога-зоолога, громадського діяча

140 років від дня народження **Миколи Михайловича Баженова** (1885–1962), українського мовознавця, літературознавця, педагога

140 років від дня народження **Володимира Антоновича Кучера** (1885–1959), українського фізика, педагога

125 років від дня народження **Харитини (Хариті) Мусіївни Кононенко** (1900–1943), української письменниці, журналістки, перекладачки, етнографіні, громадської діячки, активістки жіночого руху, засновниці та керівниці Українського Червоного Хреста на Волині

110 років від дня народження **Бориса Борисовича Тимофєєва** (1915–2002), українського вченого в галузі автоматики

100 років від дня народження Петра Микитовича Мороза (1925–2013), українського художника, графіка

80 років від дня заснування (1945) Ужгородського національного університету

19

День працівників харчової промисловості

Відзначається щорічно у третю неділю жовтня відповідно до Указу Президента України від 08.08.1995 р. № 714/95

130 років від дня народження Петра Івановича Гузя (1895–1959), українського кобзаря

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 07.10.1898 р.

90 років від дня народження Івана Олександровича Бабенка (1935–2013), українського живописця, графіка, плакати́ста

90 років від дня народження Вольфрама Бурггардта (1935), українського поета, перекладача, літературознавця, редактора (Німеччина), сина поета Юрія Клена (Освальда Бурггардта)

80 років від дня народження Володимира Івановича Кочергіна (1945–1991), українського поета, письменника

20

Всесвітній день статистики

Відзначається кожні п'ять років, починаючи з 2010 р., відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 69 / 282

Всеукраїнський день боротьби із захворюванням на рак молочної залози

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 17.01.2005 р. № 42/2005

100 років від дня народження Дмитра Федоровича Шкрібляка (1925–2008), українського майстра художнього різьблення та інкрустації на дереві

75 років від дня народження Надії Степанівни Гудилко (1950), української художниці-реставраторки, майстрині декоративного розпису, витинанки, вишивки

75 років від дня народження Христини Сеньків (Сеньків-Велигорської) (1950–2018), української художниці (Канада)

75 років від дня народження Ганни Павлівни Чміль (1950), української кінознавиці, культурологині, організаторки кіновиробництва, філософині, педагогині

70 років від дня народження Богдана Володимировича Мусієвського (1955), українського живописця, графіка

70 років від дня народження В'ячеслава Васильовича Реді [Редя] (1955), українського диригента

21

125 років від дня народження Поліни Мусіївни Нятко [справж. –Табачникова] (1900–1994)], української актриси, режисерки, педагогині

125 років від дня народження Василя Тисяка (1900–1967), українського співака (Канада)

115 років від дня народження Мирослава Дмитровича Радиша (1910–1956) українського художника, театрального декоратора (США)

75 років від дня народження Наталії Миколаївни Кушнарєнко (1950), української бібліографіні, науковиці в галузі документознавства, бібліотечного краєзнавства, бібліотечно-інформаційної діяльності

22

160 років від дня народження Кріст'яна (Крістіана, Хрістіана) Рауда (1865–1943), естонського художника, графіка, одного з засновників Естонського національного музею

120 років від дня народження Жозефа Косми (1905–1969), французького композитора

100 років від дня народження Петра Костьовича Медведика (1925–2006), українського літературознавця, фольклориста, театрознавця, краєзнавця, бібліографа

100 років від дня народження Роберта Раушенберга (1925–2008), американського художника, графіка

90 років від дня народження Бориса Ілліча Олійника (1935–2017), українського поета, публіциста, перекладача, літературознавця, журналіста, громадсько-політичного діяча, Героя України (2005)

23

130 років від дня народження Миколи Васильовича Божка-Божинського (Божинського-Божка) (1895–1918), українського військового діяча, воїна Армії УНР, учасника бою під Крутами

130 років від дня народження Якова Ісаковича Кальницького (1895–1949), українського письменника

120 років від дня народження Андрія Васильовича Клоччі (Клоччя) [справж. – Левитський] (1905–1972), українського письменника, критика

120 років від дня народження Фелікса Блоха (1905–1983), американського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1952)

110 років від дня народження Зінаїди Володимирівни Волковинської (1915–2010), української художниці

90 років від дня народження Петра Миколайовича Дідовича (1935–2010), українського письменника, журналіста

24

День Організації Об'єднаних Націй

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 2782 (XXVI)

Всесвітній день інформації щодо розвитку

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 3038 (XXVII)

140 років від дня заснування (1885) у Львові «Народної Ради» – політичної організації галицьких народовців

130 років від дня народження Пилипа Васильовича Драника (1895–1930), українського військового діяча, сотника Армії УНР, повстанського отамана, художника

25

200 років від дня народження Йоганна Штрауса (сина) (1825–1899), австрійського композитора, диригента, скрипаля

170 років від дня народження Яна-Гануша Махала (1855–1939), чеського славіста, історика літератури

165 років від дня народження Миколи Семеновича Самокиша (Самокиши) (1860–1944), українського живописця, графіка, педагога, громадського діяча

140 років від дня народження **Карпа Дем'яновича Трохименка** (1885–1979), українського живописця, історика образотворчого мистецтва, педагога

110 років від дня народження **Леоніда Сильвестровича Лупана** (1915–1944), українського поета

85 років від дня народження **Ярослава Степановича Яцківа** (1940), українського вченого в галузі астрономії, космічної геодинаміки та космічних досліджень, геодезиста, видавця, громадського діяча

26

День автомобіліста і дорожника

Відзначається щорічно в останню неділю жовтня відповідно до Указу Президента України від 13.10.1993 р. № 452/93 (Указ у редакції Указу Президента від 22.10.1997 р. № 1173/1997)

380 років від дня народження **Арта (Арента) Йоханса де Гелдера** (1645–1727), голландського живописця

340 років від дня народження **Джузеппе Доменіко Скарлатті** (1685–1757), італійського композитора, клавесиніста

140 років від дня народження **Андрія Васильовича Ніковського** (1885–1942), українського мовознавця, літературознавця, публіциста, журналіста, перекладача, громадсько-політичного та державного діяча, одного з засновників Української Центральної Ради

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за даними Українського інституту національної пам'яті, Юридичною енциклопедією; за іншими даними народився 14.10.1885 р.

100 років від дня народження **Василя Леонтійовича Завгороднього** (1925–2009), українського живописця, майстра різьблення по дереву, співака, письменника

80 років від дня народження **Володимира Андрійовича Берсенєва** (1945),

українського лікаря-невропатолога, письменника, мецената, громадського діяча

Дату народження подано за даними Медичного центру Берсенєва, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 29.10.1945 р.

75 років від дня народження **Володимира Савовича Лиса** (1950), українського письменника, драматурга, журналіста, публіциста

75 років від дня народження **Дмитра Івановича Сивака** (1950), українського майстра художньої обробки дерева, іконопису та малярства

27

День преподобного Нестора Літописця

Всесвітній день аудіовізуальної спадщини

Відзначається щорічно відповідно до резолюції, затвердженої на 33-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО (2005)

День української писемності та мови

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 06.11.1997 р. № 1241/97 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 28.07.2023 р. № 455/2023)

280 років від дня народження **Максима Созонтовича Березовського** (1745–1777), українського композитора, диригента, скрипаля, співака, класика європейської музики

140 років від дня народження **Юхима Спиридоновича Михайліва** (1885–1935), українського живописця, графіка, мистецтвознавця, пам'яткоохоронця

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за ЕІУ; за іншими даними народився 28.10.1885 р.

120 років від дня народження **Тамари Михайлівни Мороз-Стрілець** (1905–1994), української письменниці, літературознавиці

90 років від дня народження **Віталія Миколайовича Куликова** (1935–2015), українського живописця, графіка, книжкового дизайнера, педагога

80 років від дня народження **Олександра Антоновича Рябошапки** (1945–2018), українського письменника, публіциста, журналіста, краєзнавця

28

День дідусів і бабусь

Неофіційне свято, запроваджено в 2009 р. у Нідерландах. У різних країнах відзначається в різні дні, в Україні – щорічно 28 жовтня

День визволення України від фашистських загарбників [День вигнання нацистських окупантів з України] (1944)

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 20.10.2009 р. № 836/2009

130 років від дня народження **Майка (Михайла) Гervasійовича Йогансена** (1895–1937), українського письменника, поета, перекладача, літературознавця, мовознавця, сценариста, критика, одного з засновників літературного об'єднання ВАПЛІТЕ

120 років від дня народження **Абу Сарсенбаєва** (1905–1995), казахського поета, перекладача, який оспівував Україну у віршах, присвятив Т. Шевченку поеми «Вишневий сад» і «Син честі» (зб. «Біла хмара», Алма-Ата, 1958)

100 років від дня народження **Георгія Миколайовича Кислого** (1925–1997), українського архітектора

29

210 років від дня народження **Людвіта Велислава Штура** (1815–1856), словацького поета, журналіста, видавця, філолога, філософа, громадського діяча, одного з ідеологів національного відродження у Словаччині

125 років від дня народження **Степана Бена** [справж. – Степан Федорович Бендюженко] (1900–1937), українського поета

75 років від дня народження **Андрія Андрійовича Пікуша** (1950), українського майстра петриківського розпису, громадського діяча

75 років від дня народження **Олександра Петровича Шеремета** (1950–2007), українського живописця

30

200 років від дня народження **Дмитра Івановича Безперчого** (1825–1913), українського живописця, графіка, педагога

150 років від дня народження **Аветіка Сааковича Ісаакяна** (1875–1957), вірменського письменника, поета, публіциста, автора передмови до вірменських видань «Кобзаря» (1939, 1954, 1961); підтримував дружні стосунки з М. Рильським і П. Тичиною

145 років від дня народження **Павла Костянтиновича Федоренка** (1880–1962), українського історика, археографа, архівіста, краєзнавця

130 років від дня народження **Герхарда Йоганнеса Пауля Домагка** (1895–1964), німецького патолога, бактеріолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1939)

130 років від дня народження **Луки Юрійовича Луціва** (1895–1984), українського публіциста, літературознавця, журналіста, критика, громадського діяча (США)

130 років від дня народження **Дікінсона Річардса** (1895–1973), американського кардіолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1956)

125 років від дня народження **Рагнара Артура Граніта** (1900–1991), шведського фізіолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1967)

120 років від дня народження **Костянтина Степановича Борисенка** (1905–1975), українського вченого в галузі гірничої механіки

100 років від дня народження **Ірини Йосифівни Савицької-Козак** (1925–2015), української діячки ОУН і УПА, зв'язкової Р. Шухевича (Німеччина)

31

Всесвітній день міст

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 239

230 років від дня народження **Джона Кітса** (1795–1821), англійського поета

210 років від дня народження **Карла Теодора Вільгельма Веєрштрасса** (1815–1897), німецького математика

190 років від дня народження **Йоганна Фрідріха Вільгельма Адольфа фон Байєра** (1835–1917), німецького хіміка-органіка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1905)

140 років від дня народження **Сергія Стефановича Жука** (1885–1969), українського скульптора, письменника, перекладача, мистецтвознавця, громадсько-політичного та культурного діяча (Німеччина)

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX; за іншими даними народився 19.10.1885 р., 20.10.1885 р.

100 років від дня народження **Джона Попла** (1925–2004), англійського хіміка-теоретика, одного з засновників сучасної обчислювальної хімії, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1998)

90 років від дня народження **Світлани Тихонівни Кириченко** (1935–2016), української громадської діячки, учасниці правозахисного руху

Цього місяця виповнюється:

160 років від часу заснування (1865) **Житомирського обласного краєзнавчого музею**

100 років від часу відкриття (1925) **Харківського національного академічного театру опери та балету ім. М. В. Лисенка** (на той час – Українська державна столична опера) – першого українського стаціонарного оперного театру (будівля театру постраждала 12 березня 2022 р. у ході російсько-української війни)

30 років від часу заснування (1995) **Національного військово-історичного музею України** (на той час – Центральний музей Збройних Сил України)

ЛИСТОПАД

1

Міжнародний день вегана

Відзначається щорічно з 1994 р., в день заснування першої «Веганської спільноти» у Великій Британії

210 років від дня народження **Кроуфорда Вільямсона Лонга** (1815–1878), американського лікаря, фармацевта, який першим застосував ефірний наркоз у хірургічній практиці

130 років від дня народження **Василя Сергійовича Яременка** (1895–1976), українського актора

90 років від дня народження **Маргарити Павлівни Жиліної** (1935–2022) української художниці декоративно-ужиткового текстилю, живописиці, педагогині

90 років від дня народження **Олександра Федосійовича Зайвого** (1935–1999), українського поета

90 років від дня народження **Володимира Степановича Мирного** (1935–2020), українського поета, письменника, перекладача

85 років від дня народження **Миколи Хомича Лиходіда** (1940–1993), українського поета, журналіста

70 років від дня народження **Валентини Петрівни Донченко-Бутковської** (1955), української актриси, радіоведучої

2

Міжнародний день припинення безкарності за злочини проти журналістів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 163

День працівника соціальної сфери

Відзначається щорічно в першу неділю листопада відповідно до Указу Президента України від 13.04.1999 р. № 374/99

210 років від дня народження **Джорджа Буля** (1815–1864), британського математика, філософа

140 років від дня народження **Харлоу Шеплі** (1885–1972), американського астронома

120 років від дня народження **Надії Сергіївни Косенко** (1905–1992), української культурної діячки, організаторки бібліотечної справи в Україні, педагогині

110 років від дня народження **Семена Семеновича Лаврика** (1915–1990), українського лікаря-гематолога

90 років від дня народження **Володимира Радіоновича Коломійця** (1935–2017), українського поета, перекладача, редактора

3

День інженерних військ

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 27.10.1999 р. № 1399/99

День ракетних військ і артилерії

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 31.10.1997 р. № 1215/97

525 років від дня народження **Бенвенуто Челліні** (1500–1571), італійського скульптора, живописця, ювеліра, письменника

160 років від дня народження **Сергія Петровича Мартоса** (1865–1911), українського письменника, перекладача

125 років від дня народження **Адольфа (Аді) Дасслера** (1900–1978), німецького підприємця, засновника компанії з виробництва спортивної продукції «Adidas»

100 років від дня народження **Анатолія Антоновича Бєлова** [справж. – Дубін] (1925–2001), українського артиста балету, педагога

4

День залізничника

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 15.07.1993 р. № 257/93-рп (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 11.12.2002 р. № 1140/2002)

75 років від дня підписання (1950) **«Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод»** (Європейської конвенції з прав людини)

450 років від дня народження **Гвідо Рені** (1575–1642), італійського художника

180 років від дня народження **Францішека Гавронського-Равіти** (Равіти-Гавронського) (1845–1930), польського історика, етнографа, письменника

130 років від дня народження **Василя-Дмитра Васильовича Кучабського** (1895–1945), українського історика, публіциста, редактора, громадсько-політичного та військового діяча (Німеччина)

5

Всесвітній день поширення інформації про проблему цунамі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 70 / 203

400 років від дня укладення (1625) **Куруківського договору** між польським гетьманом С. Конєцпольським і гетьманом М. Дорошенком в урочищі Ведмежі Лози (поблизу сучасного м. Кременчук) під час козацького повстання, очолюваного М. Жмайлом

170 років від дня народження **Леона Філіпа Тейсерана де Бора** (1855–1913), французького метеоролога, який відкрив стратосферу

110 років від дня народження **Анатолія Мефодійовича Хорунжого** (1915–1991), українського письменника, прозаїка, журналіста

6

Міжнародний день запобігання експлуатації навколишнього середовища під час війни та збройних конфліктів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 56 / 4

170 років від дня народження **Дмитра Івановича Яворницького** (Еварницького, Яворницького-Еварницького) (1855–1940), українського історика, археолога, лексикографа, етнографа, фольклориста, музеєзнавця, письменника

120 років від дня народження **Дмитра Федоровича Головка** (1905–1978), українського художника-кераміста

100 років від дня народження **Миколи Євгеновича Петренка** (1925–2020), українського письменника, драматурга, журналіста

100 років від дня народження **Олени Йосипівни Француз** (1925–2012), української майстрині декоративного мистецтва в галузі ткацтва

95 років від дня заснування (1930) **Національної наукової медичної бібліотеки України** (на той час – Київська державна медична бібліотека Народного Комісаріату охорони здоров'я України)

90 років від дня народження **Тамари Олександрівни Придатко** (1935–2023), української мистецтвознавиці

7

135 років від дня народження **Сергія Павловича Вікула** (1890–1937), українського журналіста, публіциста, редактора, видавця, громадсько-політичного діяча

125 років від дня народження **Маркіяна Юліановича Смішка** (1900–1987), українського археолога, педагога

110 років від дня народження Філіпа Моррісона (1915–2005), американського астрофізика

110 років від дня народження Наталії Михайлівни Скорульської (1915–1982), української балерини, балетмейстерки, лібретистки, педагогині

100 років від дня відкриття (1925) Одеського академічного українського музично-драматичного театру ім. В. Василька (на той час – Український музично-драматичний театр імені Жовтневої революції)

85 років від дня заснування (07–08.11.1940) Конгресу українців Канади з осередком у Вінніпезі (до 1989 – Комітет українців Канади)

8

Собор Архістратига Михайла

130 років від дня народження Михайла Даниловича Палія-Сидорянського (1895–1963), українського військового діяча, полковника Армії УНР, повстанського отамана

125 років від дня народження Маргарет Манерлін Мітчелл (1900–1949), американської письменниці, журналістки, авторки роману-бестселера «Звіяні вітром»

90 років від дня народження Алена Делона [повне – Ален Фаб'єн Моріс Марсель Делон] (1935–2024), французького та швейцарського актора театру та кіно, режисера, продюсера, сценариста

90 років від дня народження Дмитра Миколайовича Квечка (1935–2010), українського дисидента, керівника та ідеолога підпільної організації «Український національний фронт»

70 років від дня народження Тетяни Василівни Новальської (1955), української бібліотекознавиці, педагогині

30 років від дня відкриття (1995) пам'ятника академіку Д. Яворницькому в Дніпрі

9

Всеукраїнський день працівників культури та майстрів народного мистецтва

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 30.12.2011 р. № 1209/2011 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 30.12.2013 р. № 717/2013; в редакції Указу Президента 28.07.2023 р. № 455/2023)

День виноградаря і винороба України

Відзначається щорічно у другу неділю листопада згідно з Указом Президента України від 22.09.2020 р. № 403/2020

140 років від дня народження Віктора Олександровича Барвінського (1885 – бл. 1940), українського історика, архівіста

130 років від дня народження Людмили Прокопівни Шевченко (1895–1969), української етнографині, фольклористки

75 років від дня народження Приміського Ігоря Пилиповича (1950), українського кінооператора

10

Всесвітній день науки за мир та розвиток

Проголошений на 31-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО в 2001 р. (UNESCO 31 C/Resolution 20)

130 років від дня народження Джона Кнудсена Нортропа (1895–1981), американського авіаконструктора, інженера, промисловця, одного з засновників компанії Lockheed

100 років від дня народження Річарда Бертон [справж. ім'я – Річард-Волтер-Дженкінс] (1925–1984), англійського актора кіно й театру

11

День звільнення м. Херсона від російських окупантів (2022)

190 років від дня народження **Маттіаса Йокумссона** (1835–1920), ісландського поета, журналіста, драматурга, перекладача

140 років від дня народження **Віктора Никаноровича Андрієвського** (1885–1967), українського публіциста, педагога, громадсько-політичного діяча (Німеччина)

130 років від дня народження **Зиновія Лиська** (1895–1969), українського композитора, музикознавця, фольклориста, педагога, музично-громадського діяча (США)

12

220 років від дня народження **Дмитра Михайловича Старицького** (1805–1871), українського театрального діяча, режисера-аматора, драматурга

140 років від дня народження **Михайла Єгоровича Ваценка-Захарченка** (1825–1912), українського вченого, математика, педагога

140 років від дня народження **Михайла Івановича Ситенка** (1885–1940), українського лікаря-хірурга, ортопеда-травматолога

120 років від дня народження **Івана Антоновича Крушельницького** (1905–1934), українського поета, драматурга, перекладача, критика, мистецтвознавця, графіка

105 років від дня народження **Василя Івановича Галаси** [справж. – Галадза] (1920–2002), українського військового та політичного діяча, публіциста, члена ОУН, полковника УПА

100 років від дня заснування (1925) у Празі **Легії Українських Націоналістів**

13

День святителя Іоанна Золотоустого

Міжнародний день незрячих

Відзначається щорічно відповідно до рішення ВООЗ

175 років від дня народження **Роберта Луїса Стівенсона** (1850–1894), англійського письменника

155 років від дня народження **Станіслава Севериновича Дністрянського** (1870–1935), українського вченого-правознавця, педагога, громадсько-політичного та освітнього діяча, автора проекту Конституції ЗУНР

100 років від дня народження **Людмили Семенівни Міляєвої** (1925–2022), української мистецтвознавиці, педагогині

85 років від дня народження **Ігоря Володимировича Скрипника** (1940–2005), українського вченого-математика, педагога

70 років від дня народження **Олександра Олександровича Вацека** (1955), українського хормейстера, диригента, педагога

14

Всесвітній день боротьби із захворюванням на діабет

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A / RES / 61 / 225

260 років від дня народження **Роберта Фултона** (1765–1815), американського інженера, винахідника, творця першого пароплава

140 років від дня народження **Соні Делоне Делоне-Терк** [справж. – Сара Еліївна Штерн] (1885–1979), української та французької художниці, скульпторки, дизайнерки, засновниці художніх напрямків орфізму та симультанізму

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за інтернет-ресурсами; за іншими даними народилась 13.11.1885 р.

130 років від дня народження **Кузьми Панасовича Мінаєва** (1895–1950), українського співака

120 років від дня народження **Гаїни Симонівни Коваленко** (1905–1989), української письменниці, перекладачки, актриси

15

Міжнародний день попередження всіх форм транснаціональної організованої злочинності та боротьби з ними

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 78 / 267

140 років від дня народження **Матвія Івановича Яворського** (1885–1937), українського історика, громадсько-політичного та культурного діяча

110 років від дня народження **Йосипа Михайловича Дудки** (1915–1990), українського поета, журналіста, педагога

95 років від дня народження **Марти Теодозіївни Тарнавської** (1930–2021), української письменниці, перекладачки, критикині, літературознавиці, бібліографині (США)

Дату народження подано за даними Українського національного біографічного архіву, словником-довідником «Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості»; за іншими даними народилась 15.05.1930 р.

80 років від дня заснування (1945) в Авгсбурзі **Української Вільної Академії Наук**

Дату заснування подано за EIU, інтернет-ресурсами; за іншими даними засновано 16.11.1945 р.

80 років від дня заснування (1945) **Інституту металофізики імені Георгія Вячеславовича Курдюмова НАН України** (на той час – Лабораторія металофізики АН УРСР)

16

Всесвітній день пам'яті жертв дорожньо-транспортних пригод

Відзначається щорічно у третю неділю листопада відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 5

Міжнародний день толерантності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 51 / 95

День працівників радіо, телебачення та зв'язку

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 11.11.1994 р. № 667/94

День працівників сільського господарства

Відзначається щорічно в третю неділю листопада відповідно до Указу Президента України від 07.10.1993 р. № 428/93

220 років від дня народження **Карла Вільгельма Распа** (1805–1874), австрійського історика, архівіста, автора нарису «3 історії міста Львова» (1870)

150 років від дня народження **Івана Омеляновича Левицького** (1875–1938), українського композитора, диригента, скрипаля, педагога

130 років від дня народження **Пауля Гіндеміта** (Хіндеміта) (1895–1963), німецького композитора, диригента, альтиста, теоретика музики

130 років від дня народження **Галини Орлівни** [справж. – Ганна Іванівна Мневська] (1895–1955), української письменниці, актриси, педагогині

120 років від дня народження **Міле Клопчича** (1905–1984), словенського поета, літературознавця, перекладача, який підтримував творчі стосунки з українськими поетами та вченими, зокрема М. Рильським, А. Малишком, Г. Вервесом

120 років від дня народження **Миколи Пантелеймоновича Семененка** (1905–1996), українського геолога

110 років від дня народження **Григорія Олексійовича Томенка** (1915–1994), українського живописця, графіка, плакатиста

17

Міжнародний день студентів

Запроваджено 17 листопада 1946 р. у Празі, на Всесвітньому конгресі студентів, на спомин про молодих чеських патріотів, які загинули від рук нацистів у роки Другої світової війни

День студента

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 16.06.1999 р. № 659/99

160 років від дня народження **Івана (Яна) Осиповича Паліцина** (Палицина) [справж. – Паліце] (1865–1931), українського скрипаля, альтиста, диригента, педагога чеського походження

125 років від дня народження **Володимира Івановича Блавацького** [справж. – Трач] (1900–1953), українського актора, режисера, антрепренера, театрального діяча (США)

120 років від дня народження **Михайла Андрійовича Жовтобрюха** (1905–1995), українського мовознавця

115 років від дня народження **Ярослава-Михайла Старуха** (1910–1947), українського публіциста, редактора, політичного, військового та державного діяча, члена ОУН і УПА

100 років від дня народження **Анатолія Сергійовича Буковського** (1925–2006), українського кінорежисера

100 років від дня опублікування (1925) роману Т. Драйзера «Американська трагедія»

55 років від дня народження **Андрія Анатолійовича Кокотюхи** (1970), українського письменника, журналіста, кіносценариста

18

Всесвітній день запобігання актам сексуальної експлуатації дітей, жорстокому поводженню з ними і насильству щодо них та зціленню дітей, які постраждали від таких актів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 77 / 8

День сержанта Збройних Сил України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 19.04.2019 р. № 153/2019

90 років від початку (18.11.1935 – 13.01.1936) **Варшавського процесу** – одного з найбільших судових процесів проти членів ОУН

100 років від дня народження **Зиновії Зиновіївни Масляк** (1925–1984), української художниці декоративного мистецтва

80 років від дня народження **Ірини Михайлівни Дуки** (1945), української актриси театру та кіно, режисерки, педагогині

80 років від дня народження Миколи Івановича Фірсова (1945–2022), українського художника декоративного мистецтва, скульптора-кераміста

19

День працівників гідрометеорологічної служби

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента від 11.03.2003 р. № 208/2003

День скловиробника

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 09.12.2003 р. № 1417/2003

150 років від дня народження Катрі Гриневичевої [справж. – Катерина Василівна Гриневичева] (1875–1947), української письменниці, громадської діячки (Німеччина)

130 років від дня народження Степана Володимировича Масляка (1895–1960), українського поета, перекладача

125 років від дня народження Богдана-Миколи Антоновича Лучаковського (1900–1971), українського вченого в галузі лісознавства, публіциста (США)

120 років від дня народження Авеніра Калениковича Коломийця (1905–1946), українського поета, прозаїка, драматурга, журналіста, редактора, видавця, художника, театрального режисера, виробника бандур (Австрія)

Дату народження подано за ЕСУ, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 19.02.1905 р.

110 років від дня народження Ерла Вілбура Сазерленда (молодшого) (1915–1974), американського біохіміка, фармаколога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1971)

100 років від дня народження Аліни Миколаївни Ламах (1925–2020), української художниці, майстрині художнього текстилю

100 років від дня народження Олексія Юхимовича Прокопенка (1925–2009), українського кінооператора

70 років від дня народження Ігоря Володимировича Щербакова (1955), українського композитора, педагога, громадсько-культурного діяча

20

Всесвітній день дитини

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 836 (IX)

Всесвітній день філософії

Проголошений на 33-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО в 2005 р. Відзначається щорічно у третій четвер листопада (UNESCO 33 C/Resolution 37)

170 років від дня народження Михайла Коцюби (1855–1931), українського публіциста, видавця, педагога, культурно-освітнього та громадського діяча

150 років від дня народження Миколи Ільковича (Ілліча) Мельника (1875–1954), українського вченого, природознавця, ботаніка, громадського діяча

130 років від дня народження Якова Анатолійовича (Нафтуловича) Фіалкова (1895–1958), українського вченого-хіміка, засновника Центру наукових досліджень з хімії комплексних сполук і застосування радіоактивних ізотопів в Україні

115 років від дня народження Петра Федоріва (1910–1950), українського громадського та військового діяча, учасника національно-визвольної боротьби в 1940-х рр., референта Служби Безпеки ОУН

100 років від дня народження Георгія Миколайовича Павлюка (1925–1987), українського художника, педагога

21

Введення у храм Пресвятої Богородиці. Третя Пречиста Всесвітній день телебачення

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 51 / 205

День Гідності та Свободи

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 13.11.2014 р. № 872/2014

День Десантно-штурмових військ Збройних Сил України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 21.11.2017 р. № 380/2017

140 років від дня народження Нестора Феофановича Городовенка (1885–1964), українського диригента, педагога, громадського діяча, художнього керівника капели «Думка» (Канада)

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за інтернет-ресурсами; за даними Українського національного біографічного архіву, біографічного довідника «Мистецтво України», ЕСУ, ЕІУ народився 08.11.1885 р., 09.11.1885 р.

140 років від дня народження Ірини Федорівни Шухевич (1885–1979), української малярки-портретистки, іконописиці (США)

22

День пам'яті жертв голодоморів

Відзначається щорічно в четверту суботу листопада відповідно до Указу Президента від 26.11.1998 р. № 1310/98 (в редакції Указів Президента України від 31.10.2000 р. № 1181/2000, від 15.07.2004 р. № 797/2004; із змінами, внесеними згідно з Указом Президента України від 21.05.2007 р. № 431/2007)

110 років від дня народження Якова Григоровича Куценка (1915–1988), українського важкоатлета, тренера

23

170 років від дня народження Стевана Сремаця (1855–1906), сербського письменника

140 років від дня народження Віктора Григоровича Дроботька (1885–1966), українського мікробіолога

Дату народження подано за даними НАН України, Українського національного біографічного архіву, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 24.11.1885 р.

135 років від дня народження Володимира Коссара (1890–1970), українського громадсько-політичного та військового діяча, одного з ініціаторів створення Конгресу Українців Канади (Канада)

125 років від дня народження Параски Іванівни Власенко (1900–1960), української майстрині народного декоративного розпису

120 років від дня народження Катерини Ісаківни Стецюк (1905–2002), української історикині, педагогині

90 років від дня народження Олега Максимовича Адаменка (1935–2023), українського геолога

70 років від дня народження Миколи Володимировича Шолудька (1955),

День великомучениці Катерини

220 років від дня народження **Олекси** (Олексія) **Петровича Стороженка** (1805–1874), українського письменника, драматурга, етнографа

Рік народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 1806 р.

175 років від дня народження **Миколи Корниловича Бодаревського** (1850–1921), українського художника

Дату народження подано за ЕСУ, біографічним довідником «Мистецтво України», Encyclopedia of Ukraine, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 06.12.1850 р.

135 років від дня народження **Володимира Білозора** (1890–1969), українського військового лікаря УСС, громадського діяча, автора спогадів та медико-історичних нарисів (США)

100 років від дня народження **Симона ван дер Мера** (1925–2011), голландського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1984)

Міжнародний день боротьби за ліквідацію насильства щодо жінок

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 54 / 134

190 років від дня народження **Ендрю Карнегі** (1835–1919), американського промисловця, мецената, педагога

180 років від дня народження **Жозе Марії Еси де Кейроша** (1845–1900), португальського письменника, журналіста, дипломата

120 років від дня заснування (1905) **Одеського товариства «Просвіта»** (проіснувало до 1909 р.)

Дату заснування подано за даними Одеської національної наукової бібліотеки, інтернет-ресурсами; за іншими даними засновано 1906 р.

100 років від дня народження **Юрія Дмитровича Бедзика** (1925–2008), українського письменника, драматурга, публіциста, перекладача

100 років від дня народження **Григорія Кузьмича Середи** (1925–1995), українського психолога, педагога

90 років від дня народження **Юлії Петрівни Гамової** (1935), української бандуристки

Всесвітній день сталого транспорту

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 77 / 286

150 років від дня народження **Миколи Галянта** (Галянта) (1875–1945), українського церковного діяча УГКЦ, священника

120 років від дня народження **Ніла Антоновича Хасевича** (1905–1952), українського художника, графіка, гравера, ілюстратора підпільних видань УПА та ОУН, журналіста, редактора, мистецтвознавця, громадсько-політичного діяча

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за

даними Українського інституту національної пам'яті; за іншими даними народився 25.11.1905 р.

100 років від дня народження **Опанаса Івановича Заливахи** (1925–2007), українського живописця, графіка, скульптора, кераміста, громадсько-культурного діяча, відомого шістдесятника

60 років від дня народження **Сергія Мироновича Квіта** (1965), українського літературознавця, критика, публіциста, журналіста, педагога, освітнього та громадського діяча

27

160 років від дня народження **Янеза Євангеліста Крека** (1865–1917), словенського письменника, громадсько-політичного діяча, популяризатора української народної творчості

Дату народження подано за ЕСУ, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 17.11.1865 р.

90 років від дня народження **Алли Леонідівни Бурлюк** (1935–1998), української актриси

65 років від дня народження **Людмили Петрівни Іванцової** (1960), української письменниці, журналістки, перекладачки, педагогині

28

День працівника системи фінансового моніторингу

Відзначається відповідно до Указу Президента України від 28.11.2020 р. № 523/2020

135 років від дня народження **Зінаїди Павлівни Тулуб** (1890–1964), української письменниці, літературознавиці, перекладачки, педагогині

115 років від дня народження **Ярослава-Богдана Рудницького** (1910–1995), українського мовознавця, славіста, літературознавця, фольклориста, громадсько-політичного діяча (Канада)

90 років від дня народження **Бориса Петровича Пяниди** (1935–2020), українського художника декоративного мистецтва

90 років від дня народження **Галини Титли** (1935), української художниці-іконописиці (США)

70 років від дня народження **Юрія Михайловича Терещенка** (1955), українського кінорежисера-документаліста, педагога

65 років від дня народження **Богдана Омеляновича Сюти** (1960), українського музикознавця, композитора, піаніста, педагога

29

200 років від дня народження **Жана-Мартена Шарко** (1825–1893), французького психіатра, невролога, основоположника сучасної невропатології і психотерапії

145 років від дня народження **Сергія Івановича Маслова** (1880–1957), українського літературознавця, книгознавця, бібліотекознавця

125 років від дня народження **Ярослава Івановича Середи** (1900–1981), українського хіміка-технолога, вченого в галузі нафтопереробки

80 років від дня народження **Олександра Дмитровича Поступного** (1945–2009), українського живописця

30

День святого апостола Андрія Первозванного

День пам'яті всіх жертв застосування хімічної зброї

Відзначається щорічно з 2015 р., відповідно до рішення 20-ї сесії Конференції держав – учасниць Організації заборони хімічної зброї (OPCW C-20/DEC.10)

190 років від дня народження **Марка Твена** [справж. – Сем’юел Ленгторн Клеменс] (1835–1910), американського письменника, гумориста, сатирика, публіциста, видавця

140 років від дня народження **Григорія Єрофейовича Манька** (1885–1974), українського співака, актора, режисера (Канада)

130 років від дня народження **Матвія Івановича Стахіва** (1895–1978), українського історика, правника, соціолога, публіциста, громадсько-політичного діяча (США)

125 років від дня народження **Анатолія Марковича Воробйова** (1900–1955), українського фізіолога, педагога

110 років від дня народження **Андрія Євменовича Лисенка** (1915–1984), українського перекладача

90 років від дня народження **Вуді Аллена** [справж. – Аллен Стюарт Конігсберг] (1935), американського кінорежисера, кіноактора, продюсера, письменника

Дату народження подано за Encyclopædia Britannica, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 01.12.1935 р.

90 років від дня народження **Всеволода Костянтиновича Чайкіна** (1935–1996), українського актора

90 років від дня народження **Дмитра Семеновича Чередниченка** (1935–2021), письменника, перекладача, редактора, мистецтвознавця, педагога

80 років від дня народження **Анатолія Васильовича Куща** (1945), українського скульптора

70 років від дня народження **Олександра Миколайовича Нежигая** (1955), українського композитора, диригента, педагога, музично-громадського діяча

ГРУДЕНЬ

1

Всесвітній день боротьби зі СНІДом

Відзначається щорічно з ініціативи ВООЗ відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A / RES / 43 / 15

День працівників прокуратури

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 02.11.2000 р. № 1190/2000

140 років від дня народження **Михайла Костянтиновича Висоцького** (1885–1950), українського актора

130 років від дня народження **Миколи Григоровича Бутовича** (1895–1961), українського живописця, графіка, майстра декоративної графіки, ілюстрації, карикатури, письменника-мемуариста (США)

125 років від дня народження **Джорджа Кістяковського** [справж. – Георгій (Юрій) Богданович Кістяківський] (1900–1982), американського вченого, фізико-хіміка українського походження, одного з творців першої атомної бомби

100 років від дня народження **Анатолія Михайловича Кривохижі** [Кривохижа] (1925), українського хореографа, педагога, культурного діяча, засновника заслуженого ансамблю танцю України «Ятрань» та академічного театру народної музики, пісні й танцю «Зоряни»

100 років від дня народження **Мартіна Родбелла** (1925–1998), американського біохіміка, молекулярного ендокринолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1994)

95 років від дня народження **Романа Миколайовича Федоріва** (1930–2001), українського письменника, прозаїка, публіциста, журналіста, громадського діяча, головного редактора часопису «Дзвін»

2

Міжнародний день боротьби за скасування рабства

Відзначається відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 317 (IV)

140 років від дня народження **Джорджа Річардса Майнота** (1885–1950), американського патофізіолога, гематолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1934)

90 років від дня народження **Ніни Василівни Антонової** (1935), української актриси

80 років від дня народження **Анатолія Івановича Баженова** (1945), українського скрипаля, педагога

3

Міжнародний день людей з інвалідністю

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 3

230 років від дня народження **Роуленда Хілла** (1795–1879), англійського педагога, винахідника, поштового та освітнього реформатора, розробника основних концепцій сучасної поштової служби, творця першої у світі поштової марки

200 років від дня народження **Миколи Олексійовича Лавровського** (1825–1899), українського історика, філолога, педагога, освітнього діяча, члена-засновника Харківського історико-філологічного товариства

150 років від дня народження **Олександра Петровича Грекова** (1875–1959), українського військового та громадського діяча, генерал-хорунжого Армії УНР

140 років від дня народження **Романа Миколайовича Любинецького** (1885–1945), українського співака, педагога (Чехія)

130 років від дня народження **Олександра Лазаровича Когана** (1895–1963), українського композитора, музикознавця, педагога

130 років від дня народження **Анни Фрейд** (1895–1982), австрійської психологині, засновниці дитячої психоаналітичної психології

125 років від дня народження **Ріхарда Куна** (1900–1967), австрійського та німецького хіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1938)

110 років від дня народження **Тетяни Георгіївни Чернишової** (1915–1997), української кінооператорки

90 років від дня народження **Андрія Семеновича Олеарчика** (1935), американського кардіолога, нейрохірурга українського походження

4

День пам'яті великомучениці Варвари

Міжнародний день банків

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 245

230 років від дня народження **Томаса Карлейля** (Карлайла) (1795–1881), шотландського письменника, історика, філософа, соціолога

190 років від дня народження **Семюеля Батлера** (1835–1902), англійського письменника, перекладача

150 років від дня народження **Райнера Марії Рільке** [повне – Рене Карл Вільгельм Йоган Йозеф Марія Рільке] (1875–1926), австрійського письменника

100 років від дня народження **Альберта Бандури** (1925–2021), канадського психолога українського походження

95 років від дня народження **Миколи Георгійовича (Юрійовича) Коца** (1930–2017), українського дисидента, правозахисника, учасника національно-визвольного руху, засновника та голови Української Гельсінської Спілки на Волині, співзасновника Всеукраїнського Товариства політичних в'язнів і репресованих

80 років від дня народження **Роберти Лінн Бондар** (1945), першої канадської жінки-астронавтки, яка побувала в космосі, лікарки-неврологині, дослідниці українського походження

5

Всесвітній день ґрунтів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 232

Міжнародний день волонтерів в ім'я економічного і соціального розвитку

Відзначається щорічно відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 40 / 212

День працівників статистики

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 02.12.2002 р. № 1120/2002

140 років від дня народження **Олександра Федоровича Володського** (1875 – після 1932), українського драматурга, актора, перекладача

140 років від дня народження **Соломона (Симона) Ізраїлевича (Ізраїльовича) Голдельмана** [справж. – Хаїм-Шолом Срульович] (1885–1974), українського та єврейського вченого, економіста, соціолога, громадсько-політичного діяча, одного з засновників Української господарської академії у Подєбрадах

140 років від дня народження **Миколи Степановича Погрібняка** (1885–1965), українського живописця, графіка, педагога

130 років від дня народження **Миколи Сергійовича Охременка** (1895–1979) українського винороба

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 04.12.1895 р.

100 років від дня народження **Михайла Володимировича Ткаченка** (1925–1999), українського живописця, мистецтвознавця, педагога

90 років від дня народження **Анатолія Івановича Мамонтова** (1935), українського художника кіно, художника-постановника

6

День святителя Миколи Чудотворця

День Збройних Сил України

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України від 19.10.1993 р. № 3528-XII

120 років від дня народження **Григорія Кириловича Саченка** (1905–1939), українського поета, літературознавця

110 років від дня народження **Степана Залеського** (1915–1970), українського актора, режисера, культурно-громадського діяча, засновника Першого українського професійного театру ім. Леся Курбаса та основоположника української радіопрограми у Вікторії (Австралія)

85 років від дня народження **Ірини Онуфріївни Стасів-Калинець** (1940–2012), української письменниці, поетеси, публіцистки, літературознавиці, художниці, культурологині, правозахисниці, громадської діячки

7

Всесвітній день української хустки

Неофіційне свято, відзначається щорічно з 2019 р.

Міжнародний день цивільної авіації

Відзначається відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 51 / 33

День місцевого самоврядування

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 25.11.2000 р. № 1250/2000

220 років від дня народження **Жана Ежена Робера-Гудена** (1805–1871), французького ілюзійніста

Дату народження подано за інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 06.12.1805 р.

130 років від дня народження **Переца Давидовича Маркіша** (1895–1952), єврейського письменника, поета, драматурга

125 років від дня народження **Катерини Василівни Білокур** (1900–1961), української художниці

120 років від дня народження **Джерарда Петера Койпера** (1905–1973), нідерландського та американського астронома, винахідника

90 років від дня народження **Армандо Мансанеро** (1935–2020), мексиканського музиканта, композитора

8

2090 років від дня народження **Горація** [повне – Квінт Горацій Флакк] (65 до н. е. – 8 до н. е.), давньоримського поета

210 років від дня народження **Адольфа фон Менцеля** (1815–1905), німецького живописця, графіка

160 років від дня народження **Яна Сібеліуса** (1865–1957), фінського композитора, диригента, класика світової музики

135 років від дня народження **Степана Клепарчука** (1890–1984), українського священника, громадського діяча, мемуариста (США)

95 років від дня народження **Юлії Леонідівни Булаховської** (1930–2021), української літературознавиці

90 років від дня народження **Юрія Георгійовича Лукана** (1935–2001), українського письменника, культурного діяча (Румунія)

9

День зачаття праведною Анною Пресвятої Богородиці

Міжнародний день пам'яті жертв злочину геноциду, вшанування їхньої людської гідності й попередження цього злочину

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 69 / 323

Міжнародний день боротьби з корупцією

Відзначається відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 58 / 4

135 років від дня народження **Миколи Антоновича Плевако** (1890–1941), українського літературознавця, бібліографа, педагога

Дату народження подано за даними ЦДАМЛМ України, Шевченківської енциклопедії, Української бібліотечної енциклопедії (далі – УБЕ); за іншими даними народився 27.11.1890 р.

120 років від дня народження **Стефанії Мефодіївни Гебус-Баранецької** (1905–1985), української художниці, педагогині

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, за ЕСУ, Шевченківською енциклопедією; за іншими даними народилась 19.12.1905 р.

110 років від дня народження **Димитрія** [у миру – Володимир Васильович Ярема] (1915–2000), українського церковного діяча, патріарха Київської і всієї України (УАПЦ)

110 років від дня народження **Елізабет Шварцкопф** (1915–2006), німецької співачки

100 років від дня народження **Володимира** [у миру – Василь Омелянович Романюк] (1925–1995), українського церковного діяча, богослова, патріарха Київського і всієї Руси-України УПЦ Київського Патріархату, діяча ОУН, члена Української Гельсінської групи

10

День прав людини

Відзначається щорічно відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 423 (V)

День прав людини

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 09.12.2022 р. №854/2022

150 років від дня народження **Данила Івановича Роздольського** (1875–1902), українського композитора, священника УГКЦ

130 років від дня складання (1895) А. Нобелем заповіту, яким було засновано **Нобелівську премію**

110 років від дня народження **Ксенії (Оксани) Григорівни Холодної** (1915–1984), української піаністки, педагогині

90 років від дня народження **Миколи Петровича Гевелюка** (1935–1999), українського живописця, графіка

80 років від дня народження **Василя Михайловича Гангура** (1945–2005), українського графіка, живописця

11

Міжнародний день гір

Відзначається відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 57 / 245

День пам'яті євреїв Криму і кримчаків, які загинули в роки Другої світової війни

Запроваджений у 2004 р. Верховною Радою Автономної Республіки Крим на вшанування жертв нацизму

140 років від дня народження **Антоніна Гартла** (1885–1944), українського літературознавця, журналіста, перекладача (Чехія)

135 років від дня народження **Миколи Матвійовича Матїїва-Мельника** [справж. – Мельник] (1890–1947), українського письменника, перекладача, журналіста, педагога (США)

100 років від дня народження **Пола Грінгарда** (1925–2019), американського вченого, нейробіолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (2000)

12

Міжнародний день нейтралітету

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 275

Міжнародний день загального охоплення послугами охорони здоров'я Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 138

День Сухопутних військ України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 18.10.1997 р. № 1167/97

150 років від дня заснування (1875) комунального некомерційного підприємства **«Олександрівська клінічна лікарня м. Києва»**

Дату заснування подано за новим стилем згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX; на сайті лікарні зазначено за старим стилем – 26.11.1875 р.

135 років від дня народження **Андрія Атанасовича Мельника** (1890–1964), українського військового, державного та політичного діяча, полковника Армії УНР, голови Проводу Українських Націоналістів, другого голови ОУН (1938–1964).

110 років від дня народження **Френка** (Френсіса Альберта) **Сінатри** (1915–1998), американського актора, співака

95 років від дня народження **Ігоря Йосиповича Кічака** (1930–2014), українського історика, члена ОУН

13

155 років від дня народження **Миколи Івановича Сагарди** (1870–1943), українського історика, практика і теоретика бібліотечної справи, бібліографа, перекладача, візантолога, філософа, теолога, педагога

120 років від дня народження **Андрія Юрійовича Тобілевича** (1905–1979), українського діяча культури, засновника державного заповідника-музею І. К. Карпенка-Карого «Хутір Надія», онука видатного драматурга І. К. Карпенка-Карого (Тобілевича)

110 років від дня народження **Андрія Матвійовича Бобира** (1915–1994), українського співака-бандуриста, диригента, педагога

100 років від дня народження **Євгена Павловича Дибана** (1925–1996), українського вченого в галузі теплотехніки і теплоенергетики

25 років від дня відкриття (2000) пам'ятника св. Андрію Первозванному в Києві

14

День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 10.11.2006 р. № 945/2006

День благодійництва

Відзначається щорічно в другу неділю грудня відповідно до Указу Президента України від 13.12.2007 р. № 1220/2007

185 років від дня народження **Михайла Петровича Старицького** (1840–1904), українського письменника, поета, прозаїка, драматурга, перекладача, театрального та громадсько-культурного діяча, одного з корифеїв українського побутового театру, батька письменниці Л. Старицької-Черняхівської

Дату народження подано за ЕІУ, словником-довідником «Провідники духовності в Україні», даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 14.11.1840 р.

175 років від дня народження **Миколи Дмитровича Кузнецова** (1850–1929), українського живописця, графіка, засновника об'єднання любителів художнього мистецтва України «Товариства південноруських художників»

130 років від дня народження **Поля Елюара** [справж. – Ежен Еміль Поль Грендель] (1895–1952), французького поета

110 років від дня народження **Миколи Степановича Коломійця** (1915–1994), українського архітектора, художника, мистецтвознавця

75 років від дня заснування (1950) **Управління Верховного комісара ООН у справах біженців**

15

День працівників суду

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 08.12.2000 р. № 1318/2000

125 років від дня народження **Ігоря Костянтиновича Лоського** (1900–1936), українського історика, педагога, громадського діяча

80 років від дня народження **Анатолія Микитовича Янєва** (1945), українського живописця

16

250 років від дня народження **Джейн Остін** (1775–1817), англійської письменниці («Чуття і чуттєвість» (1811), «Гордість і упередження» (1813),

«Менсфілд-парк» (1814), «Емма» (1815), «Переконання», «Нортенгерське абатство» (всі –1818) та ін.)

130 років від дня народження **Семена Матвійовича Міляєва** (1895–1961), українського графіка, дизайнера

125 років від дня народження **Ананія Теодоровича** (1900–1971), українського церковного діяча, священника, одного з засновників та керівників УАПЦ (Австралія)

100 років від дня народження **Володимира Андрійовича Беця** [Бець] (1925–2017), українського скульптора, художника, педагога

17

День працівника державної виконавчої служби

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 22.11.2009 р. № 569/2009

210 років від дня народження **Андрія Єгоровича Ващенко-Захарченка** (1815–?), українського письменника, драматурга, критика, актора, антрепренера, театрального діяча

200 років від дня народження **Томаса Вулнера** (1825–1892), англійського скульптора, поета

140 років від дня народження **Миколи Михайловича Сасвича** (1885–1944), українського інженера-лісівника, науковця, громадського та військового діяча

125 років від дня народження **Івана Івановича Чабаненка** (1900–1972), українського режисера, актора, педагога

120 років від дня народження **Миколи Павловича Топчія** (1905–1973), українського кінооператора

100 років від дня народження **Варвари Григорівни Вишневецької-Яценко** (1925–2001), української майстрині керамічної іграшки та розпису

18

Міжнародний день мігранта

Відзначається щорічно відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 55 / 93

130 років від дня народження **Зої Костянтинівни Гіжицької** (1895–1935), українського ботаніка-міколога

90 років від дня народження **Віктора Васильовича Скопенка** (1935–2010), українського вченого-хіміка, освітнього діяча, педагога, Героя України (1999)

19

День співпраці Південь-Південь Організації Об'єднаних Націй

Відзначається відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 58 / 220

День адвокатури

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 02.12.2002 р. № 1121/2002

150 років від дня народження **Мілеви Марич** (1875–1948), сербської вченої-фізикині, дружини А. Ейнштейна

145 років від дня народження **Миколи Климентовича** (Климентійовича) **Стечишина** (1880–1977), українського історика, публіциста, військового та громадсько-політичного діяча, підполковника Армії УНР (Німеччина)

110 років від дня народження **Марії Квітковської** (1915–1994), української громадської діячки, соціологині (США)

110 років від дня народження **Едіт Піаф** [справж. – Едіт Джованна Гасьйон] (1915–1963), французької співачки, акторки

105 років від дня народження **Миколи Даниловича Руденка** (1920–2004), українського письменника, поета, філософа, громадсько-політичного діяча, правозахисника, дисидента, засновника та голови Української Гельсінської Групи, Героя України (2000)

20

Міжнародний день солідарності людей

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 209

220 років від дня народження **Томаса Грема** (1805–1869), британського хіміка, одного з засновників колоїдної хімії

Дату народження подано за Encyclopædia Britannica, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 21.12.1805 р.

170 років від дня народження **Амвросія Андрійовича Ждахи** (Ждахи-Смаглія) (1855–1927), українського художника, графіка, етнографа, колекціонера, бібліофіла

Дату народження подано згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX, EIU; за іншими даними народився 18.12.1855 р.

21

Всесвітній день баскетболу

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 77 / 324

155 років від дня народження **Михайла Михайловича Остроградського** (1870–1923), українського військового діяча, одного з засновників та командувачів Чорноморського флоту Української Держави

120 років від дня народження **Миколи Володимировича Дукина** (1905–1943), українського письменника, журналіста, перекладача

День працівників дипломатичної служби

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 21.11.2005 р. № 1639/2005

День енергетики

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 12.11.1993 р. № 522/93 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента від 25.04.2001 р. № 282/2001)

120 років від дня народження **Кеннета Чарльза Маріона Рексрота** (1905–1982), американського поета, перекладача, полеміста, критика

100 років від дня народження **Миколи Тимофійовича Добролежі** (1925–2008), українського графіка, художника театру, сценографа

100 років від дня народження **Олександра Ілліча Мікори** (1925–2014), українського художника, графіка, педагога

110 років від дня народження **Миколи Дмитровича Денисюка** (1915–1976), українського видавця, громадсько-культурного діяча (США)

90 років від дня народження **Івана Івановича Чернецького** (1935–2020), українського письменника

80 років від дня народження **Михайла Дмитровича Шевченка** (1945), українського графіка

*Святий вечір. Багата кутя**День працівників архівних установ*

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України від 30.10.1998 р. № 1200/98

285 років від дня народження **Осипа Филімоновича Шафонського** (1740–1811), українського історика, економіста, етнографа, лікаря, громадського діяча, одного з засновників вітчизняної епідеміології

120 років від дня народження **Антон Карловича Вальтера** (1905–1965), українського вченого в галузі експериментальної фізики, засновника наукової школи ядерної фізики в Харківському університеті

120 років від дня народження **Костянтина Федоровича Данькевича** (1905–1984), українського композитора, піаніста, диригента, педагога, громадського діяча

105 років від дня народження **Святослава Йосиповича Караванського** (1920–2016), українського мовознавця, поета, перекладача, журналіста, автора самвидаву, дисидента, громадсько-політичного діяча, члена ОУН (США)

100 років від дня народження **Юрія Макаровича Лисенка** (1925–2007), українського письменника, публіциста

Дату народження подано за даними Українського національного біографічного архіву, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 27.12.1925 р.

90 років від дня народження **Віталія Михайловича Білоуса** (1935), українського фізика-оптика, одного з засновників Академії наук вищої школи України

Різдво Христове

130 років від дня народження **Григорія Гурійовича Верьовки** (1895–1964), українського композитора, диригента, хормейстера, фольклориста, педагога, музично-громадського діяча

125 років від дня народження Олександра Захаровича Мінківського (1900–1979), українського диригента, педагога, музично-громадського діяча

110 років від дня народження Андрія Легота [справж. – Андрій Теодосійович Ворущило] (1915–2004), українського поета, перекладача, публіциста, педагога, громадсько-політичного діяча

Дату народження та рік смерті подано за ЕСУ; за іншими даними народився 25.12 1916 р., 07.01.1917 р., помер 2003 р.

26

Собор Пресвятої Богородиці

270 років від дня народження Томаша Кастана Венгерського (1755–1787), польського поета, перекладача

100 років від дня народження Таїсії Василівни Пономаренко (1925–2002), української співачки

75 років від дня народження Володимира Миколайовича Єсипка [Єсипок] (1950), українського співака-бандуриста, педагога, музично-громадського діяча

27

Міжнародний день проти епідемічної готовності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 27

430 років від дня народження Богдана (Зиновія-Богдана) Михайловича Хмельницького (1595–1657), українського державного, військового та політичного діяча, провідника національно-визвольних змагань 1648–1657 рр., творця Української козацької держави та її першого гетьмана

Дату народження подано за старим стилем згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX; за новим стилем народився 06.01.1596 р.

160 років від дня народження Любові Павлівни Ліницької (1865–1924), української актриси

135 років від дня народження Василя Костянтиновича (Костьовича) Ємця (1890–1982), українського бандуриста, співака, музикознавця, бандурного майстра, письменника, педагога (США)

110 років від дня народження Едварда Леонарда Гінзтона (1915–1998), американського інженера, науковця, винахідника, народженого в Україні

100 років від дня народження Надії Олександрівни Вишневської (1925–2007), української літературознавиці

75 років від дня народження Світлани Григорівни Золотько (1950), української актриси театру та кіно

28

110 років від дня народження Василя Гнатовича Непийпи (1915–1994), українського живописця, графіка

Дату народження подано за старим стилем згідно з Постановою Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» від 21.12.2023 р. № 3536-IX; за новим стилем народився 10.01.1916 р.

29

170 років від дня народження Августа Кіцберга (1855–1927), естонського письменника, драматурга

110 років від дня народження Юрія Володимировича Щербатенка (1915–1994), українського живописця

50 років від дня заснування (1975) Сумського обласного академічного театру для дітей та юнацтва (на той час – Театр ляльок)

30 років від дня заснування (1995) Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України» (на той час – Державний науковий центр радіогеохімії навколишнього середовища, створений на базі двох відділень Інституту геохімії, мінералогії і рудоутворення НАН України)

30

160 років від дня народження Джозефа Редьярда Кіплінга (1865–1936), англійського письменника, поета, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1907)

135 років від дня народження Данила Лобая (1890–1966), українського публіциста, журналіста, редактора, громадсько-політичного діяча (Канада)

125 років від дня народження Михайла Тадейовича Дубовика (1900–1942), українського письменника, поета, громадсько-культурного діяча

Дату народження подано за ЕСУ, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 29.12.1900 р., 31.12.1900 р.

90 років від дня народження Валерія Євдокимовича Купцова (1935–2021), українського графіка, живописця, педагога

70 років від дня народження Віктора Даниловича Луца (1955), українського мистецтвознавця, дизайнера

25 років від дня відкриття (2000) Меморіального комплексу С. Бандери в с. Старий Угрин (Івано-Франківська обл.)

31

Щедрий вечір

День пам'яті преподобної Меланії

180 років від дня народження Сильвестра Теодоровича Лепкого (1845–1901), українського письменника, священника УГКЦ, церковного, культурного та громадсько-політичного діяча

150 років від дня народження Бориса Карловича Яновського [справж. – Зігль] (1875–1933), українського композитора, диригента, музичного критика, педагога

140 років від дня народження Соломона Ароновича Розенбаума (1885–1941), українського живописця

Дату народження подано за даними Українського національного біографічного архіву, біографічного довідника «Мистецтво України», інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 29.12.1885 р.

120 років від дня народження Тадеуша Бреси (1905–1970), польського письменника, журналіста, дипломата

110 років від дня народження Олександра Олександровича Ковальова (1915–1991), українського скульптора

Цього місяця виповнюється:

180 років від часу утворення (грудень 1845 – січень 1846) у Києві Кирило-Мефодіївського товариства (Кирило-Мефодіївське братство, Україно-слов'янське товариство), першої української таємної політичної організації